

Dérry, Jacques Hyacinthe

AMBROSII
CATHARINI
VINDICIÆ.

AMBROSII CATHARINI

VINDICIÆ.

DE NECESSARIA
IN PERFICIENDIS SACRAMENTIS
INTENTIONE,

THEOLOGICA DISPUTATIO

OPERA AC STUDIO

F. JACOBI HYACINTHI SERRY
Ord. Præd. Doctoris Sorbonici,
Et in Academia Patavina primarii Sacræ Theologiæ Professoris.

PATAVII, MDCCXXVII.
Typis Jo. Baptistæ Conzatti.
SUPERIORUM PERMISSU.

TRIUMVIRO LITTERARIO

LAURENTIO THEUPOLO

ÆDIS D. MARCI PROCURATORI, ET EQUITI

F. JACOBUS HYACINTHUS SERRY FELICITATEM.

Aud mihi multum circumspiciendum fuit, SENATOR AMPLISSIME, ut eum mihi Mecœnatem atque Patronum adsciscerem, cujus in sinu,

 Vin-

Vindicationes has meas publici juris factas, tanquam in portu atque perfugio reponerem; ut bona illic pace, si fieri quidem id potest, adversus sæculi livorem, ingeniorumque venena, perfruantur. Tua se se sponte obtulit singularis humanitas, Viro principe, Musarumque nostrarum Præside felicissimo vere digna; qua me, meosque labores in Tui præsidio atque tutela latere voluisti: quo ex tempore, cùm subita in me procella detonaret, addensæque nubes fulmen inevitabile minarentur, Cœlum innoxio capiti protinus serenasti; nec modo fulmen, fulmen inquam, quod vel ipsi percussi reverenter adorent, procul avertisti; sed & sceptra mihi Jovemque, benignissima suffragatione conciliasti.

Hujus

Hujus ego beneficii magnitudinem, cum sola possim veneratione concipere, sospitalem mihi dexteram pronus ac venerabundus exosculor; famæ periculo, quæ viro cuique honesto ac libero vita ipsa charior est, insperata ope tua subductus, soteria Servatori voveo; non illa longè quæsita, non precibus corrogata, non empta pretio, sed me ipsum, ad humanitatis tuæ aram, tanquam sacrum anathema, redivivus appendo.

Hos ego grati, ac bene memoris animi sensus, quos nulla mihi dies imminuet, sed magis magisque accendet; non modo præsentes testor, sed & posteros meminisse volo. Sic sane dum de Te loquetur sera posteritas, cœlestesque ingentis animi dotes, gestaque grandia prædicabit; dum ad-

ministratam bene sapienterque Rempublicam; dum datum litteris patrocinium, ac litteratis exemplum; dum summos Magistratus, ad populorum salutem feliciter gestos; dum obitas ad summos Ecclesiæ Hierarchas, Regesque maximas legationes; quibus Veneti Nominis majestatem, ad exteras quoque gentes, ac mundi ultima extendisti, debitis laudibus celebrabit; me quoque umbraticum hominem, peregrinum his terris, & hospitem, inter magnificentiæ tuæ vere regiæ, ingentisque benignitatis atque clementiæ miracula numerabit;

. . . . Hoc Reges habent
Magnificum, & ingens, nulla quod
rapiat dies,
prodesse miseris.

Vale

Vale Mecœnas optime; præsidium dulce, decusque meum; pro quo nisi quam dedisti vitam vivere, eandem ponere superi donent, debitor moriar.

PRÆFATIO.

I. Ur Theologicam hanc, de necessaria in Sacramentis administrandis intentione, Disputationem in publicum mittam, illud præsertim in caussa est, quod in Ambrosio Catharino; Tridentinæ olim Synodi Theologo præstantissimo, mei quoque vindicias compulsus sim adornare. Cum enim ante annos quinque supra viginti, hoc idem argumentum tractarem in Scholis; ac de externa, ut vocant, Ministrorum intentione, pro Catharino nostro ex Cathedra dicerem; illico sparsi susurri, vulgati rumores, imo & delatæ ad Ecclesiæ Præsules surdæ querelæ, me sub honesto Theologi summe catholici nomine, Lutheri atque Calvini errores in scholas invehere, stillare discipulis noxia, periculosa cudere dogmata, sacros Tridentinæ Synodi Canones infringere, violare.

Hæc dum Ardeliones hi nostri, adversum me crebra mussitatione, in speciem pietatis composita blaterarent; criminationes illas omnes, quanquam atroces ac falsas, sur-

da aure pertransii, atque contemsi; quod canes scirem notis non allatrare solitos, sed ignotis. Calamum, etsi valde pruriret mihi, ad depellendam injuriam, non statim acui, sed cohibui; missaque ad tempus, ex Apostoli consilio, defensione, qua famæ consulerem, dedi locum iræ, livori, invidiæ; silentioque sat interim bene ultus, me rebus servavi secundis: quod ita tunc servire scenæ, rerum mearum ratio postularet.

II. Nunc vero cum primum illum in me factum æmulorum impetum videam defervescere, sedari animos male turbatos, redire serenum, turpemque rerum istarum ignorationem, (unde maxime natæ mussitationes atque querelæ) remitti paululum, atque depelli: imo cum hoc ipsum Catharini systema, solis ferme Galliæ Theologis olim acceptum, in Theologorum tandem Italorum gratiam, a quibus modò persæpe defenditur, videam rediisse; opportunum justæ defensioni fore locum existimavi; qua planum facerem universis, quàm procul a Lutheranis & Calvinianis erroribus distet Viri summi, de externa ut aiunt Ministrorum intentione, sententia; quàm bene cum Tridentinæ Synodi Canonibus congruat; quàm disertis Romanorum Pontificum, Conciliorum, ac

Pa-

Patrum judiciis confirmetur; quàm demum luculentis rationum Theologicarum momentis atque præsidiis muniatur; nihilque præ se ferat systema ingeniosissimum pietati, religioni, priscis Ecclesiæ moribus non apprime consonum.

Hanc primam edendæ, vulgandæque Theologicæ elucubrationis rationem habeto: quam non remordendi libido, sed tuendi honoris & Catharini & mei, justus ac nobilis sensus excivit.

III. Accedit altera vulgandi Opusculi caussa, quæ publicum Theologiæ Professorem non movit modò, sed prorsus adstrinxit: ut nempe studiosi Adolescentes, quibus ea vehementer arrisit opinio, dum ex Cathedra dicerem, quique eandem illam in publicis circulis tueri gestiunt, atque defendere; contra adversariorum oppugnationes, multo validius muniantur. Quapropter Lutheranorum & Calvinistarum errorem, a quo ne latum quidem unguem distare opinionem hanc nostram, nonnulli fidenter effutiunt, multo quàm olim in Scholis feceram, validius confutavi; Ecclesiæ Catholicæ dogma, hoc de argumento, in Tridentina Synodo definitum, multo acrius defendi, ac luculentius: tum demum quæcunque Ambrosio Catharino,

rino, aut ab auctoritate, aut a ratione, aut ab historia, seu objecta sunt olim, seu objici modò possunt, ac etiam fingi, cassa illa, futilia, ac plane nulla, cumulatissime demonstravi. Imo in adversarios ipsos, objecta persæpe retorsi; illosque suis ipsorum retibus atque tendiculis implicavi, atque conclusi.

Sequitur loco ultimo, ad susceptæ defensionis cumulum, totiusque Opellæ coronidem, deductum ex jactis inter disputandum doctrinæ principiis, Corollarium, de necessaria in Sacramentis etiam suscipiendis intentione, longe gravissimum: quo eandem suscipientium ac ministrantium, quod ad ipsam attinet intentionem, rationem esse demonstratur. Id porro secunda veluti manu dum agitur, alter non absimilis Lutheranorum & Calvinistarum error plenius refellitur; & Ambrosii Catharini doctrina magis magisque firmatur, latisque non semel Ecclesiæ judiciis roboratur.

IV. Cæterum in eo vindicando firmandoque Systemate, nullam ego, ex ipsius Catharini, a quo vulgo creditur inventum, auctoritate petii probationem, nullam ex illius fama nominis confirmationem adduxi; quòd dudum ex Tertulliano didicerim, *Veritati nil posse*

posse præscribere, non spatia temporum, non intervalla locorum, non patrocinia personarum: nemoque nesciat, digniora multo, imo adorata terris ac Cœlo capita, in absurdas sæpe sententias abiisse. Si quis tamen Ambrosium Catharinum (cui primum *Lancellotto Polito* nomen in sæculo fuit) nosse amat; quamve privatis opinionibus posset, ex fama nominis, honorumque titulis, auctoritatem conciliare; Epitaphium consulat, tumulo ejus incisum, Senis in Etruria, in Templo D. Francisci, a Polita familia olim extructo; quo munerum ejus, dignitatumque tituli compendio recensentur,

D. O. M.

Lancellotto Polito Compsæ Archiepiscopo, quem sicuti primis ab annis, virtutes principes complexæ sunt omnes, sic ad ætatis usque vesperam mirifice semper exornarunt. Is decimoquinto ætatis suæ anno, utriusque Juris lauream adeptus, in Senensi Gymnasio publico professus, ingentique laude, nondum vigesimumquintum attingens, mille axiomatibus, in celeberrimis Italiæ & Galliæ Academiis strenue defensis, Romæ Consistorialis Aulæ advocatus a Leone X. factus est. Tandem studia illa & honores pertæsus, mutato nomine in Ambrosium Catharinum, (in honorem S. Catharinæ, & B. Ambrosii Sansedonii Concivium

civium ejus, quorum erat devotissimus) ante annum trigesimum, Dominicanæ familiæ nomen dedit. Ex qua mox a Paulo III. ad Episcopatum Minoritanum evectus, ad Sacrum Concilium Tridentinum missus, ibi in sustinendo sententiæ certamine, adversus veritatis hostes, nullis non ostendit lumen animi, consiliique sui. Demum a Julio III. vocatus, a quo prius etiam Compsæ Archiepiscopus renunciatus fuerat, dum Romam ad amplissimos Purpuræ honores proficiscitur, honoribus major, Neapoli decessit, plurimis ingenii monumentis posteris datis: Ætatis suæ anno LXX. salutis humanæ MDLIII.

V. Non est tamen dissimulandum, Ambrosium Catharinum, tametsi Dominicani instituti Professorem, juratum D. Thomæ discipulum nec fuisse unquam, nec haberi voluisse; eumque varia cum Cajetano primùm, tum postea cum Dominico Soto, aliisque Scholæ Thomistæ Professoribus, subiisse certamina, quæ aversum ejus animum probent. Hujus a Schola Thomistica defectionis caussam istam fuisse ferunt: quod cum in Comitiis generalibus nostris, de Viro Theologo deligendo ageretur, qui summam D. Thomæ, totius Ordinis nomine, ad Novitiorum studentum usum interpretaretur; amboque, Catharinus nimirum & Cajetanus,

qui

qui Theologicæ eruditionis laude supra cæteros eminebant, honorificum munus ambirent, atque prensarent; Catharinus Patrum suffragiis ceciderit, Cajetano posthabitus. Quo casu Catharinum spe sua decollatum dixisse addunt, non sine quodam exulcerati animi sensu, *Noluistis me habere pro Thoma, habebitis me contra Thomam*. Quo ex tempore cœperit transfuga alienis in castris militare; seu verius nulla destinatò sequi castra, nec nostra, nec hostium; sed suo in Theologicis studiis genio indulserit.

VI. Utcunque tamen res ipsa cesserit, de qua nihil præter auditum habeo, fatendum bona fide, hanc ipsam Catharini a Schola Thomistica defectionem, habitasque cum nostris quæstionum pugnas, lucro nobis potius esse, quàm damno; quod ad istam attinet controversiam, de externa in perficiendis Sacramentis intentione. Quandoquidem cum de multis exoticis opinionibus, ab ipso defensis ac propugnatis, litem illi movissent Theologi nostri; imo cum Paulo III. Rom. Pontifici, expostulationis libellum obtulissent, quo eum de sexaginta circiter temerariis, ut aiebant, & à communi Theologorum sensu alienis opinionibus accusabant; de externa tamen in perficiendis Sacramentis

tis intentione, ab eo tam publice, tam solemniter defensata, siluere; nullamque ei, hujusce Systematis occasione, litem intentarunt. Quod certe argumento est, hanc ipsam sententiam ne levi quidem erroris suspicione laborasse, imo summo tunc Theologorum consensu fuisse susceptam. Alias nec stylo pepercissent adversarii, nec a censuris, quas tanta in eum libertate distringebant, sibi temperassent: quique in illius scriptionibus, vulgatisque libellis culicem, ut vulgo dicitur, excolabant, camelum minime deglutiissent.

IN-

INDEX
CAPITUM.

FA-

FACULTAS
Reverendissimi Patris Generalis Ordinis Prædicatorum.

CUm Rev. Adm. Pater Magister F. Hyacinthus Serry Librum, cui Titulus est, *Ambrosii Catharini Vindiciæ : de necessaria in perficiendis Sacramentis intentione Disputatio Theologica*, composuerit, illudque prælo subijcere desideret, Nos harum serie, nostrique Officii authoritate, quantum in nobis est, & servatis aliàs servandis, paternè indulgemus, dummodo ab Adm. RR. PP. Magistris F. Josepho Nosadini, & F. Antonio Camerin luce dignum judicetur, eorumque censorio in scriptis calculo approbetur. In Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti Amen. In quorum fidem &c. Datum Romæ in Conventu nostro S. Mariæ super Minervam die 2. Novembris 1726.

Fr. Thomas Ripoll Mag. Ord.

Reg. fol. 1.
Fr. Gayetanus Benitez de Lugo
Mag. & Socius.

AP-

APPROBATIO THEOLOGORUM
Ordinis Prædicatorum.

CUm a Reverendissimo Patre Magistro Generali Ordinis nostri fuerimus deputati, ad examen Libri, cui titulus est, *Ambrosii Catharini Vindiciæ: de necessaria in perficiendis Sacramentis intentione, Theologica Disputatio*; editi ab Adm. R. P. Magistro F. Jacobo Hyacintho Serry, Academiæ Patavinæ publico Theologiæ Professore; ad libri hujus examen, qua potuimus diligentiâ incubuimus; nihilque in eo deprehendimus, quod aut fidei, aut bonis moribus adversetur: imo non pauca observavimus Scholis nostris plurimum profutura: utpote quæ Doctoris Angelici mentem, de eo quod illic pertractatur argumento, & aperiant, & egregie defendant. Quapropter Opusculum hoc publica luce dignissimum judicamus.

Datum Patavii in Conventu nostro S. Augustini die 30. Novembris 1726.

F. Joseph Nosadini Magister, & Doctor Collegiatus.

F. Antonius Camerin Magister, Doctor Collegiatus, & Conventus S. Augustini Prior.

NOI

NOI RIFORMATORI
DELLO STUDIO DI PADOVA.

HAvendo veduto per la Fede di revisione, ed approvazione del P. F. Tomaso Maria Gennari Inquisitore, nel Libro Intitolato; *Ambrosii Catharini Vindiciæ: de necessaria in perficiendis Sacramentis intentione*; Non vi esser cos'alcuna contro la Santa Fede Cattolica, e parimente per attestato del Segretario nostro, niente contro Principi, e buoni costumi, concediamo licenza a Gio: Battista Conzatti Stampatore in Padova, che possa esser Stampato, osservando gli ordini in materia di Stampe, e presentando le solite copie alle pubbliche Librerie di Venezia, e di Padova.
Dat. 23. Settembre 1726.

(Carlo Ruzini K. Proc. Rif.
(Andrea Soranzo Proc. Rif.
(Z. Piero Pasqualigo Rif.

Agostino Gadaldini Segret.

AM.

AMBROSII CATHARINI

VINDICIÆ.

DE NECESSARIA IN PERFICIENDIS SACRAMENTIS INTENTIONE,

THEOLOGICA DISPUTATIO.

E Intentione, in Sacramentis, non pie quidem ac religiose, sed rite valideque administrandis, suscipiendisque necessaria, dicere jussus, quantum ad studiosæ Juventutis, quæ mihi in disciplinam tradita est, institutionem satis sit, faciam pro solito meo more docendi. Nempe quid ea de re, Catholica Fides habeat, primo omnium loco ponam, & contra hujus ætatis Heterodoxos quàm brevissime potero explicabo, atque defendam. Tum quid in Catholicis Scholis opinione sit liberum, multo fusius tractandum aggrediar; celeberrimumque Ambrosii Catharini,

rini, Tridentinæ olim Synodi Theologi Syſtema, de externa, ut vocant, in perficiendis Sacramentis, intentione, quo Theologicæ nunc Scholæ undique perſonant, bono in lumine ponam, propugnabo, defendam, & ab inconſultis quorundam cenſuris pro modulo vindicabo. Opus porro faciam eo lubentius, quod ea ſummi Viri ſententia, quæ ante annos circiter octoginta conclamata, ac deplorata videbatur, quod a paucis intelligeretur, in Scholarum tandem honorem venerit, & in litterariis congreſſibus, quibus jam ſæpe defenditur, Eruditorum, a quibus cœpit intelligi, plauſum accipiat.

CAPUT I.

Proteſtantium Error, de Miniſtrorum Intentione refertur: Eccleſiæ Catholicæ Fides proponitur, explicatur.

I. TAmetſi in re Sacramentaria, multis capitibus errent novæ Reformationis Architecti, nuſpiam tamen ſtolidiori labuntur errore, quàm ubi Sacramentorum Adminiſtros tanquam truncos, & ſtipites nobis occentant, qui rem ſacram perinde faciant, tametſi nil cogitent, nil animo intendant, imo

vero

vero sacra Mysteria palam irrideant; atque deludant.

Hoc nobis doctrinæ portentum Lutherus venditat lib. de Captivitate Babylonica Cap. *de Baptismo*, & toto passim libro *de abroganda Missa privata*, quem anno 1534. iratis diis in publicum misit. Erroris suffragatores habet Joannem Calvinum in Antidoto contra Concilium Tridentinum, ad Canonem 11. Sessionis septimæ, Tilmannum lib. de sexcentis Pontificiorum erroribus, Kemnitium 2. parte Examinis; omnesque geminæ sectæ Professores, quorum hæc una vox est, una sententia, Sacramentum re ipsa perfici, tametsi Minister perficere non intendat, imo ritum omnem aperto joco, ac ludo derideat.

Nobis Catholicis videtur aliter. Nullum Sacramentum existimamus, nisi Minister serio peragat, velitque re ipsa id agere, quod vera facit, & frequentat Ecclesia. Quod ne forte a nonnullis perperam accipiatur, neve sub æquivoco laboret Catholica veritas, nonnulla præmonere opus est, quæ agitandæ gravissimæ controversiæ lucem afferant.

II. Recolenda in primis venit, altaque mente defigenda multiplex intentionis acceptio. Cum enim intentio propositum voluntatis sit, quo Minister Sacramentum conferre de-

liberat, triplex intentio ſecernitur: habitualis nempe, quæ prompta quædam facilitas eſt operandi ex habitu; ſeu infuſus ille ſit, ſeu etiam acquiſitus: aut ſi mavis prona voluntas eſt operis faciendi, in actum tamen nullatenus influens, de quo nulla eſt plerumque cogitatio, vel memoria. Sic viri ebrii, largiorique potu depoſiti, ac plane recocti, ea quandoque incogitantes peragunt, quæ uſu antea frequentabant. Actualis intentio præſens animi applicatio, & attentio eſt ad opus, quod peragitur. Virtualis demum illa dicitur, quæ ex actuali intentione præcedente, nec per contrariam intentionem, nec per notabilem temporis moram interrupta, in homine perſeverat.

Habitualem intentionem minime ſufficere Catholici docent, quod etiam in dormientibus, & ebriis reperiatur. Actualem non requiri, ultro concedunt; quod hæc ob præcipites animi evagationes, in poteſtate noſtra plerumque non ſit. De virtuali, adverſus Lutheranos, & Calviniſtas, tota lis eſt.

Quocirca tamen ſtudioſam Juventutem monitam velim, decimo tertio Chriſtiani nominis ſæculo, nondum eam triplicis intentionis diſtinctionem, in Scholis Theologicis

inva-

invaluisse; omnemque intentionem, quæ actualis non esset, ab illius ætatis Theologis habitualem fuisse dictam: ita tamen ut quandam intentionem habitualem agnoscerent, quæ virtute præcedentis actualis, influat in effectum; qualem in præsentia virtualem Theologi nuncupant. Quapropter dum Doctor Angelicus 3. parte quæst. 64. art. 8. ad 3. scribit *Intentionem habitualem sufficere, ad perfectionem Sacramenti*; loquitur pro more illius ætatis; eoque nomine virtualem intentionem intelligit, quæ nimirum uti proxime subjungit, *Virtute primæ intentionis, influit in Sacramentum*. Quæ enim pure habitualis intentio est, in actum nullatenus influit.

III. His proludii loco positis, consentiunt jam Theologi plane omnes, (idque a Tyronibus observari omnino velim, quod & ab Innocentio IV. notatum est, in Caput, *si quis puerum*, extra *de Baptismo, & ejus effectibus*,) consentiunt inquam, nequaquam desiderari distinctam intentionem faciendi quod facit Ecclesia Romana Catholica, quæ sola vera Ecclesia est; sed generalem intentionem faciendi quod vera facit Ecclesia, a Christo Domino instituta, quæcumque tandem illa credatur esse: quamquam in hujus rei ferendo

judicio, quænam scilicet vera Ecclesia sit, Minister aberret. Imo si quis forte Calvinianæ sectæ Minister, rem sacram peragens, distincte intenderet facere quod facit Ecclesia, exempli gratia Genevensis, aut Anglicana, adhuc valide faceret; quia ille hac etiam in hypothesi, intenderet facere quod vera facit Ecclesia, a Christo Domino instituta: atque in eo duntaxat falleretur, quod spuriam Ecclesiam Genevensem, & Anglicanam, universalis Ecclesiæ, a Christo Domino institutæ membrum esse sibi fingeret. Uno verbo, judicium, ut Schola loquitur, speculativum, rectum haberet Minister ille, quo crederet id esse faciendum, quod vera facit Ecclesia: quamquam judicium practicum falsum esset, quo schismaticam Genevæ, aut Angliæ Synagogam, veram Christi Ecclesiam esse existimaret.

Consentiunt etiam Theologi omnes, non desiderari in Ministro intentionem producendi effectum Sacramenti; sed satis esse intentionem perficiendi Sacramentum ipsum; quamquam revera Sacramenti effectum omnino nollet. Cujus quidem ratio est: quia causam intendere satis est, ut effectus virtute intelligatur intentus: quisquis autem causam sine effectu voluerit, & intenderit,

pu-

pugnantia velle censetur. Quare Ecclesia Catholica Pelagianos, & Calvinianos, in ipsius gremium redeuntes, novo Baptismate tingendos nunquam existimavit, aut Baptisma in alterutra secta susceptum, irritum habuit; quamquam Pelagiani Ministri originale peccatum, quod fictitium arbitrantur, Baptismate deleri nollent; Calviniani vero Characterem sacra lotione animæ imprimi diffiteantur.

Quocirca cum aliàs Viri nonnulli Galliarum eruditi, Calvinianos in Ecclesiam reduces, idcirco novo Baptismate initiarent, quod illi *in remissionem peccatorum* minime baptizati viderentur, quia veram remissionem peccatorum fieri negant; Pius V. Pontifex Sanctissimus eam agendi rationem improbavit: eodemque duce, & auspice reprobarunt Concilia Gallicana privatarum Ecclesiarum, & Calvinistarum Baptisma validum pronunciarunt: nempe Concilium Ebroicense Ann. 1576. Rhotomagense Ann. 1581. Rhemense, & Turonense 1583. Aquense 1585; & Tholosanum 1590.

Iis circumscriptionibus temperata, ac bono in lumine posita Catholicorum sententia, de intentionis necessitate, probanda jam nobis est, omnique momentorum genere

confirmanda: ut publicam Ecclesiæ causam adversus hujus ætatis Heterodoxos pro virili parte tueamur.

CAPUT II.

Ecclesiæ Catholicæ Fides, de Ministrorum intentione probatur, atque defenditur.

I. IN probationem itaque veniunt loco primo sacræ litteræ, quibus palam aperteque liquet, Sacramentorum Ministros a Deo esse datos, & constitutos, ut Mysteriorum dispensatores: *sic Nos existimet homo*, inquit Apostolus 2. ad Corinth. 3. *ut Ministros Christi, & dispensatores Mysteriorum Dei.* Porro dispensatores dici non possunt, nisi intentionem veram, atque sinceram habeant. Qui enim constituitur dispensator prudenter debet agere, proindeque ex rationis judicio, adeoque cum libera, & veri nominis intentione.

Accedunt in ejusdem veritatis confirmationem Ecclesiasticæ definitiones, antequam Lutherana, & Calviniana Hæresis oriretur. Prima quidem Concilii Constantiensis, ubi homines de hæresi suspecti jubentur interrogari: *An credant, quod malus Sacerdos, cum debita*

bita materia, & forma, & intentione faciendi quod facit Ecclesia, vere baptizet, & vera conferat Sacramenta? Contraria enim assertio unus ex VVitcleffi erroribus erat: hoc itaque ad Fidei professionem pertinere supponebat sacra Synodus, intentionem faciendi quod facit Ecclesia, in Sacramentorum Ministro desiderari.

Altera definitio ex Concilio Florentino desumpta est, seu verius ex Eugenio IV. in Decreto ad Armenos, (aberrant enim qui illud ab ipso Concilio Florentino editum putant) ubi septem Ecclesiæ Sacramentis recensitis, ita subjungitur: *Hæc omnia Sacramenta tribus perficiuntur, videlicet Rebus tamquam materia, Verbis tamquam Forma, & persona Ministri, conferentis Sacramentum, cum intentione faciendi quod facit Ecclesia.* Hincque factum est, ut antequam Tridentina Synodus, ad pleniorem Lutheranæ, & Calvinianæ sectæ proscriptionem cogeretur, articulum hunc Martini Lutheri, inter alios bene multos proscripserit Leo X. *Si Sacerdos non seriò, sed joco absolveret, si tamen credat pœnitens se esse absolutum, verissime est absolutus.* Adeo verum est, seriam, sacri ritus peragendi voluntatem in Ministro desiderari.

Majorum exempla secuti sunt hac in parte lau-

laudati Pontifices, Eugenius IV. & Leo X. Baptiſmum enim ab energumeno datum, cui non fuerat lucidum intervallum, caſſum, nullum, irritumque pronunciavit Firmilianus Cæſarienſis Epiſcopus, tertio Chriſtiani nominis ſæculo, ut ex ejus ad S. Cyprianum Epiſtola compertum eſt. Ordinatio pariter ab Epiſcopo temulento, & ebrio attentata, futilis prorſus, & nulla judicata eſt, teſte Euſebio Lib. 6. Hiſt. Eccleſiaſticæ Cap. 33. non alia ſane de cauſa, quàm quod temulentus, & energumenus veræ, & propriæ intentionis ſint penitus incapaces; ſi & temulentus ſit plane recoctus, & energumenus lucidis careat intervallis.

II. Neque leve rationum pondus eſt, quibus malenatus Lutheri, & Calvini error exploditur, Eccleſiæ Catholicæ ſententia confirmatur. In primis enim Sacramentorum adminiſtratio actio humana debet eſſe: ut enim Chriſtus homines Sacramentorum Miniſtros inſtituit, ita Sacramentorum adminiſtrationem, actionem humanam eſſe voluit; ne forte rei ſacræ Miniſtri more pecudum Altaribus miniſtrarent. Actio porro humana eſſe non poteſt, niſi ex intentione fiat: non enim humana eſt niſi libera ſit; nec iterum libera, niſi fiat ex rationis judicio, cum ele-

ctione voluntatis. Atque hinc petitur discriminis ratio, Sacramentum inter, & frumentum, aut pharmacum; quorum exemplis Lutherani turpius abutuntur. Ad istorum quippe vim, & efficaciam, nihil Medicus, & Agricola conferunt; & tam prodesse homini possunt, si fortuito, & casu se offerant, quam si consulto offerantur.

Rursus, quoties actio aliqua varios ad fines referri potest, ad unum non determinatur, nisi ex voluntate, & intentione agentis. Porro Sacramentalis actio, ut externa Infantis ablutio, varios ad fines referri potest: Infans enim perinde aqua potest ablui, vel ad munditiam corporis, vel ad sanitatem, vel per jocum. Necesse itaque est, ut determinetur ad Sacramentalem effectum, per intentionem abluentis, quæ verbis Sacramentalibus exprimitur, *Ego Te baptizo &c.*

Iterum id discriminis intercedit, inter instrumentum vivens, ac liberum, & instrumentum inanimatum; quod illud & se moveat, & moveatur, istud moveatur duntaxat. Quare primum non modo agentis principis motu eget, sed & semetipsum ad agendum determinare debet. Jam Sacramentorum Ministri, Christi Servatoris instrumenta sunt, non inanimata, aut necessaria, sed

viventia ; ac libera : quamobrem inter administrandum Sacramenta, se se debent ad agendum determinare : quod certe fieri nequit, nisi vera intentione ducantur, certoque consilio.

III. Neque vero Luthero, & Calvino favet, quod vim suam omnem ex Christi institutione Sacramenta derivent. Quamquam enim res ita sit, applicationem tamen a Ministris habent, tanquam ab instrumentis animatis, & ratione utentibus. Eo plane modo, quo judicia a subjectis Judicibus lata, robur omne a supremo Principe mutuantur, qui ferendi judicii potestatem delegavit : neque tamen rata illa sunt, atque valida, si forte joco proferantur, nullaque subjectis Judicibus voluntas insit, justitiam ministrandi. Imo nec lata sententia putanda esset, neque executioni demandanda, si supremus etiam Princeps, per jocum, ac deridiculum, aut forte si mero depositus damnaret aliquem capitis : quia nec ipse quidem ita velle censeretur, qui certa tunc mente, & deliberata voluntate non ducitur.

His momentis ducta Synodus Tridentina Seff. 7. Can. 11., & Seff. 14. Can. 9. eos omnes anathemate petiit, qui intentionem non requiri contenderent, faciendi quod facit

cit Ecclesia; quique Sacramentum perfici dicerent, tametsi Sacerdoti desit animus serio agendi, totumque ritum joco peragat. *Si quis dixerit in Ministris, dum Sacramenta conficiunt, & conferunt, non requiri intentionem saltem faciendi quod facit Ecclesia, Anathema sit.... Si quis dixerit, Absolutionem Sacramentalem Sacerdotis non esse actum judicialem, sed nudum ministerium pronunciandi, & declarandi remissa esse peccata confitenti, modò tantum credat se esse absolutum; aut Sacerdos non serio, sed joco absolvat; Anathema sit.*

Quo judicio recentium Sacramentariorum error damnatus est, & impletum tandem aliquando D. Augustini votum. Is etenim Lib. 7. de Baptismo contra Donatistas Cap. 53. quæstione mota, quid de Baptismo mimice, & localiter ministrato sentiendum esset, num ratus esset habendus, necne? Sententiam præcipitare noluit, seque Concilii OEcumenici definitionem, novamque revelationem desiderare significavit: *Nobis tutum est*, inquit, *in ea quæstione non progredi aliqua temeritate sententiæ, quæ nullo in Catholico regionali Concilio cœpta, nullo plenario terminata est: sed Divinum Judicium, per alicujus revelationis oraculum, implorandum esse censerem*. At quo ex tempore controversia in plenario Concilio Triden-

dentino eliquata fuit, dubitare jam nefas est: ingentisque audaciæ rei sunt Calviniani, ac Lutherani, qui hanc Augustini ea de re dubitationem, in erroris sui qualecumque præsidium accersunt; cujus modestiam, in OEcumenicæ Synodi definitione amplectenda, imitari debuissent.

IV. Neque tamen ea qualiscumque D. Augustini subdubitatio, de Baptismo mimice collato, num validus esset, an invalidus, Calviniano Systemati prodest. Non enim idcirco ea de re dubitavit Sanctissimus Doctor, quod minus perspectum haberet, an intentio Ministri ad Baptismatis perfectionem necessaria foret: sed quod ambigeret, an cum mimico joco necessaria stare possit intentio. Potest enim mimus Baptisma conferens, repentina pietate commoveri, sicque non modo necessariam, sed & rectam intentionem habere: quod S. Genesio, Christianorum Baptisma in scena ludenti contigisse plerique putant. Potest etiam mimus, quamvis perversa sit ejus intentio, vel ita se gerere, ut ridendi, & jocandi caussa, aliquid serio velit efficere. In primo quidem casu, mimo deest intentio faciendi quod facit Ecclesia: in altero intentionem illam fortassis habet, aut certe eam habere videri potest. Quæ cum ita sint, ni-

nihil quidquam Augustinus affirmare voluit, donec divina revelatione, & OEcumenicæ Synodi definitione, res aliàs subobscura prodiret in lucem. Nec propterea de intentionis necessitate dubitavit, ut Calviniani audacius effutiunt; sed dubius hæsit, num intentio necessaria, mimis in theatro ludentibus nonnunquam adesset: quæ facti potius, quàm dogmatis quæstio est.

Non eam tamen Sacræ Synodi definitionem expectandam censuit Augustinus, quæ dubium facti solveret; an scilicet hic, aut ille mimus nil nisi jocari voluerit, aut etiam occasione jocandi aliquid serio voluerit agere: hoc etenim factum privatum, ac singulare, imo etiam jocantis mente sæpissime abditum, nulla unquam definiet Synodus OEcumenica: sed definitionem expectari voluit, novamque cœlitus illustrationem, quæ dubium juris solveret; de sufficientia scilicet, atque valore hujus aut illius modi baptizandi; tale ferendo judicium, quod inter certas Ecclesiæ definitiones haberetur. Quod fecere postea Sacræ Synodi, Constantiensis, Florentina, & Tridentina. Sed jam ad diluenda protestantium momenta progrediundum.

CAPUT III.

Protestantium Momenta ex Historiis Ecclesiasticis petita diluuntur.

I. SCenam suam Lutherani, & Calviniani ludunt argumento ex scena petito; ex Genesio scilicet mimo, qui cum Christianæ Religionis Mysteria coram Diocletiano Imperatore luderet in theatro, ægrotum se finxit, ac simulavit; & ab altero mimo suam quoque scenam ludente, per derisum baptizari voluit: sed a Deo derepente mutatus, theatrale Baptisma sibi ab histrione ministratum sincero suscepit animo, ac postmodum pro Religione ipsa quam luserat, mortem oppetiit. Hinc extundere sibi putant novæ sectæ Professores, valere re ipsa Sacramentum, tametsi nulla ministranti adsit intentio, totúsque ritus mimice, ac jocculariter peragatur.

Consecutionem negare fas fuerit, tametsi rem ita contigisse fateremur, uti Novatores obtendunt. Nullo etenim veteris memoriæ documento liquet, Genesii Baptisma in theatro susceptum, ratum ab Ecclesia habitum esse. Equidem sacris Ecclesiæ fastis

Ge-

Genesius adscriptus est, ad diem 25. Augusti: bene est, at non aquæ Baptismo, sed sanguinis; sive martyrio pro Christi fide post scenam absolutam oppetito. Ita Theologi pene omnes: quod utique argumento solvendo sufficientissimum est.

Sed & ego plus audeo, qui facta hujusmodi historica non obæsa omnino nare excipere soleo. Genesii Baptisma in theatro susceptum, putidis fabulis accensendum existimo. Movet me in primis silentium Scriptorum veterum; quod gravissimi in rebus historicis momenti esse, nemo nescit. Nullus quippe ante nonum Ecclesiæ sæculum, quo Ado Viennensis Martyrologium adornavit, historiam hanc nobis vendidit; quanquam sub Diocletiano, quarto scilicet ineunte sæculo contigisse feratur. Qua porro forte fieri potuit, ut per annos ferme 600. qui a Diocletiano ad Adonem usque effluxere, nullus hujusce facti mentionem injecerit, si vere in Ecclesia contigisset? Sane historiam hanc D. Augustino ignotam fuisse, certò liquet. Is etenim Lib. 7. de Baptismo contra Donatistas Cap. 53. prolixe admodum disputat, num Baptisma a mimo derepente mutato susceptum, ratum haberi posset, ac validum? Difficultatem vertit in

omne latus Doctor Sanctissimus: quō casu nihil illi erat ad institutum accommodatius, quàm vulgatum Genesii factum percensere. At ne verbum quidem ea de re illi excidit.

Movet me insuper recentium Scriptorum in facto narrando dissonantia: quo nullum falsitatis argumentum majus esse potest. Ado quippe Viennensis Genesium non ab altero mimo baptizatum inducit, sed a Christiano Sacerdote, quem simulato verbo in scenam advocasset Genesius. Surius, aliique non pauci a Baronio recensiti in Annalibus ad annum 302. Genesium tinctum obtrudunt, ab altero mimo, quem tamen Angelus monuisset, ut rem sacram serio pieque ministraret. Alii ab Angelo ipso tinctum effutiunt, quo momento mimi illi rem sacram luderent. Ita sane fabulatores mutuo dissidio committuntur.

Movet me demum ipsa etiam dissonantium narrationum ineptia. Ecquis enim sibi fingat, Christianum Sacerdotem simulato verbo advocatum, ad ludricum spectaculum, in Ecclesiæ Catholicæ derisionem explicatum accedere, suasque ludentibus operas locare voluisse, ut legimus apud Adonem? Quis credat ausum illum, coram Diocletiano Christianorum persecutore infensissimo,

mo ; se se in theatrum inferre , sacra sua celebraturum ? Quis credat illum peracto Baptismo, tuto capite recessurum fuisse ?

Rursus, quod de Angelo mimum admonente fabulantur alii ; ut sacrum ritum serio pieque ministraret ; insulsum est ; nisi & illud addatur , mimum illum Genesii baptizatorem ; ab eodem Angelo ad fidem fuisse conversum : quod tamen a nemine proditum est . Aliàs admonendus potius erat ; ut a re sacra facienda sibi temperaret ; cujus vel sola in theatro ministratio sacrilegium est . Quare cum tot ex capitibus nutet Genesii historia ; ruit quod ex illa petitur Lutheranorum argumentum.

Quanquam & aliàs nihil inde extundere possent Lutherani. Seu enim a Christiano Sacerdote in scenam vocato ; seu a mimo per Angelum , ut rem sacram serio perageret admonito ; seu demum ab ipsomet Angelo, Genesium in theatro baptizatum ponamus ; debitam ministrantis intentionem accessisse certum erit : ut nihil inde præsidii colligant Lutherani , & Calvinistæ.

II. Ex altero Historiæ Ecclesiasticæ monumento præsidium petunt Sacramentarii recentiores : ex facto scilicet S. Athanasii adhuc pueri, quod a Sozomeno Lib. II. Historiæ

Ecclesiasticæ Cap. 17, & a Socrate Lib. 1. Cap. 14. memoriæ proditum est. Scilicet cùm puer Athanasius S. Alexandrum Episcopum Alexandrinum, Baptisma solemniter ministrantem sæpius observasset, eundem die quadam infantili simplicitate imitari voluit; cæterosque secum ludentes pueros catechumenos baptizavit. Re ab ipsomet Alexandro Episcopo per speculam observata, & ad consilium Sacerdotum vocata, Baptisma a ludente puero collatum, ratum validumque habitum est. Porro, inquiunt Lutherani, nullam puer ille rei sacræ faciendæ intentionem habere potuit, sed ludendi: stat ergo absque intentione validum Sacramentum, imo & Sacramentum joco peractum.

Factum hoc a Sozomeno licet, & Socrate recensitum, vix ac ne vix quidem admiserim, quod ex putido anachronismo falsi convincitur. Rem sic evinco, annorumque rationes subduco: attentum Lectorem duntaxat opto. S. Alexander, quo quidem Episcopatum Alexandrinum gerente, puer Athanasius lusisse dicitur, ludendoque socios baptizasse, in Sedem Alexandrinam evectus est, anno duntaxat 321. uti S. Hieronymus in Chronico fidem facit. Athanasius vero post annum duntaxat quartum, hoc est anno 325. quo Conci-

cilium Nicænum habitum est, non modo jam Diaconus erat, eoque nomine atque titulo Concilio huic interfuit; verum etiam jam tunc inter celeberrimos illius ævi Theologos censebatur, egregiamque tunc temporis, in debellandis Arianis operam posuit. Imo post Concilium Nicænum, hoc est anno 326. Alexandrinus Episcopus inauguratus est, S. Alexandro defuncto. Qua itaque sorte fieri potuit, ut S. Alexandro Ecclesiam Alexandrinam regente, puer luserit Athanasius; puer inquam, qui potius multos admodum annos tunc temporis numerabat; ut & Diaconus esset, & celeberrimus Theologus haberetur, & ad Episcopales infulas post quatuor aut quinque annos assumeretur? Fabula igitur est putidissima, quæ de puero Athanasio decantatur.

Sed age, res ita fuerit ut obtenditur, puerque sub S. Alexandro luserit Athanasius, dum Baptismum sodalibus contulit: rationis nihilominus compos erat; ritum quem ab Episcopo exerceri viderat imitatus, id profecto intendit animo, quod per Episcopum faciebat Ecclesia. Neque vero ludus, cui puer indulgebat, intentionis sinceritati quidquam officit. Bifariam quippe contingere potest, ut quis per jocum Sacramenta conferat. Pri-

mò dum Sacramentum ſubjectum eſt; ut ità dicam, ex quo ludus, & oblectatio captatur: quando videlicet qui ludunt, vere intendunt conficere Sacramenta, animo tamen oblectationis inde capiendæ: eo plane modo, quo quis ex avaritia Sacramenta miniſtrans, vere utique miniſtrare vult; ac re ipſa miniſtrat, quanquam adminiſtratio ad finem acquirendæ pecuniæ referatur. Ludus hic, quanquam illicitus, veritati Sacramenti non officit; quia ſinceram Sacramenti conferendi voluntatem involuit; luduſque ut ita dicam, ſacramentali actioni extraneus, & adventitius eſt. Altero modo Sacramentum per ludum conferri dicitur, tanquam objectum ipſum quod luditur; dum nempe qui ludunt Sacramenta conficere omnino nolunt, ſed illudere. Eo plane modo, quo impii ſatellites, qui Chriſtum purpura induebant, eidemque per deriſum occinebant, *Ave Rex Judæorum*, regium illi cultum deferre minime volebant, ſed illudere. Ludus hic Sacramenti veritati penitus officit, quia ſacramentali actui intimus eſt. Porro puer Athanaſius priori tantum modo luſit una cum ſociis, ſi tamen eum luſiſſe concedamus: ex collato ſcilicet Sacramento oblectationem captabat, non ipſum Sacramentum illudebat; Cum

id

id omne infantili ſimplicitate gereret, bonoque per omnia eſſet animo.

Quibus & illud addiderim: Athanaſium ex ipſa Socratis, & Sozomeni confeſſione, haud ita tunc puerum fuiſſe atque tenellum, dum colludentes pueros dicitur baptizaſſe; quin veram propriamque poſſet intentionem adhibere; quippe catechumenus fuiſſe legitur: quo in ordine nonniſi grandiuſculi, & pene puberes eſſe poterant. En tibi multis modis enervatum illum Lutheranorum, & Calviniſtarum Achillem.

III. Non eſt cur exemplum alterum, a Calvino in erroris ſui præſidium jactatum morer hoc loco: Iſaaci ſcilicet, Jacob præter intentionem & mentem benedicentis: (Eſau enim, non item Jacob benedicere intendebat) cujus tamen benedictio rata eſt habita, ubi deprehenſus eſt error: *benedixi ei, & erit benedictus*, Gen. 27. Peregrinum enim exemplum illud eſt, nihilque cum præſenti quæſtione commune habet. Imo ſi penitius perpendatur, in ipſum vertitur diſputantem. Quandoquidem Iſaac certam veramque habuit benedicendi voluntatem; quam nullam in Sacramenta miniſtrantibus neceſſariam Calvinus exiſtimat; etſi errore facti, eum cui benedictionem impertitus eſt, putaverit

Esau, qui vere Jacob erat. Eaque de causa, rata subinde est habita benedictio, quæ ex destinata voluntate data fuerat. Quod perinde contingeret in præsenti, ratusque omnino Baptismus esset, si quis per errorem alium pro alio baptizaret. Quia baptizandi voluntas, atque intentio, ad eum singulariter dirigitur hominem, super quem sacer ritus exercetur; quanquam errore, ut ajunt, *materiali*, alter putetur esse, quàm re ipsa sit.

CAPUT IV.

Aliis Heterodoxorum Momentis occurritur.

I. NIhilo plus movet, quod ex Innocentio IV. Romano Pontifice, catholico dogmati opponit Kemnitius, quasi intentionem faciendi quod facit Ecclesia, inutilem pronunciarit, in 3. Decretalium tit. *de Baptismo, & ejus effectibus* Cap. *si quis puerum*. Innocentii verba hæc sunt: *Non est necesse, quod baptizans gerat in mente facere quod facit Ecclesia: imo si contrarium gereret in mente, scilicet non facere quod facit Ecclesia, sed tamen facit, quia formam servat, nihilominus baptizatus est*.

At & hoc ipsum quod prima fronte videtur

tur efficaciſſimum, nihil in gratiam erroris evincit. In primis ea Innocentii IV. ſententia, quævis tandem illa ſit, privati Doctoris eſt, non Romani Pontificis, nec in Juris Canonici partem venit. Nondum enim Pontifex erat Innocentius IV., ſed privatus Canonici Juris Interpres, dum ſuos illos in Jus Canonicum commentarios adornavit. Secundò *internam* duntaxat intentionem, ut inutilem reſpuit Innocentius: unde ait, *Non eſt neceſſe ut gerat in mente:* non *externam* explodit, quæ ſeria externi ritus celebratione continetur. Quare in Ambroſii Catharini ſententiam, de qua nobis erit in ſequentibus diſputandum, inclinat potius, quàm in recentium Sacramentariorum errorem.

Cæterum Innocentium *externam* ſaltem intentionem, in ſeria ſacri ritus celebratione poſitam, quam Lutherani reſpuunt, agnoviſſe, ex eo liquet, quod verbis in objectione recitatis ſtatim addat, *dummodo baptizare Miniſter intendat*: quod a Kemnitio non ſine ingenti fraude ſuppreſſum eſt, ut fidentius locum illum, in ſui præſidium erroris nobis objiceret.

II. Ejuſdem ſortis eſt quod ex Juris doctrina opponitur a nonnullis, occaſione videlicet proteſtationis, ab Epiſcopo fieri ſolitæ,

litæ, antequam ſacras ordinationes ſolemniter obeat. Solet nimirum Epiſcopus in ipſo generalis ordinationis proludio, publice denunciare, nolle ſe quemquam excommunicatum, aut alium quemcunque debitis titulis deſtitutum ſacris ordinibus initiare. Nihilominus ſi quis forte in ordinandorum numerum irrepat excommunicatus, aut debitis titulis deſtitutus, ſacerque ordinationis ritus ſuper eum peragatur, hunc vere ordinatum jura decernunt. Quandoquidem illum ſuſpenſione, & excommunicatione plectunt, non ſecundò ordinandum decernunt. Eſt igitur valida ordinatio, abſque ordinatoris intentione, imo repugnante illius voluntate.

Nihil id adverſæ parti ſuffragatur. Quanquam enim ita proteſtetur Epiſcopus, non tamen eo caſu intentio deeſt, id efficiendi quod facit Eccleſia. Quia proteſtatio ab Epiſcopo fieri ſolita, comminatoria duntaxat eſt, & juris externi: ac tum poſtea, dum operi manum Epiſcopus admovet, contrario actu in ſingulari uniuſcujuſque initiatione retractatur, ſaltem quoad intentionem externam, in ſeria liberaque ſacri ritus celebratione poſitam; cum omnes perinde ſerio, & libere ſacris initiet: quanquam interior illi for-

ſorte ; quoad pauculos illos temere irrepentes, deſit intentio.

III. Erit fortaſſe qui fidenter objiciat : Sacramentum a Miniſtro dormiente, & ebrio miniſtratum, tunc ſaltem validum eſſe, ſi antea mente ſanus, ac vigilans, illius adminiſtrandi propoſitum iniit. Quemadmodum homo ebrius, aut dormiens, homicidium *formale*, quod ajunt, cujus nempe vere ſit reus, perpetrare cenſetur ; ſi eum occidat, quem ſanus, & vigilans occidere conſtituerat. Porro homo dormiens, aut ebrius nullius intentionis eſt capax : igitur poteſt Miniſter, ſine ulla penitus intentione, Sacramentum aliquod miniſtrare.

Verum advertat, quæſo, quiſquis id objecerit, nihil momentum illud evincere, in gratiam Syſtematis Proteſtantium. Ii quippe nullam prorſus in Miniſtro poſtulant intentionem, ad Sacramentum valide adminiſtrandum ; ille vero qui ebrius, aut dormiens id agit quod antea ſanus & vigilans agere conſtituerat, intentionem ſin minus actualem, aut virtualem, at certe habitualem, & interpretativam, ut Schola loquitur, habere cenſendus eſt, ratione videlicet conſilii, & propoſiti præcedentis : quare nihil inde in gratiam Proteſtantium extundi poteſt.

Sed

Sed nec quidquam inde colligitur, adversus communem Theologorum sententiam, qui ad validam Sacramenti administrationem, habitualem, & interpretativam intentionem sufficere negant, virtualemque ut ut minimum postulant. Negamus enim Ministrum dormientem, aut ebrium, Sacramentum valide collaturum, etsi antea sanus, ac vigilans, conferre illud proposuisset, ac destinasset: quanquam minime negemus, hominem ebrium, aut dormientem, homicidii reum fore, si eum occideret, quem sanus, ac vigilans occidere constituisset. Ingens quippe inter utrumque discrimen est. Minister siquidem, ut valide Sacramentum administret, debet actum sacramentalem exercere, ut humanus est; adeoque debet actum velle, vel actu, vel virtute; quod sine actuali, aut virtuali intentione non potest. Ut autem homo admissi peccati sit reus, non est necesse, ut vitiosum velit actum, atque deformem, ut actus humanus est; sed satis est, si illius amet objectum, aut etiam si illud amare dispositus sit: cum vel illa sola amandi dispositio, peccatum sit: & quicunque est ita affectus, ut libenter peccaret, si daretur occasio, corde jam peccat, atque affectu: juxta Christi Domini oraculum: *Qui viderit mulierem ad concu-*

cu-

cupiscendum eam, jam mœchatus est eam in corde suo.

IV. At ecce inquiet aliquis: potest ebrius, aut amens, aut dormiens valide baptizari, si antea erat ita dispositus, ut Baptisma reciperet: ait enim de dormientibus, & amentibus Doctor Angelicus in 4. sentent. dist. 6. quæst. 1. art. 2. quæstiunc. 3. ad secundum: *Si ante somnum, vel furiam habuerunt propositum recipiendi Baptismum, & hoc per aliqua signa innotuit, tunc in articulo necessitatis debet eis conferri Baptismus: & suscipiunt Sacramentum, & rem Sacramenti, etiamsi furiosus tunc contradicat: quia illa contradictio non procedit a voluntate rationis, secundum quam est capax baptismalis gratiæ.* Quod idem habet Innocentius III. Cap. *Majores* extra *de Baptismo, & ejus effectibus.* Igitur pari titulo poterit ebrius, aut amens, aut dormiens valide baptizare, si antea erat ita dispositus, ut Baptisma conferret, propositumque conferendi conceperat.

Consecutionem negare mihi satis sit, disparemque suscipientium, & conferentium Sacramenta rationem dicere. Quanquam enim in suscipientibus Sacramenta, suscipiendi voluntas, atque intentio requiratur, non tamen absoluta requiritur, sed sufficit conditionata; quæ in ebriis, dormientibus, & amentibus esse

esse potest: cum e contrario absoluta, qualis desideratur in conferentibus, in dormientibus, & amentibus esse non possit. *Sciendum*, inquit ibidem paulo supra Doctor Angelicus, *quod non requiritur in adulto voluntas absoluta suscipiendi quod Ecclesia confert, sed sufficit voluntas conditionata, sicut est in voluntariis mixtis.*

V. Mitto palmare Lutheri Argumentum, quo is Ecclesiam Catholicam sibi videtur impetere, ex aliis ejusdem erroribus derivatum: dum inquit, Dei verbum, quacunque intentione proferatur, fidem in audientibus excitare, suumque effectum ex æquo sortiri: atque ita verba, quibus Sacramenta conferuntur, efficacia fore, tametsi qui profert, nihil animo volvat, aut aliquid nefarium meditetur. Mitto inquam, hoc Argumentum, quòd ex altero aliàs a nobis confutato errore derivetur: illo scilicet, quo verba, queis Sacramenta conficiuntur, concionalia esse fabulatur Lutherus, minime verò consecratoria. Do ergo ut libet, ut lubet, verba concionum, quovis animo proferantur, eadem excitandi, ac movendi virtute pollere: quia vim suam omnem ex indita sibi significatione sortiuntur: at consecrationis verba non item; quæ vim ex proferentis instituto mutuantur. Hujus porro generis ea esse, quibus

Sa-

Sacramenta conſtant, alia nos occaſione demonſtravimus.

VI. Reſtat pervulgatum Argumentum, quo intentionis neceſſitatem paſſim oppugnant Lutheranæ, & Calvinianæ ſectæ Profeſſores. Nempe inquiunt illi, ſi Sacramenti integritati, & efficaciæ neceſſaria dicatur Miniſtrorum intentio, gravia inde orientur incommoda, conſcientiæ morſus propemodum infiniti. Siquidem penes impium Miniſtrum erit, ut nulla intentione adhibita, Sacramenta in caſſum abeant, ſuoque effectu ſint vacua: atque ita nemo unquam certò tenebit, verum ſe ſuſcepiſſe Sacramentum; cum nulli de Miniſtri intentione conſtare poſſit.

Nemo Theologorum eſt, qui eam Lutheranorum, & Calviniſtarum argutiam non exſufflet, brevi illo expeditoque reſponſo: neminem ſcilicet in hacce mortali vita de ſuſcepta juſtificationis gratia certum eſſe; amorene, an odio ſit dignus, ſcire neminem: atque ita nil mirum, ſi nemini quoque ſit exploratum, verum ſe, ratumque a fideli, proboque Miniſtro Sacramentum excepiſſe: ſatiſque proinde eſſe, ſi moralem ea de re certitudinem habeat. Habet porro quiſquis ab Eccleſiæ Miniſtro Sacramentum ſuſcipit. Quia tametſi vis illius, & efficacia a conferentis intentio-

ne

ne pendeat, hanc tamen ab illo fuisse adhibitam æstimare par est; meritoque credendum, Ecclesiæ Ministrum suas pro munere partes obiisse.

Cæterum non nisi moralem certitudinem, de vero suscepto Sacramento fideles habere posse, fateantur oportet Calviniani, hac etiam missa quæstione, de necessaria intentione Ministri. Etsi enim ea non esset intentio necessaria, quis neget necessariam saltem esse, propriam cujusque Sacramenti materiam, propriamque cujusque formam, ut stet ratum, ac validum Sacramentum? Quis autem spondere sibi certo potest, certitudine utique physica, veram propriamque suscepti Sacramenti fuisse materiam, veram etiam propriamque formam: nullamque in iis adhibendis, fraudem fuisse a Ministris admissam, errorem nullum? Quis inquam certo sciat, num aquam naturalem, in conferendo Baptismate, potius quàm rosaceam, aliamve quamcunque liquatam Minister adhibuerit? An triticeum potius panem, quàm hordeaceum, aut siligineum, ad Eucharistiæ consecrationem sibi sumpserit? An evangelica verba, ad utriusque Sacramenti formam præscripta, rite pronunciaverit, aut quid aliud loco formæ secreto demurmuraverit? De his

ergo

ergo non nisi moralem certitudinem habemus; qualem scilicet de vera adhibita a Ministris intentione, habere possumus, dum suo in Ecclesia funguntur officio.

Sic sane Theologi ferme omnes futilem Protestantium argutiam elidunt. Ad solutionis tamen cumulum, Ambrosius Catharinus Concilii Tridentini Theologus non ignobilis, ac postmodum Compsanensis Archiepiscopus, quò plenius insulsam argutiam confutaret, singulare quidpiam excogitavit: Systema celeberrimum, de externa, ut aiunt, intentione duntaxat necessaria in Scholas invexit; seu potius a nonnullis Theologis antiquis excogitatum, meliorem in lucem induxit. Contendit scilicet ille, vel ex hoc uno quod Minister Ecclesiæ, seriò, omnique semoto joco Sacramentum forinsecus administrat, certos nos esse debere, ratum validumque (quoad intentionem attinet) esse Sacramentum; non modo quia præsumendum est, Ministrum Ecclesiæ, ita externe serio ministrantem, internam quoque intentionem adjungere: verum etiam quia sola illa intentio exterior, seriaque forinsecus ministratio sufficit, nulla licet accedente interiori intentione, ut stet validum Sacramentum: qua de re nobis est in sequentibus disputandum.

CAPUT V.

Ambrosii Catharini Systema de externa, ut aiunt, intentione proponitur, explicatur.

I. Confutato recentium Hæreticorum errore, qui Sacramentum stare aiunt, tametsi joco, & derisione peragatur, omnique semota intentione id agendi quod agit Ecclesia, postulat officii ratio, ut qualis ea intentio esse debeat, paulo distinctius expendamus: celeberrimamque ea de re Ambrosii Catharini sententiam, ad exactum Theologiæ criterium revocemus. Primò tamen omnium, quia eam sententiam idcirco a multis impugnari video, quòd a paucis intelligatur, hanc in bono lumine collocabo, ne forte, quod sæpe fit, præpostero sensu accipiatur.

Catharini itaque sententia est, stare omnino atque valere Sacramentum, si Minister duntaxat intendat celebrare ritum illum externum, quem Ecclesia celebrat; illumque re ipsa libere, seriò, omnique semoto joco exterius administret, materiam adhibens, formamque pronuncians, in iis maxime circun-

cumstantiis, ex quibus determinatur ad agendum tanquam Ecclesiæ Minister: nihilque obesse valori Sacramenti, si intus occulta mente contrariam intentionem animo gerat; nolitque clam, atque secreto actionem illam sacramentalem esse, qualem illam Christus instituit. Ita ille sententiam suam exponit Opusculo *de intentione Ministri*, quod pendente Concilio Tridentino, hac ipsa in urbe elucubravit. Cum contra alii plerique Theologi putent, Sacramentum irritum esse, nisi præter intentionem externi ritus celebrandi, seriamque ac minime jocosam illius administrationem, interior etiam atque secretior accedat intentio, qua ritum illum velit esse sacramentalem, qualis est a Christo Domino institutus.

Mentem suam opportunis exemplis aperit Catharinus. Da E. G. Judicem, qui ridens ac inter amicos, & pocula ludum faciens, sententiam aliquam ferat: is certe judicium tulisse censendus non erit, nec reus joculari illa sententia putabitur absolutus; aut forte damnatus. At si sedens pro tribunali, partibus auditis, servatisque publici juris formulis, voce gravi, vultu, habituque senatorio, seriò, libereque sententiam pronunciet; annon quæso judicium stabit, tametsi

intus fortassis aliud animo volvat Judex, reumque occulta mente nolit absolvere?

Da pariter, si lubet, virum aliquem, qui coram Judice juramentum emittat, libere serioque, juxta præscriptas juris formulas; qui tamen intra semetipsum occultam intentionem retineat, eo se juramento nullatenus obligandi: annon jurisjurandi religione tenebitur; palamque exsibilabitur, si forte postea dicat, quod olim aiebat nescio quis, *Juravi lingua, sed mentem injuratam retinui*?

Tales tibi Ministros exhibet Catharinus, ritum externum libere, serioque celebrare volentes, ac re ipsa serio celebrantes, in iis maxime circunstantiis, ex quibus determinantur ad agendum tanquam Ecclesiæ Ministri, illiusque nomine. Hos valide Sacramenta conficere docet, licet intus occulta mente Sacramenta, uti Sacramenta conficere nolint, totumque quod exterius agunt, secreta mente retractent.

II. Quare Ambrosio Catharino gravem injuriam irrogant, qui nihil illum a Calvini, & Lutheri sententia distare aiunt. Distat enim vero longe maxime, ac quantum distat ortus ab occidente. Illi quippe Sacramentum ratum effutiunt, tametsi Minister ritum externum ministrare nolit, sed irride-

re,

re, illumque palam, aperteque ludat, vertatque ludibrio. Unde Sacramentum theatrale, ac scenicum, ratum validumque contendunt. Catharinus e contrario externi ritus serio ministrandi intentionem postulat, seriamque administrationem externam exigit, qualis a Ministro solemniter, & publice ministrante præstatur; illiusque efficaciæ nihil officere ait, contrariam voluntatem Sacramenti penitus irritandi, modò occulta sit, atque secreta, nulloque externo signo se prodat. Unde & Marcus Antonius de Dominis, Lutheranæ sectæ professor Lib. 6. *de Republica Ecclesiastica* Cap. 12, ubi perversum hæreticorum dogma adstruit, atque defendit, Catharinum a sua, & Lutheranorum sententia prorsus alienum agnoscit.

Imponunt pariter Catharino qui inquiunt, nullam eum intentionem agnovisse faciendi quod facit Ecclesia; aut certe eum intentionem duntaxat externam posuisse, quæ nihil re ipsa sit quàm ipsemet actus exterior. Putida calumnia est, ex mero æquivoco derivata. Quanquam enim intentio a Catharino desiderata, *externa* vulgo dicatur, ratione nimirum objecti sui, quia spectat ritum externum serio celebrandum, qui ab Ecclesia celebratur; interior nihilominus intentio est

ratione principii; cum ſit deliberatus mentis actus, quo Miniſter ritum illum externum celebrare conſtituit. Eum enim ſerio non celebraret, niſi celebrare re ipſa vellet: quandoquidem totum id facere dicitur, libere non coacte, publicum in Eccleſia Miniſterium exercens. Unde id aliqui aliis verbis dicunt, eundem plane ſenſum habentibus: deſiderari ſcilicet in Miniſtro intentionem faciendi quod facit Eccleſia; cujus tamen intentionis objectum ſit ritus externus, ſerio ac libere peragendus, non vis, & efficacia ritus ipſius.

Eſt ergo in hypotheſi Catharini interna, veraque intentio externi ritus ſerio peragendi, quem Eccleſia peragit, atque frequentat: tametſi occulta alia intentio animo deliteſcat, qua id ipſum quod exterius, ſerioque peragit impius Miniſter, nullum irritumque, ac minime ſacramentale velit eſſe. Eſt, uno verbo dicam, ea in hypotheſi intentio faciendi quod facit Eccleſia, quam poſtulat Concilium Tridentinum: ſed de ſola illius intentionis qualitate, deque illius objecto, (ratione cujus externa pro more dicitur) unice diſputatur. Quare duo ſibi probanda ſumit clariſſimus Auctor: primum, illius intentionis objectum eſſe, ritum ſacramentalem externum, tali materia, ac forma conſtantem: alte-

terum, Miniſtrum ritum hujuſmodi celebrandi intentionem habere, ex hoc ipſo quod illum ſerio ac libere celebrat. Quomodo enim ſerio & libere celebraret, niſi celebrare intenderet? Cum omnis actus liber, ac ſerius, nonniſi ex judicio rationis, & voluntatis electione procedat.

III. Sic igitur expoſita Catharini ſententiâ, & a malignis interpretamentis vindicata, in eam ego pedibus, manibuſque venio; illamque omni argumentorum genere vindicandam aggredior; non unius Catharini præſidio tutus, quem ſatis aliunde novi liberioris ingenii Theologum; ſed tot aliunde Theologorum, & Juris Canonici peritorum auctoritate communitus, qui hoc idem ante Catharinum, ac etiam poſt illum ſumma conſenſione docuerunt. Præiverant ſiquidem Catharino, in eo tradendo ſyſtemate, Magiſter ſententiarum, Præpoſitivus, Petrus Cantor, Robertus Pullus, Petrus Paludanus, Innocentius IV. R. P., Sylveſter Prieras, Angelus Clavaſius, Chryſoſtomus Javellus, aliique nonnulli, quorum nomina mihi exciderunt. Eundem ſubinde ſequti ſunt Alphonſus Salmeronius, Joannes Vignerius, Marius Scribonius, Zacharias Paſqualigo, Jacobus Santabovius, Antonius Arnaldus, Vin-

centius Contensonius, Gaspar Iueninus, Franciscus Genettus, aliique bene multi Sorbonicæ scholæ Magistri. Ut hinc jam in antecessum nosse liceat, quàm temere, quàm audacter sententia a tot Magistris, probatisque Doctoribus asserta, atque defensa, a nonnullis uti periculosa sugilletur, censurisque amarioribus inuratur. Maxime cum laudatorum Doctorum unus sententiam hanc anno 1649. Romæ defenderit publice, edito typis Libro, a Reverendissimo Sacri Palatii Apostolici Magistro *Vincentio Candido*, aliisque Curiæ Censoribus approbato: in quo Thesim hanc propugnandam sibi sumit, quæ Catharini systema nullo fuco tectum, atque dissimulatum, (quod ad minuendam invidiam faciunt aliqui) sed ingenue candideque repræsentat: *Dicendum est sufficere intentionem, quæ moveat Ministrum, ad proferenda verba supra determinatam materiam, quam adhibeat simul cum ritu Ecclesiæ, & in hoc salvari intentionem faciendi quod facit Ecclesia; ita ut stante tali intentione, etiamsi adesset intentio Ministri, non conficiendi Sacramentum, adhuc conficeret*. In sacra morali Doctrina, Disput. 72. *de Ministro Sacramenti* Sec. 4. Sed hæc proludii loco sint, jam ad expositæ sententiæ vindicationes accedo.

CA-

CAPUT VI.

Catharini sententia, Concilii Tridentini auctoritate firmatur, Ecclesiæ legibus, moribus, & usibus stabilitur, latis olim ac nuper judiciis comprobatur.

I. Fossa mihi, & vallum erit, in ea vindicanda sententia, Concilium Tridentinum, cujus mens eo studiosius perquirenda est, quòd hæresim Lutheranam, & Calvinianam, a qua nihil Catharini systema distare aiunt æmuli obtrectatores, ex instituto damnarit. Sanxit itaque Tridentina Synodus Sess. 7. de Sacramentis in genere Can. 11. *requiri Ministro intentionem saltem faciendi quod facit Ecclesia:* Tum vero Sess. 14, quæ est de Sacramento Pœnitentiæ Cap. 6. paucis exponit, quandonam ea intentio in pœnitentiæ Ministro deesse censeatur; aitque id accidere, *si Sacerdoti desit animus serio agendi, & vere absolvendi;* adeo ut pœnitens *Sacerdotem jocose absolvere, & non serio agere deprehendat.* Igitur intentionem illam sufficientem judicat sacra Synodus, quæ in voluntate sacri ritus serio celebrandi consistit; adeo ut Minister nullo externo signo adver-

sam

ſam intentionem adſtantibus prodat, ſeu, quod idem eſt, *Animum* in Sacerdote poſtulat ſacra Synodus *vere abſolvendi*; animum inquam externum, ſeria ſcilicet ſacri ritus celebratione manifeſtatum, atque expreſsum, ut loquitur D. Thomas; cujus animi defectus a pœnitente deprehendi poſſit.

Et certe pravam, ſi forte contingat, Miniſtri intentionem, tunc tantum officere Sacramento docet ſacra Synodus, cum poteſt a pœnitente deprehendi: porro a pœnitente, aliove quocunque adſtante deprehendi non poteſt, quandiu ſecretior illa eſt, interior, menteque abdita, interimque ritus externus ſerio libereque peragitur. Itaque ſecretam, occultam, internamque Miniſtri intentionem, externæ ſeriæque celebrationi contrariam, nihil re ipſa officere Sacramento, docet ſacra Synodus Tridentina. Quæ vera germanaque Catharini ſententria eſt.

Hanc ipſam conſecutionem intulit Cardinalis Pallavicinus Lib. 12. Hiſtoriæ Concilii Tridentini Cap. 10, ubi ea ſacræ Synodi verba ponderans, ita ſcribit: *Ex his verbis conijcere poteſt quiſquis ea legerit, non eſſe rejectam ſententiam Catharini, aliorumque Theologorum opinantium ſufficere, ut ratum ſit Sacramentum, voluntatem in Miniſtro ſerio agendi;*

va-

valorique Sacramenti duntaxat obesse jocum, quem ipse Sacramentum suscipiens cognoscere possit. Quid ad hæc audaciores Aristarchi, qui Catharini sententiam a Tridentina Synodo proscriptam indesinenter occentant?

Sed & ipse Historicus Eminentissimus, æquior Theologo nostro fuisset, & consecutionem ex Sessionis 14. verbis, multo veriorem, & sponte fluentem elicuisset; si ejus sententiam non modo *non esse rejectam* observasset, sed & susceptam, firmatamque fuisse dixisset. Quandoquidem quod de seria minimeque jocosa Sacramenti administratione in ea Sessione scriptum est, (quo Catharini sententiam contineri fatetur Historicus) non modo a Patribus non reijcitur, sed uti Patrum ipsorum Sententia, atque Doctrina fidelibus traditur, quam teneant, quam sequantur.

Sane Tridentinæ Synodi mentem exploratam habebit ea in parte, quisquis Lutheri errorem perspectum habebit, quem proscribendum sibi sumpsit sacra Synodus. Quis porro Lutheri error erat, nisi ille ipse, quem Leo X. ex ipsius scriptis excerpsit, damnavitque unà cum aliis ejusdem articulis? *Si Sacerdos* (Lutheri 12. articulus erat) *non serio, sed joco absolveret, si tamen credat pœnitens se esse absolutum, verissime est absolutus.* Id ergo unum

ex

ex opposito sanxit sacra Synodus contrà Lutherum, non stare videlicet Sacramentum, dum Sacerdos non serio, sed joco rem sacram peragit. Atque adeo nihil postulat aliud, ad Sacramenti valorem, & efficaciam, quàm ut serio, & semoto joco sacrum ritum exerceat. Quæ ipsamet Catharini sententia est.

II. Et vero quis credat Ambrosium Catharinum, & Alphonsum Salmeronium, Tridentinæ Synodi Theologos, qui ejus condendis Canonibus allaborabant, ne ipsum quidem Canonum Tridentinorum sensum internovisse, ut proscriptum in eis Lutheranorum errorem de industria recuderent? Catharinus porro, qui ante habitam Sess. 7. suum illud *de intentione Ministri* Opusculum Tridenti elucubraverat, Patribus non improbantibus, illud idem quinto post anno, nempe 1552. Romæ typis edidit, sententiæ, propositique tenax: tantumque abest, ut ejus occasione in aliquam erroris suspicionem venerit, aut ab æmulis suis, quos & multos & graves ex Instituto suo expertus est, ea de causa fuerit lacessitus; quin potius, cum esset jam tunc Minoriensis Episcopus, ad Compsanensem Archiepiscopatum a Julio III. Pontifice Maximo translatus est, an-

no

no 1552. imo Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis sequenti anno designatus, & ad purpuram induendam, Romam vocatus: quanquam ne eam indueret, præcoci per iter morte prohibitus sit. Salmeronius vero, qui Sessioni 7. præsens Theologus interfuerat, absoluta demum sacra Synodo, suos in D. Pauli Epistolas Commentarios adornavit; in quorum Lib. 1. part. 3. disp. 2. qua quærit *an Ecclesia Catholica cognosci possit*, hanc ipsam sententiam de externa, ut vocant, Ministri intentione, ad Sacramenti efficaciam sufficiente, defendit acriter, & prolixe, melioriquc quàm Catharinus ipse, in luce ponit: Quodque notandum magis, Tridentinæ Synodi definitioni, Sessione 7. latæ congruentem ostendit.

Sic enim sententiam aperit suam: *Advertendum duplicem esse intentionem Ministri conferentis Sacramentum; alteram quidem publicam, & Ecclesiæ ipsius, cujus ministerio perfungitur quicunque ille sit qui Sacramentum dispensat. Hac autem intentio satis exprimitur in ipsis Sacramentorum formis, ut Ego Te baptizo, Ego Te absolvo, Hoc est Corpus meum. Intendit enim Ecclesia Catholica, sicut & Christus Sacramentorum auctor, per hujusmodi verba baptizare, absolvere, & panem in Christi Corpus convertere.*

re. Hæc autem intentio inseparabilis est ab ipsis verbis, si integre, ut debent, proferantur. Et ideo Ministri solliciti esse debent, ut formam ipsam integre pronuncient, nec illam aliquo verbo contrario vitient, quò sic perficiant Sacramentum, & Sacramenti effectum digne accedentibus conferant. Altera vero intentio privata est, & particularis ipsius Ministri; qui aut nihil credit eorum quæ facit, aut occulta, secretaque derisione facit, aut contrariam habet intentionem non conferendi Sacramenta, aut eorum effectus; etiamsi Sacramentum in forma Ecclesiæ consueta administret. Hæc intentio privata etsi necessaria sit, ne Minister peccet, utque conformetur intentioni Ecclesiæ; tamen tam fortis, & efficax non est, ut vitiare Sacramentum possit. Hæc ille sub ipsum agitatæ quæstionis initium; quæ multis subinde momentis evincit, ac probat. Cumque sub finem, Canonem undecimum Sessionis septimæ Concilii Tridentini objiciat sibi, quo sancitum est, necessariam esse in Ministro intentionem faciendi quod facit Ecclesia, brevi verbo respondet: *Dicendum, quod si intentio illa saltem faciendi quod facit Ecclesia, debet esse pars Sacramenti, non debet esse illa cordis interna, & privata ipsius Ministri; sed publica, quæ verbis ipsis exprimitur: ut ego Te baptizo &c.*

Quæ

Quæ omnes conſiderationes, ſacræ Synodi Tridentinæ mentem, atque ſententiam, de externa ut aiunt Miniſtri intentione, ad Sacramentorum efficaciam ſufficiente, meridiana in luce ponunt.

III. Suffragatur eidem Catharini ſententiæ, ac noſtræ, vetus & conſtans Eccleſiæ Catholicæ diſciplina. Cum enim Baptiſmata irrita, imo etiam dubia, & ſuſpecta, iteranda eſſe jam dudum Eccleſia definierit; omni retro ætate, variorum eventuum occaſione, diligentiſſime a ſacris Conciliis, ſummiſque Pontificibus conquiſitum eſt, quænam irrita, quænam etiam dubia, ſuſpectaque eſſent. Nulla ſæpius pronunciata ſunt ea, queis materia debita, præſcriptaque forma non fuiſſent a Miniſtris adhibitæ. Nulla & illa, quæ joco, & mimicè conferrentur. Nulla etiam illa, quæ ab ebriis, & energumenis adminiſtrata fuiſſent. Dubia illa dicta ſunt, in quinto Concilio Carthaginenſi, quorum non adeſſent legitimi teſtes. Suſpecta & illa, quæ ab iis Hæreticis conferebantur, qui de Trinitatis Myſterio male ſentirent: non quod fides Miniſtrì, ad Baptiſmi valorem ſit neceſſaria; ſed quod periculum eſſet, ne Trinitatis invocationem intruſis erroribus vitiarent. Nuſquam tamen omni retro

tro ætate quæſitum video, ad explorandam Baptiſmatis, alteriuſve Sacramenti integritatem, num Miniſter ſceleratus, & impius, qui ritum externum ſerio, omnique ſemoto joco miniſtraverat, internum quoque ſecretumque perficiendi Sacramenti propoſitum adhibuerit. Numve externam illam intentionem, quam ſeria rei ſacræ tractatione prodiderat, contrario mentis actu tacite revocaverit. Cum tamen in tanta impiorum Miniſtrorum turba ſuboriri dubitatio poſſet, num aliquis eo impietatis, & nequitiæ deveniſſet. Quorſum ea de re nuſquam eſt inſtructa quæſtio, ſi valido Baptiſmati, alterive Sacramento conferendo, ſatis non eſt intentio illa, quæ ſeria, minimeque jocoſa ritus externi tractatione continetur? Si ſecretæ illæ, occultæque impiorum Miniſtrorum retractationes Sacramentum irritum faciunt?

Neque vero audiendi qui dicunt, idcirco Eccleſiam de ea ſecreta, occultaque intentione Miniſtrorum nunquam quæſiiſſe, quia de occultis minime judicat. Quanquam enim de occultis Eccleſia minime judicet quoad factum, judicat tamen quoad jus: hoc eſt, tametſi non judicet, an is, vel ille occultam intentionem habuerit, quod utique facti eſt; judicat tamen, an eam habere debuerit, ad

ra-

valorem, & efficaciam Sacramenti, quod maxime juris eſt. Uti certe Eccleſia non judicat, an qui ſacras in Templo preces fundit, internam mentis attentionem adhibeat; judicat tamen, an eam debeat adhibere, ut Deo grata ſit ejus oratio.

IV. Quid plura? Nonnullorum Miniſtrorum Baptiſmata lato judicio probavit Eccleſia, qui ultra ſeriam externi ritus adminiſtrationem, vix ac ne vix quidem internam illam, ſecretamque intentionem habere potuerant, qua ritum illum, quem forinſecus ſeriò, ſemotoque joco tractaverant, Sacramentalem eſſe voluiſſent. Baptiſmum enim a Pagano, & a Judæo collatum, validum pronunciarunt Nicolaus I. R. P. in Reſponſo ad Conſulta Bulgarorum Cap. 104. Et Gregorius II. Epiſt. ad Bonifacium Epiſcopum, apud Gratianum Diſt. 4. *de Conſecratione*. Res in confeſſo eſt apud omnes, ac patet ipſa per ſe ſe. Porro licet Paganus, & Judæus intentionem habere poſſint, perficiendi ritum illum externum, quem forte viderunt in Eccleſia noſtra frequentari; ſecretiorem nihilominus intentionem habere non poſſunt, ritum illum perficiendi, uti re ipſa ſacramentalem, taliumque effectuum (ut ajunt) operativum, & productivum. Cum nulla, ac frivola eſſe

credant Ecclesiæ Sacramenta, effectuumque omnino vacua; Christumque impostorem per summum nefas existiment, qui nullam instituendorum Sacramentorum auctoritatem habuerit. Quemadmodum & ego vice versa intentionem quidem habere possum, Circumcisionis ritum celebrandi, quem forte fortuna vidi in Synagoga celebrari, aut sacris in Litteris descriptum legi; possumque plane eundem illum serio, omnique semoto joco peragere; repugnat tamen ut eum celebrare velim, celebremque re ipsa, uti sacramentalem; cum eum sacramentalem modò non esse, fide teneam, & penitus abrogatum.

Et quidem Pontifices illi, quibus rata visa sunt Baptismata illa, a Judæo, & Pagano collata, de prudenti quidem, seriaque materiæ, formæque administratione quæsierunt; de secreta verò, internaque illorum intentione nequaquam; etsi ingens suspicio debuisset esse, eos illam nequaquam adhibuisse. Alteram igitur intentionem sufficere censuerunt, quæ in ipsa seria formæ pronunciatione importatur.

V. Certe num esset irritum Calvinistarum Baptisma, in Galliis dubitatum est olim, nonnullis in Neustria, & Provincia irritum opinantibus, quia ut aiebant, *non habent Calvinistæ intentionem baptizandi, in remissionem peccato-*

cato-

tatorum. Re ad examen vocata, in Concilio Provinciali Rothomagensi anno 1581, & Aquensi anno 1585. Calvinistarum Baptisma ratum, validumque judicatum est. Cujus quidem judicii hanc rationem unicam dedere Præsules Galliarum: *Quia constabat Calvinistas, in cœtu publico baptizare, in forma verborum, & materia a Christo Domino instituta: nec de hoc facto ambigi poterat*: uti ferunt laudatorum Conciliorum Acta. Satis igitur esse significarunt Præsules illi, si ritus integer peragatur prudenter, ac serio, ut in publico Ecclesiæ cœtu fieri solet; eaque idcirco intentio adhibeatur, quæ joco opponatur, & ludo: nec de altera secretiori impiorum Ministrorum intentione quæsierunt, an ab illis adhibeatur, nec ne.

Equidem non inficior ego, Calvinianos eam quoque interiorem intentionem adhibere; eosque velle prorsus hunc ritum, uti sacramentalem: at de hoc ipso, tanquam ad valorem Baptismatis necessario, minime quæsierunt Galliarum Episcopi; satis superque fore arbitrati, si prudenter, ac serio peragatur ritus externus.

VI. Dictis colophonem apponet, nostræ hujus ætatis factum horrendum, quod ante annos circiter 80. Massiliæ contigit. Perdi-

tus Sacerdos, Parochialis Ecclesiæ Sancti Martini Pastor, seu verius lupus inventus est, magicis artibus deditus, pactoque execrando diabolo obligatus; qui per annos admodum 20. quibus Parochiam rexit, serio quidem oblatos sibi parvulos baptizabat, totumque ritum externum seriò peragebat; secretiori nihilominus intentione, totum quod agebat exterius, retractabat, infantesque, quos lustrabat, diabolo devovebat. Extremis vitæ metis admotus impius Pastor, peccatum fassus est publice, factique pœnituit, atque ita e vivis excessit. Vix dici queat, quot inde nati scrupuli, quot conscientiæ morsus, in iis maxime, qui a nefario Ministro tincti fuerant; quorum & ego aliquos novi. De iterando Baptismate plurimi cogitabant. Quid tandem? Sententiam rogati Doctores Sorbonici, quid facto esset opus, pronunciarunt nihil esse iterandum, stetisse Baptismata rata, validaque, floccique faciendam impii Ministri declarationem, qui post peractos serio sacros ritus, postea nihil se conficere voluisse, puerosque diabolo devovisse dictitabat. Id enim in ejus potestate non erat, pueros diabolo devovere, effectumque Sacramenti impedire, administrato seriò, ac libere Sacramento.

Se-

Secundum D. Thomæ mentem Doctores Sorbonici pronunciarunt, in 4. Sententiarum dist. 6. Quæst. 1. Art. 2. Quæstiuncula 2. *Sacramentum Baptismi est, quo mediante acquiritur effectus Baptismi in anima baptizati. Unde tunc est rectitudo intentionis, quando baptizans Sacramentum ordinat ad effectum Sacramenti, qui est salus. Si ergo intentio adsit in Baptizante, qui intendit Sacramentum conferre, sed desit rectitudo intentionis, quia ordinat Sacramentum ad finem indebitum, non propter hoc in recipiente impeditur Sacramenti perceptio, quia ad hoc fertur intentio baptizantis; neque impeditur Sacramenti effectus: quia mundatio interior a Ministro non est: unde ejus intentio* (prava scilicet, & occulta) *ad hoc nihil facit, ad irritandum scilicet Sacramentum.*

Idem secutis aliquot annis Doctores Sorbonici pronunciarunt, occasione Petri Lavardini Cœnomanensis Episcopi; qui pariter morti proximus denunciaverat, nullum se sacris Ordinibus initiare voluisse, tametsi sacros de more ritus seriò peregisset, adeo ut nullus perversam ejus intentionem occultam deprehendere potuisset. Et has tamen ordinationes ratas, validasque Doctores Sorbonici pronunciarunt.

Quid ad hæc æmuli obtrectatores, qui Ca-

tharini Sententiam tanto fastidio despiciunt? Facta enim hæc, lataque de illis Sorbonæ judicia in dubium verti nequeunt, suntque in Galliis nostris lippis, & tonsoribus nota.

CAPUT VII.

Hæc eadem sententia, Doctoris Angelici suffragio, Romanorumque Pontificum judiciis confirmatur.

I. TAmetsi nunquam se se D. Thomæ juratum Discipulum præbuerit Catharinus; (quam ob causam haud ita bene audit in Thomisticis Scholis) in hoc tamen quod expendimus, propugnando systemate, ita Sanctissimo Præceptori adhæsit intimè, ut mirari mihi subeat, vel unum de Schola Thomistica in contrariam sententiam abiisse.

Solam externi ritus serio peragendi intentionem abunde sufficere, ut ratum sit, ac validum Sacramentum, palam adstruit D. Thomas 3. part. Quæst. 64. Art. 8. ubi de intentione Ministri ex instituto disputat in hæc verba: *Quando aliquid se habet ad multa, oportet ut per aliquid determinatur ad unum, si illud effici debeat. Ea vero quæ in Sacramentis aguntur, possunt diversis modis agi; sicut ablutio aquæ,*

aquæ, quæ fit in Baptiſmo, poteſt ordinari, & ad munditiam corporalem, & ad ludum, & ad multa alia hujuſmodi: & ideo oportet quod determinetur ad unum, id eſt, ad Sacramentalem effectum, per intentionem abluentis. Et hæc intentio exprimitur per verba, quæ in Sacramentis dicuntur. Eam igitur intentionem ſufficientem exiſtimat Doctor Angelicus, quæ verbis ipſis exprimitur; non alteram poſtulat interiorem, & occultiorem, quæ quandoque ſacrorum verborum expreſſioni repugnat.

II. At hæc levia, graviora ſunt quæ ſequuntur. Pergit Doctor Angelicus: cum enim in argumento ſecundo difficultatem ſibi objeciſſet, quo pacto ſi Miniſtri intentio neceſſaria eſt, ſecuritas nobis ineſſe poterit de ſuſcepto valide Sacramento, omniſque ſcrupulus amovebitur; cum dubitari ſemper poſſit, num Miniſter veram habuerit perficiendi Sacramenti voluntatem: quid reponit ad hæc D. Thomas? An forte quod reponere coguntur adverſæ ſententiæ vindices: nos ſcilicet de ſecreta etiam intentione Miniſtri, moraliter eſſe certos; quia ex ſeria tractatione Sacramenti, quam videmus, præſumendum eſt, Miniſtrum Eccleſiæ recte pro officio ſe gerere, internamque intentionem adhibere? Minime gentium: ſed Catharini

Systema palam amplectitur Doctor Angelicus: Ita quippe respondet ad 2. *Minister Sacramenti agit in persona totius Ecclesiæ, cujus est Minister: in verbis autem, quæ proferuntur, exprimitur intentio Ecclesiæ, quæ sufficit ad perfectionem Sacramenti, nisi contrarium exprimatur ex parte Ministri, vel Recipientis Sacramentum.* Intentio igitur Ecclesiæ, Ministri verbis expressa sufficit, ad perfectionem Sacramenti; nec ei quidquam officit occulta mentis intentio contraria, nisi signo aliquo contrario exprimatur, juxta Doctorem Angelicum.

III. Scio esse Aliquos, qui cum nebulas ipsis solis radiis offundere malint, quam apertissimæ veritati fasces submittere, ea D. Thomæ lucidissima verba cavillantur. Reponunt scilicet, sentire Doctorem Angelicum, intentionem Ecclesiæ, verbis sacramentalibus expressam sufficere, non quidem ad perfectionem Sacramenti simpliciter, sed ad securitatem suscipientis: quatenus ex illa intentionis expressione, moraliter certus est homo Sacramentum suscipiens, intentionem quoque interiorem Ministrorum adesse. Vah ludicrum interpretamentum, contentui e diametro repugnans! *Sufficit*, inquit Doctor Angelicus, *ad perfectionem Sacramenti*; festivi vero interpretes, *non sufficit*, inquiunt, *ad perfe-*

fe-

fectionem Sacramenti, sed ad securitatem suscipientis; textumque prorsus adulterant.

Verùm nihil apertius, ad absonum interpretamentum exsufflandum, mentemque Doctoris Angelici ab omni cavillatione vindicandam occurrit, quàm quod habet ille in 4. Sentent. Dist. 6. Quæst. 1. Art. 2. Quæstiuncula 1. ad 2., ubi cum eandem sibi objectionem fecisset obviam, eodem prorsus responso diluit; sed lucidioribus verbis, quæ nullo possint glossemate declinari. *In Baptismo*, inquit, *& in aliis Sacramentis, quæ habent in forma actum exercitum, non requiritur mentalis intentio, sed sufficit expressio intentionis, per verba ab Ecclesia instituta. Et ideo si forma servatur, nec exterius aliquid dicitur, quod intentionem contrariam exprimat, baptizatus est.* Non igitur de securitate suscipientis tantum, sed de valore Baptismi disputat D. Thomas. Tantumque abest, ut mentalem intentionem, hoc est, secretam illam, occultamque exigat, & de illa suscipientem securum esse dicat, dum expressionem intentionis exterius apprehendit, uti novi Interpretes obtendunt; quin potius mentali illa intentione ablegata, solam intentionis expressionem, quæ seria formæ prolatione continetur, necessariam existimat, ut stet validum Sacramentum.

Un-

Unde Quæstione supra laudata tertiæ Partis Art. 10. exponens quandonam intentionis perversitate fiat irritum Sacramentum, ita pronunciat: *Cum aliquis intendit derisorie aliquid agere, talis perversitas tollit veritatem Sacramenti, præcipue quando suam intentionem exterius manifestat*. Intentio ergo qua perficitur Sacramentum, illa est, quæ in seria sacri ritus administratione importatur, eique nusquam officit maligna Ministri voluntas, sacro ritui contraria, si occulta mente tegatur, nec manifestetur exterius. Quo capite Catharini sententia sita est.

Nec audiendus Joannes Baptista Gonetus, qui ex hoc ipso Doctoris Angelici verbo, *præcipuè quando suam intentionem exterius manifestat*, argumentum petiit in oppositum; inquiens, si tunc *præcipue* tollitur Sacramenti veritas, quando Minister contrariam intentionem exterius manifestat; igitur & tunc etiam, etsi minus *præcipue*, tollitur veritas Sacramenti, dum contrariam intentionem exterius minime manifestat. Ex aliis quippe locis supra laudatis compertum est, τὸ *præcipue* sumi illic absolute, non comparate; ut significetur tunc tantum veritatem tolli Sacramenti, dum contraria manifestatur intentio.

IV.

IV. Succedit hoc in genere probationum generale principium a D. Thoma positum in 4. Sent. dist. 5. Quæst. 2. Art. 2. Quæstiuncula 1. ex quo necessaria consecutione colligitur, eum pro certo tenuisse, internam illam, secretam, ac pure mentalem Ministrorum intentionem, non esse ad Sacramenti valorem necessariam. Contendit enim eo loci, ea quæ sunt de substantia Sacramenti, seu quæ necessaria sunt, ut Sacramentum, quantum ad substantiam ratum sit, validumque, *Certa omnino esse* debere suscipientibus, iisdemque omnino nota; imo ea maxime ratione probat, probitatem Ministrorum, ad Sacramenti efficaciam, non esse necessariam, quod hæc non omnino sit certa, sed quandoque fidelibus ignorata, Sacramenta suscipientibus. *Dicendum*, inquit, *quod in Sacramentis est aliquid, quod est de substantia Sacramenti, & aliquid, quod est de convenientia Sacramenti, & de solemnitate. Si ergo subtraheretur aliquid, quod est de substantia Sacramenti, non erit verum Sacramentum: si autem subtraheretur aliquid eorum, quæ requiruntur ad Solemnitatem, vel convenientiam Sacramenti, propter hoc non desinit esse Sacramentum. Unde cum bonitas Ministri non sit de substantia Sacramenti, quia non omnino certa est,*

sed

sed quandoque ignorata; ea autem, quæ sunt de substantia Sacramenti oportet esse certa: patet quod subtracta bonitate Ministri, adhuc est Sacramentum, dummodo alia, quæ sunt de substantia observentur. Quidni ergo colligamus, ex mente Doctoris Angelici, internam, secretam, ac mente abditam Ministrorum intentionem, non esse ad ratum, validumque Sacramentum necessariam? Quandoquidem & illa omnino certa non est, sed quandoque, imo sæpissime ignorata; nec magis ea suscipientibus constat, quàm probitas Ministrorum: cum de utraque non nisi moralem ut ut maxime certitudinem possimus habere.

Num hoc generale D. Thomæ principium, *quæ sunt de substantia Sacramenti oportet esse omnino certa*, sat sibi constet, communique Theologorum sententiæ congruat, qui moralem certitudinem sufficere ponunt, hoc loco nec quærimus, nec expendimus; qui de sola nunc Doctoris Sanctissimi mente, atque sententia, qualis illa sit, disputamus. Illud tamen non omiserim observare, D. Augustinum hoc idem Doctrinæ principium posuisse, adversus Donatistas disputantem, Lib. 1. contra Litteras Petiliani Cap. 3. Qua de re plenius loco suo.

V. Se-

V. Sequitur momentum alterum longe gravius, quod efficacissimæ demonstrationis loco haberi debet. Non minor, imo major in adultis Sacramenta suscipientibus, intentio requiritur *recipiendi*, quàm in Ministris intentio *faciendi* quod facit Ecclesia. Unde Doctor Angelicus 3. parte, Quæst. 68. Art. 7. ad 2. diserte pronunciat, *si in adulto defuisset intentio, suscipiendi Sacramentum, esset rebaptizandus*; quasi Baptisma omni ex parte nullum suscepisset. Et Innocentius III. R. P. Cap. *Majores*, extra *de Baptismo, & ejus effectibus*: *Ille qui nunquam consentit, sed penitus contradicit, nec rem, nec characterem suscipit Sacramenti*. Quanquam enim ad Sacramentum, ut simpliciter actio est, passive tantum se habeat homo suscipiens; ad illud tamen, ut Sacramentum est, etiam active se habet, volens scilicet, sciensque suscipiendo. Idque usque adeo verum est, ut illi ipsi hæretici, qui necessariam in Ministro intentionem negant, eam tamen in adulto suscipiente necessariam fateantur.

Jam, inquio ego, D. Thomæ explicatissima sententia est, sufficere in adulto suscipiente Sacramentum, intentionem externi ritus serio suscipiendi, ut Baptisma, quoad characteris impressionem, validum sit; tametsi intus

intus secreta mente repugnet ille, minimeque consentiat. Ita ille in 4. Sent. dist. 6. Quæst. 1. Art. 2. Quæstiuncula 3. Ubi postquam præmisisset, coactionem alicui illatam ad suscipiendum Sacramentum, talem ac tantam esse posse, *ut principium suscipiendi totaliter sit ab extra*; uti dum aliquis reclamans, atque reluctans immergitur violenter: quo casu Sacramentum ita coacte susceptum, nullum esse concedit; quia ea susceptio libera non est, contrariaque suscipientis intentio, seu repugnantia, ac reluctatio palam proditur: subjungit tamen Sanctissimus Doctor, ad institutum nostrum: *Si autem coactio sit tantum inducens, sicut fit minis, vel flagellis; ita quod homo eligat potius Baptismum suscipere, quam talia pati, tunc suscipit Sacramentum, sed non rem Sacramenti*: seu gratiam sanctificantem, propter contrariam intentionem, ac repugnantiam in corde latentem. Quod aliis verbis dixerat paulo ante: *Sciendum quod non requiritur in adultis voluntas absoluta suscipiendi quod Ecclesia confert; sed sufficit conditionata, sicut est in voluntariis mistis.* Satis igitur est, judice Doctore Angelico, si Sacramentum serio, forinsecus recipiatur, ut stet ratum, validumque, quoad characteris impressionem; tametsi secretior, & occulta reci-

cipiendi desit intentio, imo contraria non recipiendi voluntas animo delitescat. Quanto itaque magis id satis erit, ut valide conferatur? Minor quippe, aut certe non major in conferente, quàm in adulto suscipiente desideratur intentio.

VI. Neque vero privata est illa D. Thomæ sententia. Ita Pontifices Summi, ita Concilia sæpe numero pronunciarunt. Sic Adrianus I. R. P. Epist. 8, quæ extat Tomo II. Conciliorum Galliæ, Saxones suppliciorum metu ad Baptismum adactos, Sacramentum vere suscepisse decernit, *etsi foris tantum*, (Pontificis verba sunt) *non intus consenserant*: quia videlicet ritum externum serio forinsecus acceperant, ut interminatum supplicium effugerent, tametsi intus Baptismi susceptioni reluctati essent. Sic etiam Innocentius III. R. P. Capite *Majores* extra *de Baptismo*: *Is qui terroribus, atque suppliciis violenter attrahitur, & ne detrimentum capiat, Baptismi suscipit Sacramentum, talis sicut & is, qui ficte ad Sacramentum accedit, Characterem suscipit Christianitatis impressum; & ipse tanquam conditionaliter volens, licet absolute non velit, cogendus est ad observantiam fidei Christianæ*. Sic demum Concilium Toletanum IV. Sisebuti Principis factum improbat quidem, qui

Ju-

Judæos ad Baptiſmum ſuſcipiendum; metu ſuppliciorum adegerat, vetatque ne quid hujuſmodi in poſterum attentetur, propter periculum ſubverſionis: ſubjungit tamen, illos, qui ita metu ſuppliciorum adacti, Baptiſma ſeria forinſecus mente ſuſceperant, ad Chriſtianæ Religionis obſervantiam adigendos eſſe; *quia jam conſtat*, (Concilii Toletani verba ſunt) *eos Sacramentis Divinis aſſociatos, Baptiſmatis Characterem ſuſcepiſſe*. Quibus omnibus perſpicuum ſit, non modo in foro externo, & ex juris præſumptione, hujuſmodi Baptiſmata valida fuiſſe judicata, ut ad Chriſtianæ Religionis obſervantiam obligari poſſent Judæi, ficto ſic animo baptizati; verùm etiam in foro interiori, atque ex rei veritate, rata fuiſſe, validaque; cum Judæos illos characteris impreſſionem accepiſſe Innocentius III., & Concilium Toletanum IV. verbis conceptiſſimis definiverint.

VII. Id ipſum non ita pridem experti ſumus anno 1683. in ea ſcilicet ſolemni clade, qua Turcæ Viennam Auſtriæ obſidentes, mirabili Dei iudicio percuſſi ſunt. Factum refert Illuſtriſſimus Præſul Franciſcus Genettus Epiſcopus Vaſionenſis, Tractatu *de Baptiſmo* Tom. III. pag. 324. Scilicet cum Turca quidam *Orchamus* nomine, mortem undequa-

que

que obverſantem effugiens, inter mortuorum acervum aliquandiu vivus delituiſſet, ac tum ſuperveniente nocte, militis Poloni veſtibus indutus, in Chriſtianorum exercitum irrepſiſſet ignotus, à milite chriſtiano, neſcio quo linguæ errore, detectus eſt; qui eidem cruentam mortem intentavit, ni ſubito Chriſtianam Religionem profiteretur, ac Sacrum Baptiſma ſuſciperet. Aſſenſit *Orchamus*, externe tamen, ac forinſecus, ut mortem ſibi intentatam effugeret; nulloque pacto intendens animo, Mahumeticam ſectam deſerere: atque ita a Chriſtiano milite baptizatus eſt. Re poſtmodum in judicium vocata, valeret ne Baptiſma hoc pacto ſuſceptum; valere illud, quantum ad Characteris impreſſionem, pronunciatum eſt: quia conſenſum externum dederat, etſi metu mortis expreſsum, nulloque externo ſigno contrariam prodiderat intentionem.

Idem alio caſu experti ſumus, quem idem ille Vaſionenſis Epiſcopus retulit pag. 342. Hebræi ſcilicet alicujus matrimonio juncti, qui ut uxori ſuæ ad Chriſtianam Religionem converſæ complaceret, moremque gereret, Baptiſmum fictè ſuſcepit; externum ſcilicet ritum libenti, prompto, gratoque in ſpeciem ſuſcepit animo; intus tamen, ſecretaque

E men-

mente nolebat accipere, imo cordis intimō repudiabat, nolebatque re ipſa Chriſtianus fieri. Qui tamen Baptiſmus ratus, validuſque, quoad Characteris impreſſionem, judicatus eſt. Adeo ſcilicet verum eſt, ſatis eſſe, ea quæ facit Eccleſia, ſerio extrinſecus adhibere, atque recipere, ut rata ſint, ac valida Sacramenta: quo caſu, nulla vel Miniſtri, vel recipientis occulta intentione contraria, irritantur.

VIII. Atque hinc internoſcere facile eſt; quid ſibi velit Doctor Angelicus 3. parte Quæſt. 68. Art. 7. dum ſinceram, & minime ſimulatam, in ſuſcipiente deſiderat intentionem, ut ratum ſit, ac validum Sacramentum. Et dum in 4. Sentent. Diſt. 27. Quæſt. 1. Art. 2. Quæſtiunc. 4. ait: *Si quis ablutionem reciperet, non intendens recipere Sacramentum, ſed ludum, & dolum facere, non eſſet baptizatus*. Perſpicuum quippe eſt, id eum deſiderare, ut præcipuus Sacramenti effectus obtineatur, juſtificatio ſcilicet ſuſcipientis; non ut ſtet validum Sacramentum ſecundum ſe ſe, & quoad Characteris impreſſionem. Aut certe ſi de Sacramenti abſoluta validitate, eum agere velit aliquis; de ſimulata intentione intelligendus erit, quæ prodatur exterius, ut Art. 8. Quæſt. 64. declaravit. Aliàs ſecum ipſe pugnabit Doctor Angelicus.

CA-

CAPUT VIII.

D. Augustinus Catharini sententiæ præformator, atque assertor ostenditur.

I. OCcasione celeberrimæ Controversiæ, quam de fide in Sacramentorum administris necessaria, adversus Ecclesiam moverant Donatistæ, varia sibi permixte, atque confuse proponit dubia Sanctissimus Doctor Lib. 7. de Baptismo contra Donatistas Cap. 53. ab hisce verbis initium faciens disputandi. *Quæri etiam solet, utrum approbandum sit Baptisma, quod ab eo qui non accepit, accipitur; si forte curiositate aliqua didicit; quemadmodum dandum sit? Et utrum nihil intersit quo animo accipiat ille, cui datur, cum simulatione, an sine simulatione? Si cum simulatione; utrum fallens; sicuti in Ecclesia, vel in ea quæ putatur Ecclesia? An jocans sicuti in mimo; & quid sit sceleratius, in Ecclesia fallaciter accipere? An in heresi, vel schismate sine fallacia, idest animo non simulato? & utrum in heresi fallaciter, an in mimo cum fide, si quisquam inter agendum repentina moveatur pietate? Quamquam talem, si etiam illi conferamus, qui in ipsa Catholica Ecclesia fallaciter accipit,*

cipit, mirum si dubitatur quis cui præferendus sit?

Ex tot illis confuse permixteque propositis dubiis, unum est, quod agitatam hactenus quæstionem contingit de proximo; imo quod illam intime refert, verbis sono quidem aliquantò diversis, eundem tamen apud æquos æstimatores sensum habentibus. Quid enim aliud est quærere, *Utrum probandum sit Baptisma, quod cum fallacia, & simulatione datur, aut forte recipitur;* quàm illud ipsum quærere, quod hactenus disputavimus; sit ne ratum, validumque Baptisma, quod seriò, omnique semoto joco forinsecus datur, recipiturve, intus tamen occulta, secretaque mente reijcitur, aut negatur? Quandoquidem in ista facti specie, simulatio, atque fallacia in eo maxime posita est; ut quod externe fit serio, libere, atque prudenter, intus in animo, clam atque secreto retractetur.

Porro tametsi D. Augustinus tot illa sibi proposita dubia, non tam solvat, quàm posteris solvenda relinquat: quodque de Baptismo mimice, & joculariter collato, aut etiam forte suscepto, motum est dubium, ab OEcumenica Synodo solutum iri peroptet, novaque revelatione clarescere: duo tamen de eo, quod nostra nunc interest, proposito dubio dis-

disputando ponit, statuitque indubitanter, ac certo; quæ Sanctissimum Doctorem Catharini sententiam, ac nostram præformasse, ac docuisse, palam, aperteque demonstrent.

Primo. *Præteritis Majorum statutis non dubito,* inquit Augustinus, *etiam illos habere Baptismum, qui quamvis fallaciter id accipiant, in Ecclesia tamen accipiunt, vel ubi putatur esse Ecclesia, ab eis in quorum societate id accipitur, de quibus dictum est, ex nobis exierunt:* hoc est, apud hæreticos, vel schismaticos. Ex quo profecto consequens est, judice Augustino Majorum etiam suorum statutis edocto, stare ratum; validumque Baptismum, seu in Ecclesia, seu extra Ecclesiam, fallaciter, & cum simulatione suscipiatur. Quid verò illud est, *Baptismum fallaciter, & cum simulatione suscipere,* nisi ritum illum, quem facit Ecclesia, in se, & supra se exterius fieri velle, serioque recipere; intus verò corde, & animo abnuere, recusare?

Secundo. Observat paulo ante Sanctissimus Doctor, tales cum ea fallacia, & simulatione baptizatos, si eorum tandem prodatur simulatio, atque fallacia, excommunicatione quidem in Ecclesia puniri, aut per pœnitentiam sanari, a nemine tamen rebaptizari: quod significat illis verbis observatione dignissimis:

Si postea simulatio prodatur, nemo repetit, sed aut excommunicando punitur illa simulatio, aut pænitendo sanatur. Ex quibus & illud consequens est, Baptismum cum fallacia, & simulatione susceptum (seu serio forinsecus acceptatum, intus tamen corde, & animo recusatum) ratum, validumque fuisse ab Ecclesia judicatum; etiam ubi simulatio, atque fallacia detecta erat. Alias nil dubitandum, quin si vel levis de illius Baptismatis nullitate suspicio fuisset, Ecclesia Catholica fallaces illos, simulatosque rebaptizasset.

II. Aberrant vero turpiter nonnulli, qui ut Augustinum Catharino, & nobis eripiant, summa fiducia respondent: Doctorem Sanctissimum, nomine *Baptismi cum fallacia, & simulatione suscepti*, non eum intellexisse, qui serio prudenterque externe, forisque suscipitur, intus tamen corde, & animo recusatur; atque adeo non illum ratum, validumque censuisse: sed eum intellexisse duntaxat, qui licet interna simul, atque externa intentione suscipiatur, sine fide tamen, debitisque dispositionibus, seu cum conscientia peccati mortalis plerumque recipitur; quem hodie viri de Schola *Baptismum fictum*, seu *cum fictione susceptum* de more vocitant; fictione scilicet dispositionum, non fictione Sacramenti:

quem

quem idcirco ratum, validumque censuerit Sanctissimus Doctor, uti & in præsentia Theologi censent universi.

Aberrant illi inquam. Augustinum enim id nominis, quo sensu diximus hactenus, usurpasse, duo evincunt apertissime: Primo, quod non semel ibidem affirmet, posse Sacramentum Baptismatis in hæresi, vel schismate dari, vel suscipi, sine simulatione, atque fallacia, ut ex recitato paulo ante contextu liquet. Quis autem sibi finxit unquam, in hæresi, vel schismate, dari, vel suscipi posse Baptismum, cum fide, debitisque dispositionibus? Non ergo simulatio, atque fallacia, de qua disputat Augustinus, fidei defectus est, bonarumque dispositionum, seu conscientia peccati mortalis. Secundò, quod asserat identidem Augustinus, in Ecclesia *putatitia*, atque adeo falsa, reperiri perinde posse veraces, atque fallaces Baptismatis datores, & receptores. Non itaque fallacium nomine, infideles, maleque dispositos intelligit; uti nec nomine veracium, fideles, beneque dispositos denotat: cum fideles, ac bene dispositos, in falsa Ecclesia dari impossibile sit.

III. Turpius longe multo falluntur, ac etiam peccant, qui ut Augustinum non modo

Catharino, ac nobis eripiant, sed & Luthero, atque Calvino per summam perfidiam tradant, perfracte reponunt: Doctorem Sanctissimum, nomine *Baptismi cum fallacia, & simulatione dati, aut forte suscepti*, eum intellexisse, qui sine ulla prorsus intentione faciendi quod facit Ecclesia, tam interna, quam externa datur, aut forte suscipitur: eumque Baptismum hujusmodi ratum, validumque idcirco dixisse errando, quòd nihil tunc temporis ea de re definivisset Ecclesia. Vah temerarios, atque audaces Augustini reprehensores! quos Cardinalis Norisius pro meritis exagitat, in Vindiciis Augustinianis Cap. 4. Parag. 7. Certe si sic est, ut iniqui censores effutiunt, non modo in supino errore fuisse convincitur Augustinus, sed & tota retro Majorum traditio, totaque illius ævi aberravit Ecclesia. Quandoquidem quod illic de Baptismo fallaciter, & simulate suscepto pronunciat D. Pater, *ex præteritis Majorum statutis*, indubitanter accepisse, ac didicisse profitetur: illumque Baptismum fallaciter, & simulate susceptum, ubi semel prodita est simulatio, atque fallacia, a nemine unquam in Ecclesia iteratum, ac repetitum fuisse, contestatur.

His ergo præclusis effugiis, probatum relinqui-

quitur, Augustinum Catharini systema, de externa, ut vocant, in Sacramentis administrandis, ac recipiendis intentione, præformasse, ac docuisse.

IV. Idem ex generalibus Augustinianæ Doctrinæ principiis aperte colligitur, quibus scilicet D. Parens Donatistas, Ministrorum fidem, ad Sacramentorum efficaciam, postulantes confutavit, ac vicit. Lib. etenim 1. contra Litteras Petiliani Donatistæ, principii loco ponit, ac sæpius inculcat, *Iniquam, & maculosam baptizantis conscientiam, secretam licet, & occultam, baptizato nocere nequaquam posse, & Sacramentum effectu suo vacuare*: & Petilianum Donatistam, quòd aliter vulgata apud suos Epistolâ docuisset, exagitat multis modis. Cum enim dixisset Donatista, *Conscientiam dantis baptismum attendendam esse, quæ abluat accipientis*; sic in eum insurgit Augustinus cap. 1. *Quid si lateat dantis conscientia, & fortasse maculosa sit; quomodo poterit accipientis abluere conscientiam, si quemadmodum dicit, conscientia dantis attenditur, quæ abluat accipientis? Si enim dixerit, ad accipientem non pertinere quidquid mali latuerit in conscientia dantis; ad hoc fortasse valebit illa ignorantia, ut de conscientia baptizatoris sui non possit nesciens maculari. Sufficit ergo, ut alterius conscientia* ma-

maculosa, cum ignoratur, non maculet: Numquid autem etiam abluere potest?

Pergit Sanctissimus Doctor, positumque principium (iniquam scilicet, & maculosam baptizantis conscientiam baptizato nocere non posse, & Baptismum effectu suo vacuare) probat, atque confirmat Cap. 3, hac maxime ratione: quia si ex recta baptizantis conscientia penderet Baptismatis efficacia, baptizatorum salus semper esset incerta, illorumque spes ponenda esset in homine, videlicet baptizante. *Quomodo*, inquit, *de istis Baptizatoribus securi erunt, si conscientia dantis attenditur, quæ latet oculos accepturi? Ita secundum eorum sententiam fit salus illa spiritualis incerta; dum contra Scripturas Sanctas, quæ dicunt, bonum est confidere in Domino, quàm confidere in homine: & maledictus omnis, qui spem suam ponit in homine; spem baptizandorum auferunt a Domino Deo, & in homine ponendam esse persuadent. Unde fit omnino ut non incerta tantum, sed prorsus nulla sit salus: quia Domini est salus, & vana salus hominis. Itaque quisquis in homine spem posuerit, etiam quem justum, & innocentem novit, maledictus est.*

Quid plura? Dictis semper insistens Sanctissimus Doctor, altera ratione evincit Cap. 5. efficaciam, vimque Baptismatis a bona, malave

lave baptizantis conſcientia pendere non poſſe; quia non conſcientia baptizantis juſtificat baptizatum, ſed Chriſti juſtitia; nec ſpiritualis regenerationis auctor eſt homo quicunque fidelis, & ſanctus; ſed Chriſtus ſolus, qui unus eſt origo, & radix, & caput baptizatorum. *Neque enim*, inquit ille, *etiam cum per ſanctum, & fidelem diſpenſatorem, gratia ſpiritualis credentibus impertitur, diſpenſator ipſe juſtificat; ac non ille unus, de quo dictum eſt, quod juſtificat impium. Aut vero Apoſtolus Paulus caput eſt, & origo eorum, quos plantaverat; aut Apollo radix eſt eorum quos rigaverat; ac non ille, qui eis in credendo fidem dederat; cum idem dicat, ego plantavi, Apollo rigavit, ſed Deus incrementum dedit: itaque neque qui plantat eſt aliquid, neque qui rigat, ſed qui incrementum dat Deus? Nec radix eorum erat ipſe, ſed potius ille, qui ait, Ego ſum vitis, vos eſtis ſarmenta? .... Origo mea Chriſtus eſt, radix mea Chriſtus eſt, caput meum Chriſtus eſt. . . . Me innocentem non facit niſi qui mortuus eſt propter delicta noſtra, & reſurrexit propter juſtificationem noſtram. Non enim in Miniſtrum, per quem baptizor, credo, ſed in eum, qui juſtificat impium.* Cap. 7. libri laudati.

V. Sic ſane Auguſtinus nervoſe prorſus, invicte, & eleganter in Donatiſtas, ut Baptiſ-

matis efficaciam ex ſecreta, & occulta baptizantis conſcientia, fide nimirum, ſanctitate, ac religione minime pendere demonſtraret: de iis quippe Miniſtrorum dotibus, eſſent ne ad Sacramentorum efficaciam neceſſariæ, quæſtio illis erat. At quid ni quoque totam illam Auguſtini ratiocinationem, (ſi principia, quibus innititur, accurate perpendimus) ad quæſtionem, quæ nobis in manibus eſt, dirimendam trahamus; ut alteram ex altera finiamus?

Si enim ex fide, & ſanctitate baptizantis, vis & efficacia Baptiſmi pendere nequit, judice Auguſtino, quod ex occulta, ſecretaque illius conſcientia pendere non poſſit: quid quæſo ex interna illa, menteque abdita, de qua nunc agimus, intentione pendebit; quæ occultæ perinde, ſecretæque conſcientiæ motus eſt.

Si ex fide, & ſanctitate baptizantis, vis & efficacia Baptiſmi, pendere nequit, quia vel ſic Baptizatorum ſalus ſemper eſſet incerta; (quod magnum Doctori Sanctiſſimo incommodum viſum eſt) illorumque ſpes ponenda eſſet in homine, fideli nimirum, & ſancto: quid quæſo ab interna illa, menteque abdita, de qua quærimus intentione pendebit efficacia Baptiſmi? Cum & ſic baptizatorum ſa-

lus

lus perinde esset incerta, quibus nihilo magis explorata est mentalis intentio, quam fides, & sanctitas baptizantium: spesque perinde ponenda esset in homine, intimam illam, secretamque intentionem habente, ac forte mentiente.

Si ex fide, & sanctitate baptizantis, vis & efficacia Baptismi pendere nequit, quia non conscientia baptizantis justificat baptizatum, sed Christi justitia; nec spiritualis regenerationis auctor est homo quicunque baptizans etiam fidelis, & sanctus; sed Christus solus, qui baptizatorum omnium & origo, & radix, & caput est; quid quæso ex interna illa, & mente abdita intentione baptizantis pendebit? Cum nec ea baptizantis intentio hominem baptizatum justificet, sed Christi justitia; nec spiritualis regenerationis auctor sit homo quicunque, interna licet, occultaque intentione ductus, ac motus, sed Christus solus, qui nostrum omnium & origo, & radix, & caput est.

Quidquid ad hæc Catharini oppugnatores reposuerint, ut ab iis se se argumentis expediant, reponent pariter Donatistæ, ut totam illam Augustini argumentationem, & ratiocinationem elidant.

CA-

CAPUT IX.

Idem Catharini systema rationibus Theologicis confirmatur.

I. Ultimum præsenti controversiæ sigillum ponunt momenta rationum longe gravissima, quibus Doctorem Angelicum, aliosque magni nominis Theologos usos video. Quæ enim modò ex Augustino allata sunt, non est cur denuo Lectoribus ingeram.

Primum istud esto. Ecclesia Respublica quædam est, a Christo Domino instituta: quotquot in ea Sacramenta administrant, uti personæ publicæ sacra munia obeunt, Christi scilicet, & Ecclesiæ nomine, non suo. Ea ergo Sacramentis administrandis intentio necessaria est, quæ Ministris inest, ut publicæ personæ sunt, agentes juxta Christi institutionem; non ut personæ privatæ sunt, agentes contra Christi Domini voluntatem. Intentio enim conditioni personæ, quam sustinet respondere debet. Porro intentio ritus externi serio peragendi, quæ in ipsa seria administratione, formæque ab Ecclesia præscriptæ seria prolatione continetur, publicæ per-

sonæ

ſonæ intentio eſt, eaque conformis inſtitutioni Chriſti Domini: altera ſecretior, nulloque ſigno prodita; perſonæ privatæ intentio reputatur, eſtque plerumque inſtitutioni Chriſti plane contraria: illa ergo, non iſta requiritur, nec priori poſterior officere poteſt, ſi ſerio peracta adminiſtratio ſecretiori voluntate retractetur.

Sic Judex, ut ſuperius obſervabam, pro tribunali ſedens, partibus auditis, ſervatiſque publici juris formulis, voce gravi, vultu, habituque ſenatorio, ſerio ſententiam pronuncians, valide pronunciat, vereque reum abſolvit, aut damnat; nulloque pacto neceſſe eſt, ut occulta, ſecretaque voluntate damnare velit, aut abſolvere: quia ſententiam pronunciat uti perſona publica, & nomine Principis, eam judicii formam inſtituentis. Nec audiretur Judex ille, ſi rebus ſerio peractis atque prudenter, poſtmodum jactitaret, noluiſſe ſe intus, & ex animo reum abſolvere, aut forte damnare.

Quod hic porro de Judice dico, non exemplum duntaxat eſt, inſtituto noſtro accommodatum, ſed ipſa res eſt in controverſiam adducta. Etenim Sacramentum pœnitentiæ judicialis actus eſt, Chriſtique vice Sacerdos abſolvit, uti Judex nomine Princi-

pis.

mente nolebat accipere, imo cordis intimo repudiabat, nolebatque re ipsa Christianus fieri. Qui tamen Baptismus ratus, validusque, quoad Characteris impressionem, judicatus est. Adeo scilicet verum est, satis esse, ea quæ facit Ecclesia, serio extrinsecus adhibere, atque recipere, ut rata sint, ac valida Sacramenta: quo casu, nulla vel Ministri, vel recipientis occulta intentione contraria, irritantur.

VIII. Atque hinc internoscere facile est, quid sibi velit Doctor Angelicus 3. parte Quæst. 68. Art. 7. dum sinceram, & minime simulatam, in suscipiente desiderat intentionem, ut ratum sit, ac validum Sacramentum. Et dum in 4. Sentent. Dist. 27. Quæst. 1. Art. 2. Quæstiunc. 4. ait: *Si quis ablutionem reciperet, non intendens recipere Sacramentum, sed ludum, & dolum facere, non esset baptizatus.* Perspicuum quippe est, id eum desiderare, ut præcipuus Sacramenti effectus obtineatur, justificatio scilicet suscipientis; non ut stet validum Sacramentum secundum se se, & quoad Characteris impressionem. Aut certe si de Sacramenti absoluta validitate, eum agere velit aliquis; de simulata intentione intelligendus erit, quæ prodatur exterius, ut Art. 8. Quæst. 64. declaravit. Aliàs secum ipse pugnabit Doctor Angelicus.

CA-

CAPUT VIII.

D. Augustinus Catharini sententiæ præformator, atque assertor ostenditur.

I. Occasione celeberrimæ Controversiæ, quam de fide in Sacramentorum administris necessaria, adversus Ecclesiam moverant Donatistæ, varia sibi permixte, atque confuse proponit dubia Sanctissimus Doctor Lib. 7. de Baptismo contra Donatistas Cap. 53. ab hisce verbis initium faciens disputandi. *Quæri etiam solet, utrum approbandum sit Baptisma, quod ab eo qui non accepit, accipitur; si forte curiositate aliqua didicit, quemadmodum dandum sit? Et utrum nihil intersit quo animo accipiat ille, cui datur, cum simulatione, an sine simulatione? Si cum simulatione; utrum fallens, sicuti in Ecclesia, vel in ea quæ putatur Ecclesia? An jocans sicuti in mimo; & quid sit sceleratius, in Ecclesia fallaciter accipere? An in hæresi, vel schismate sine fallacia, idest animo non simulato? & utrum in hæresi fallaciter, an in mimo cum fide, si quisquam inter agendum repentina moveatur pietate? Quamquam talem, si etiam illi conferamus, qui in ipsa Catholica Ecclesia fallaciter accipit,*

cipit, mirum si dubitatur quis cui præferendus sit?

Ex tot illis confuse permixteque propositis dubiis, unum est, quod agitatam hactenus quæstionem contingit de proximo; imo quod illam intime refert, verbis sono quidem aliquantò diversis, eundem tamen apud æquos æstimatores sensum habentibus. Quid enim aliud est quærere, *Utrum probandum sit Baptisma, quod cum fallacia, & simulatione datur, aut forte recipitur;* quàm illud ipsum quærere, quod hactenus disputavimus; sit ne ratum, validumque Baptisma, quod seriò, omnique semoto joco forinsecus datur, recipiturve, intus tamen occulta, secretaque mente reijcitur, aut negatur? Quandoquidem in ista facti specie, simulatio, atque fallacia in eo maxime posita est; ut quod externe fit serio, libere, atque prudenter, intus in animo, clam atque secreto retractetur.

Porro tametsi D. Augustinus tot illa sibi proposita dubia, non tam solvat, quàm posteris solvenda relinquat: quodque de Baptismo mimice, & joculariter collato, aut etiam forte suscepto, motum est dubium, ab OEcumenica Synodo solutum iri peroptet, novaque revelatione clarescere: duo tamen de eo, quod nostra nunc interest, proposito dubio dis-

disputando ponit, statuitque indubitanter, ac certo; quæ Sanctissimum Doctorem Catharini sententiam, ac nostram præformasse, ac docuisse, palam, aperteque demonstrent.

Primo. *Præteritis Majorum statutis non dubito,* inquit Augustinus, *etiam illos habere Baptismum, qui quamvis fallaciter id accipiant, in Ecclesia tamen accipiunt, vel ubi putatur esse Ecclesia, ab eis in quorum societate id accipitur, de quibus dictum est; ex nobis exierunt*: hoc est, apud hæreticos, vel schismaticos. Ex quo profecto consequens est, judice Augustino Majorum etiam suorum statutis edocto, stare ratum; validumque Baptismum, seu in Ecclesia, seu extra Ecclesiam, fallaciter, & cum simulatione suscipiatur. Quid verò illud est, *Baptismum fallaciter, & cum simulatione suscipere*, nisi ritum illum, quem facit Ecclesia, in se, & supra se exterius fieri velle, serioque recipere; intus verò corde, & animo abnuere, recusare?

Secundo. Observat paulo ante Sanctissimus Doctor, tales cum ea fallacia, & simulatione baptizatos, si eorum tandem prodatur simulatio, atque fallacia, excommunicatione quidem in Ecclesia puniri, aut per pœnitentiam sanari, a nemine tamen rebaptizari: quod significat illis verbis observatione dignissimis:

Si postea simulatio prodatur, nemo repetit, sed aut excommunicando punitur illa simulatio, aut pœnitendo sanatur. Ex quibus & illud consequens est, Baptismum cum fallacia, & simulatione susceptum (seu serio forinsecus acceptatum, intus tamen corde, & animo recusatum) ratum, validumque fuisse ab Ecclesia judicatum; etiam ubi simulatio, atque fallacia detecta erat. Aliàs nil dubitandum, quin si vel levis de illius Baptismatis nullitate suspicio fuisset, Ecclesia Catholica fallaces illos, simulatosque rebaptizasset.

II. Aberrant vero turpiter nonnulli, qui ut Augustinum Catharino, & nobis eripiant, summa fiducia respondent: Doctorem Sanctissimum, nomine *Baptismi cum fallacia, & simulatione suscepti*, non eum intellexisse, qui serio prudenterque externe, forisque suscipitur, intus tamen corde, & animo recusatur; atque adeo non illum ratum, validumque censuisse: sed eum intellexisse duntaxat, qui licet interna simul, atque externa intentione suscipiatur, sine fide tamen, debitisque dispositionibus, seu cum conscientia peccati mortalis plerumque recipitur; quem hodie viri de Schola *Baptismum fictum*, seu *cum fictione susceptum* de more vocitant; fictione scilicet dispositionum, non fictione Sacramenti:

quem

quem idcirco ratum, validumque cenſuerit Sanctiſſimus Doctor, uti & in præſentia Theologi cenſent univerſi.

Aberrant illi inquam. Auguſtinum enim id nominis, quo ſenſu diximus hactenus, uſurpaſſe, duo evincunt apertiſſime: Primo, quod non ſemel ibidem affirmet, poſſe Sacramentum Baptiſmatis in hæreſi, vel ſchiſmate dari, vel ſuſcipi, ſine ſimulatione, atque fallacia, ut ex recitato paulo ante contextu liquet. Quis autem ſibi finxit unquam, in hæreſi, vel ſchiſmate, dari, vel ſuſcipi poſſe Baptiſmum, cum fide, debitiſque diſpoſitionibus? Non ergo ſimulatio, atque fallacia, de qua diſputat Auguſtinus, fidei defectus eſt, bonarumque diſpoſitionum, ſeu conſcientia peccati mortalis. Secundò, quod aſſerat identidem Auguſtinus, in Eccleſia *putatitia*, atque adeo falſa, reperiri perinde poſſe veraces, atque fallaces Baptiſmatis datores, & receptores. Non itaque fallacium nomine, infideles, maleque diſpoſitos intelligit; uti nec nomine veracium, fideles, beneque diſpoſitos denotat: cum fideles, ac bene diſpoſitos, in falſa Eccleſia dari impoſſibile ſit.

III. Turpius longe multo falluntur, ac etiam peccant, qui ut Auguſtinum non modo

Catharino, ac nobis eripiant, sed & Luthero, atque Calvino per summam perfidiam tradant, perfracte reponunt: Doctorem Sanctissimum, nomine *Baptismi cum fallacia, & simulatione dati, aut forte suscepti*, eum intellexisse, qui sine ulla prorsus intentione faciendi quod facit Ecclesia, tam interna, quàm externa datur, aut forte suscipitur: eumque Baptismum hujusmodi ratum, validumque idcirco dixisse errando, quòd nihil tunc temporis ea de re definivisset Ecclesia. Vah temerarios, atque audaces Augustini reprehensores! quos Cardinalis Norisius pro meritis exagitat, in Vindiciis Augustinianis Cap. 4. Parag. 7. Certe si sic est, ut iniqui censores effutiunt, non modo in supino errore fuisse convincitur Augustinus, sed & tota retro Majorum traditio, totaque illius ævi aberravit Ecclesia. Quandoquidem quod illic de Baptismo fallaciter, & simulate suscepto pronunciat D. Pater, *ex præteritis Majorum statutis*, indubitanter accepisse, ac didicisse profitetur: illumque Baptismum fallaciter, & simulate susceptum, ubi semel prodita est simulatio, atque fallacia, a nemine unquam in Ecclesia iteratum, ac repetitum fuisse, contestatur.

His ergo præclusis effugiis, probatum relinqui-

quitur, Augustinum Catharini systema, de externa, ut vocant, in Sacramentis administrandis, ac recipiendis intentione, præformasse, ac docuisse.

IV. Idem ex generalibus Augustinianæ Doctrinæ principiis aperte colligitur, quibus scilicet D. Parens Donatistas, Ministrorum fidem, ad Sacramentorum efficaciam, postulantes confutavit, ac vicit. Lib. etenim 1. contra Litteras Petiliani Donatistæ, principii loco ponit, ac sæpius inculcat, *Iniquam, & maculosam baptizantis conscientiam, secretam licet, & occultam, baptizato nocere nequaquam posse, & Sacramentum effectu suo vacuare*: & Petilianum Donatistam, quòd aliter vulgata apud suos Epistolâ docuisset, exagitat multis modis. Cum enim dixisset Donatista, *Conscientiam dantis baptismum attendendam esse, quæ abluat accipientis*; sic in eum insurgit Augustinus cap. 1. *Quid si lateat dantis conscientia, & fortasse maculosa sit; quomodo poterit accipientis abluere conscientiam, si quemadmodum dicit, conscientia dantis attenditur, quæ abluat accipientis? Si enim dixerit, ad accipientem non pertinere quidquid mali latuerit in conscientia dantis; ad hoc fortasse valebit illa ignorantia, ut de conscientia baptizatoris sui non possit nesciens maculari. Sufficit ergo, ut alterius conscientia*

ma-

maculosa, cum ignoratur, non maculet: Numquid autem etiam abluere potest?

Pergit Sanctissimus Doctor, positumque principium (iniquam scilicet, & maculosam baptizantis conscientiam baptizato nocere non posse, & Baptismum effectu suo vacuare) probat, atque confirmat Cap. 3, hac maxime ratione: quia si ex recta baptizantis conscientia penderet Baptismatis efficacia, baptizatorum salus semper esset incerta, illorumque spes ponenda esset in homine, videlicet baptizante. *Quomodo*, inquit, *de istis Baptizatoribus securi erunt, si conscientia dantis attenditur, quæ latet oculos accepturi? Ita secundum eorum sententiam fit salus illa spiritualis incerta; dum contra Scripturas Sanctas, quæ dicunt, bonum est confidere in Domino, quam confidere in homine: & maledictus omnis, qui spem suam ponit in homine; spem baptizandorum auferunt a Domino Deo, & in homine ponendam esse persuadent. Unde fit omnino ut non incerta tantum, sed prorsus nulla sit salus: quia Domini est salus, & vana salus hominis. Itaque quisquis in homine spem posuerit, etiam quem justum, & innocentem novit, maledictus est.*

Quid plura? Dictis semper insistens Sanctissimus Doctor, altera ratione evincit Cap. 5. efficaciam, vimque Baptismatis a bona, malave

lave baptizantis conſcientia pendere non poſ-ſe; quia non conſcientia baptizantis juſtificat baptizatum, ſed Chriſti juſtitia; nec ſpiritualis regenerationis auctor eſt homo quicunque fidelis, & ſanctus; ſed Chriſtus ſolus, qui unus eſt origo, & radix, & caput baptizatorum. *Neque enim*, inquit ille, *etiam cum per ſanctum, & fidelem diſpenſatorem, gratia ſpiritualis credentibus impertitur, diſpenſator ipſe juſtificat; ac non ille unus, de quo dictum eſt, quod juſtificat impium. Aut vero Apoſtolus Paulus caput eſt, & origo eorum, quos plantaverat; aut Apollo radix eſt eorum quos rigaverat; ac non ille, qui eis in credendo fidem dederat; cum idem dicat, ego plantavi, Apollo rigavit, ſed Deus incrementum dedit: itaque neque qui plantat eſt aliquid, neque qui rigat, ſed qui incrementum dat Deus? Nec radix eorum erat ipſe, ſed potius ille, qui ait, Ego ſum vitis, vos eſtis ſarmenta? . . . . Origo mea Chriſtus eſt, radix mea Chriſtus eſt, caput meum Chriſtus eſt. . . . Me innocentem non facit niſi qui mortuus eſt propter delicta noſtra, & reſurrexit propter juſtificationem noſtram. Non enim in Miniſtrum, per quem baptizor, credo, ſed in eum, qui juſtificat impium.* Cap. 7. libri laudati.

V. Sic ſane Auguſtinus nervoſe prorſus, invicte, & eleganter in Donatiſtas, ut Baptiſ-

matis

matis efficaciam ex secreta, & occulta baptizantis conscientia, fide nimirum, sanctitate, ac religione minime pendere demonstraret: de iis quippe Ministrorum dotibus, essent ne ad Sacramentorum efficaciam necessariæ, quæstio illis erat. At quid ni quoque totam illam Augustini ratiocinationem, (si principia, quibus innititur, accurate perpendimus) ad quæstionem, quæ nobis in manibus est, dirimendam trahamus; ut alteram ex altera finiamus?

Si enim ex fide, & sanctitate baptizantis, vis & efficacia Baptismi pendere nequit, judice Augustino, quod ex occulta, secretaque illius conscientia pendere non possit: quid quæso ex interna illa, menteque abdita, de qua nunc agimus, intentione pendebit; quæ occultæ perinde, secretæque conscientiæ motus est.

Si ex fide, & sanctitate baptizantis, vis & efficacia Baptismi, pendere nequit, quia vel sic Baptizatorum salus semper esset incerta; (quod magnum Doctori Sanctissimo incommodum visum est) illorumque spes ponenda esset in homine, fideli nimirum, & sancto: quid quæso ab interna illa, menteque abdita, de qua quærimus intentione pendebit efficacia Baptismi? Cum & sic baptizatorum salus

lus perinde esset incerta, quibus nihilo magis explorata est mentalis intentio, quam fides, & sanctitas baptizantium: spesque perinde ponenda esset in homine, intimam illam, secretamque intentionem habente, ac forte mentiente.

Si ex fide, & sanctitate baptizantis, vis & efficacia Baptismi pendere nequit, quia non conscientia baptizantis justificat baptizatum, sed Christi justitia; nec spiritualis regenerationis auctor est homo quicunque baptizans etiam fidelis, & sanctus; sed Christus solus, qui baptizatorum omnium & origo, & radix, & caput est; quid quæso ex interna illa, & mente abdita intentione baptizantis pendebit? Cum nec ea baptizantis intentio hominem baptizatum justificet, sed Christi justitia; nec spiritualis regenerationis auctor sit homo quicunque, interna licet, occultaque intentione ductus, ac motus, sed Christus solus, qui nostrum omnium & origo, & radix, & caput est.

Quidquid ad hæc Catharini oppugnatores reposuerint, ut ab iis se se argumentis expediant, reponent pariter Donatistæ, ut totam illam Augustini argumentationem, & ratiocinationem elidant.

CA-

CAPUT IX.

Idem Catharini systema rationibus Theologicis confirmatur.

I. ULtimum præsenti controversiæ sigillum ponunt momenta rationum longe gravissima, quibus Doctorem Angelicum, aliosque magni nominis Theologos usos video. Quæ enim modò ex Augustino allata sunt, non est cur denuo Lectoribus ingeram.

Primum istud esto. Ecclesia Respublica quædam est, a Christo Domino instituta: quotquot in ea Sacramenta administrant, uti personæ publicæ sacra munia obeunt, Christi scilicet, & Ecclesiæ nomine, non suo. Ea ergo Sacramentis administrandis intentio necessaria est, quæ Ministris inest, ut publicæ personæ sunt, agentes juxta Christi institutionem; non ut personæ privatæ sunt, agentes contra Christi Domini voluntatem. Intentio enim conditioni personæ, quam sustinet respondere debet. Porro intentio ritus externi serio peragendi, quæ in ipsa seria administratione, formæque ab Ecclesia præscriptæ seria prolatione continetur, publicæ per-

sonæ

ſonæ intentio eſt, eaque conformis inſtitutioni Chriſti Domini: altera ſecretior, nulloque ſigno prodita; perſonæ privatæ intentio reputatur, eſtque plerumque inſtitutioni Chriſti plane contraria: illa ergo, non iſta requiritur, nec priori poſterior officere poteſt, ſi ſerio peracta adminiſtratio ſecretiori voluntate retractetur.

Sic Judex, ut ſuperius obſervabam, pro tribunali ſedens, partibus auditis, ſervatiſque publici juris formulis, voce gravi, vultu, habituque ſenatorio, ſerio ſententiam pronuncians, valide pronunciat, vereque reum abſolvit, aut damnat; nulloque pacto neceſſe eſt, ut occulta, ſecretaque voluntate damnare velit, aut abſolvere: quia ſententiam pronunciat uti perſona publica, & nomine Principis, eam judicii formam inſtituentis. Nec audiretur Judex ille, ſi rebus ſerio peractis atque prudenter, poſtmodum jactitaret, noluiſſe ſe intus, & ex animo reum abſolvere, aut forte damnare.

Quod hic porro de Judice dico, non exemplum duntaxat eſt, inſtituto noſtro accommodatum, ſed ipſa res eſt in controverſiam adducta. Etenim Sacramentum pœnitentiæ judicialis actus eſt, Chriſtique vice Sacerdos abſolvit, uti Judex nomine Principis.

pis.

pis. Quid ergo necessarium reputabimus, ut Sacerdos intus, & ex animo reum absolvat; nec satis esse putabimus, si ritum externum serio peragat, atque prudenter, in iis circunstantiis, quibus determinatur ad agendum tanquam Christi, & Ecclesiæ publicus administer? Aut quid nefarios Sacerdotes curabimus, qui postquam omnia serio, & rite forinsecus peregerunt, præscriptisque formis absolverunt pœnitentes, obtrudunt subinde dictitantque, noluisse se ex animo, & intus absolvere?

II. Momentum probationis alterum istud erit, quandoquidem de Judicibus mentio incidit. Quemadmodum operatio Sacramentalis in Ministro regulatur, & dirigitur intentione, ita judicium ferendum a Judice, ipsius scientia, & cognitione dirigitur. Quod enim in Judice scientia juris facit, id in Sacramenti Ministro facit intentio. Porro ut rectum sit, justumque judicium, regulari, ac dirigi debet per scientiam Judicis, non utique privatam, sed publicam; seu quam habet ille, ut persona publica est, non ut est persona privata: cum judicare debeat ex notitia quam habet ut Judex, hoc est, ex allegatis, & probatis, etiam contra propriam opinionem. Itaque pari titulo administratio

Sa-

Sacramenti, ut rata ſit, validaque, dirigi debet ac perfici ea intentione, quam Miniſter habet, ut perſona publica eſt, non ut eſt perſona privata. Jam vero, uti ſæpius jam dictum eſt, intentio ritus externi ſerio peragendi, quæ in ipſa ſeria adminiſtratione conſiſtit, perſonæ publicæ intentio eſt: Ea igitur ſola ſufficit, ut ratum ſit, ac validum Sacramentum.

III. Tertium a pari, ut ajunt, momentum iſtud eſto. Juramentum ſerio, libere, atque ex formulis juris emiſſum, quo quis fidem ſuam alteri obligavit, perinde valet, & ſtat, jurantemque perinde adſtringit, tametſi intus occulta, ſecretaque mente jurare nolit; animumque jurandi non habeat, imo potius eo ſe juramento nullatenus obligandi. Idque non alia de cauſa, niſi *quia Dominus, qui teſtis eſt conſcientiæ, ita accipit juramentum, ſicut homo, cui juratur, intelligit*; ut ait S. Iſidorus Hiſpalenſis Lib. 2. Sententiarum Cap. 31. habeturque Can. *quacunque arte*, Cauſa 22. Quæſt. 5. Hinc illæ pravi dogmatis propoſitiones, ab Innocentio XI. damnatæ die 2. Martii 1679. *Cum cauſa licitum eſt jurare, ſine animo jurandi . . . . . Si quis, vel ſolus, vel coram aliis, ſive interrogatus, ſive ſponte propria, ſive recreationis cauſa, ſive quocunque alio fine juret, ſe*

non fecisse aliquid quod revera fecit, intelligendo intra se aliquid aliud quod non fecit, vel aliam viam ab ea in qua fecit, vel quidvis aliud additum verum, revera non mentitur, nec est perjurus. Porro inquio ego, tam jurandi voluntas atque intentio necessaria est juramento, quàm sacri ritus celebrandi, necessaria est Sacramento. Unde qui juramentum balbutiret nesciens, atque nolens, ut in furia, ebrietate, vel somno, juramentum fecisse minime censeretur. Itaque pari titulo, ac etiam fortasse meliori, stat ratum, ac validum Sacramentum, suumque sortitur effectum, quoties ex intentione, ut loquuntur externa, serio libereque conficitur; quanquam occulta, secreta, ac mere mentali intentione, intus in animo retractetur.

IV. Quartum a ratione momentum istud accipe, & quidem cæteris quantum intelligo luculentius. Quoties duæ voluntates occurrunt inter se mutuo pugnantes, ea effectum obtinet, quæ vera voluntas est, non illa quæ mera velleitas reputatur: absoluta quippe voluntas velleitatem contrariam vincit, & irritat. Id in nauta periclitante comprobatur, qui licet merces suas servare vellet, si tuto quidem id posset, eás tamen in mare proijcit, dum irato Neptuno jactatur,

ut

ut ſe a naufragio ſervet incolumem: quia voluntas abſoluta vitam ſervandi, velleitatem illam ſuperat, qua ſuas etiam merces vellet ſervare, ſi poſſet. Jam nefarius Sacramenti Miniſter, qui ritum ſacramentalem ſervare intendit, eumque ſerio exercet, ac libere, omni ſemoto joco, ac ludo; intus tamen occulta mente ritum hunc ſacramentalem eſſe non vult, nec ſuos effectus in ſuſcipiente producere: hic inquam duplici voluntate jactatur; abſoluta una, qua lubens ac volens ritum ſerio celebrat; inefficaci altera, qua ritum hunc ſacramentalem eſſe nollet, qui tamen ex Chriſti inſtitutione ſacramentalis re vera eſt: prior ergo voluntas vincit, ſuperatque ſecundam, ut nihil illa officiat Sacramento.

Certe Theologorum omnium concors ſententia eſt, Miniſtrum Calvinianum E. G. qui baptizare quidem intendit, non tamen characterem imprimere, quem ex ſectæ ſuæ principiis negat, characterem nihiloſecius imprimere, perinde ac ſi re ipſa intenderet: quia, inquiunt illi, voluntas characterem non imprimendi, mera velleitas eſt, quæ ab abſoluta voluntate baptizandi ſuperatur; nec poteſt quis effectum prudenter nolle, ubi ſemel cauſam voluerit. Idem ſane in caſu

nostro contingit: voluntas illa secretior, qua nefarius Sacerdos ritum sacramentalem, a se serio ministratum, sacramentalem esse nollet, mera velleitas est, quæ ab altera voluntate absoluta, ritum serio ministrandi superatur: nec potest quis prudenter velle, ut ritus ille sacramentalis re ipsa non sit, quem uti sacramentalem Christus instituit.

V. Ratio quinta hæc esto. Sacramentum sensibile signum est, a Christo Domino institutum: quidquid ergo ad essentiæ illius constitutionem pertinet, sensibile debet esse: cum sensibile ex insensibili constitui nequeat. Intentio autem illa Ministri interior, secretior, & mente abdita, sensibilis profecto non est; bene tamen exterior altera, sacramentalibus verbis expressa. Ista ergo, non illa ad Sacramenti constitutionem, & perfectionem desideratur.

Si quis vero reponat, ex multorum Theologorum opinione, intentionem Ministri partem non esse, Sacramentum intime constituentem; sed conditionem duntaxat, ad Sacramenti efficaciam, a Christo Domino præfinitam; alia via instaurabitur argumentum: nempe quod non Ministri, sed Christi voluntas, atque intentio, illa ipsa sit, quæ operatur in Sacramentis: *Neque*, enim *qui plan-*

plantat est aliquid, neque qui rigat, sed qui incrementum dat Deus, ut ait Apostolus: *Et sive Petrus baptizet, sive Paulus, Christus est qui baptizat*, effectumque Baptismatis operatur, ut loquitur Augustinus. Si qua ergo in Ministro desideratur intentio, uti conditio ad Sacramenti efficaciam præfinita, illa est, quæ Christum exprimit, baptizantem, absolventem, consecrantem, effectumque cujuslibet Sacramenti in suscipientibus operantem. Hæc autem non occulta, non secreta, non mente abdita Ministri intentio est; sed externa, verbis sacramentalibus serio prudenterque prolatis expressa, ac declarata.

VI. Postremum istud habeto momentum, a morali, & congruenti ratione petitum. Incredibile est, Christum Dominum Sacramentorum Auctorem, illorum vim, & efficaciam iis conditionibus illigasse, quæ nec a suscipientibus, nec ab ipsa etiam Ecclesia discerni, & internosci possint, num re ipsa sint adhibitæ, vel omissæ. Sic etenim fidelium saluti minus prospexisse videretur. Quandoquidem fideles satis sibi cavere non possent, ne sibi in recipienda sacramentali gratia, fraus fieret a Ministris, conditiones illas secretiores, atque occultas, in fidelium perniciem sacrilege omittentibus. Hujusmo-

di porro est mentalis illa, atque secretior, de qua disputamus, intentio; quæ num sit a Ministris adhibita, nec ab ipsis suscipientibus Sacramenta, nec ab ipsa etiam Ecclesia discerni, ac retegi potest: cujus tamen fraudulenta omissione, atque defectu, Sacramenta ad salutem etiam maxime necessaria, uti Baptismus, & Pœnitentia, effectu vacuari dicuntur. Non est itaque verisimile, Christum Dominum, qui neminem vult perire, sed salvari vult universos, Sacramentorum vim, & efficaciam ab interna, atque secreta Ministrorum intentione suspendisse. *Neque enim justum est*, inquit D. Joannes Chrysostomus Homilia 85. in Joannem, *propter alterius malitiam, ad salutis nostræ Symbola fide accedentes offendi*.

Eccur quæso Christus Dominus Sacramentorum vim, & efficaciam ex Ministrorum fide, & sanctitate minime suspendit; sed ea quoque rata voluit esse, ac valida, etsi ab impiis, & infidelibus conferantur? Nisi ut fidelium saluti, quæ a rata, validaque Sacramentorum collatione maxime pendet, provideret, atque consuleret; ne scilicet patenti periculo committeretur, fidelium salus, a quo illi cavere sibi non possent; quippe qui tot Ministrorum hypocrisim, sanctita-

tem

tem ac fidem egregie mentientium retegere nequeunt. Quidni vero ſimile quidpiam, de occulta, ſecretaque Miniſtrorum intentione, cum Catharino dicamus, ab ea ſcilicet non fuiſſe ſuſpenſam a Chriſto Domino Sacramentorum efficaciam, atque virtutem: cum vel ſic iiſdem ferme periculis commiſſa eſſet hominum ſalus, a quibus nulla meliori via cavere ſibi homines poſſent. Næ quæſo miſeram hominum ſortem, quorum ſalus ab occulta, ſecretaque hypocritarum fraude penderet?

Non eſt ita profecto (ne quis forte probationem hanc noſtram in nos ipſos retorquere velit) non eſt ita in hypotheſi externæ intentionis, ſacri ritus ſerio celebrandi, ex qua Sacramentorum efficaciam pendere concedimus, etſi in Miniſtrorum arbitrio perinde ſit, & negari ab iis, atque omitti ex æquo poſſit. Cum enim externa illa ſit, quæ a nobis deſideratur Miniſtrorum intentio, poteſt & a ſuſcipientibus Sacramenta, & ab adſtantibus, & ab ipſa Eccleſia obſervari, retegi, deprehendi: atque ita poteſt, ne ex Miniſtri malitia deſit, præcaveri; aut ſi defuerit, emendari ac reſarciri. Non eſt igitur in ea externæ intentionis hypotheſi, commiſſa perinde periculis hominum ſalus.

Frustra verò reponat aliquis, habere nos de interna illa, secretaque intentione, quod sit a Ministris adhibita, moralem ut alibi diximus, certitudinem. Quanquam enim ita sit, non idcirco tamen vis infringitur argumenti, imo potius augetur multo magis. Quandoquidem hæc ipsa quam habemus, de interiori, secretaque intentione, moralis certitudo, seu justa præsumptio, in causa potius est, cur ne Ministris desit, minime caveamus; & si forte defuerit, factam nobis fraudem emendari, ac resarciri non curemus.

VII. Quæ cum ita sint omnia, illud profecto consequens est, quod tanquam totius hujusce quæstionis colophonem, a studiosa Juventute alta mente repositum velim: Ministrum scilicet impium, libere serioque omnique semoto joco, Sacramentum publice ministrantem, illud idem nullatenus irritare; tametsi secretam, occultamque irritandi voluntatem animo gerat, ac secum ipse interna mente deliberet, *Non intendo facere quod facit Ecclesia*.

Quid enim sibi vult, qui ita secum occulte deliberat, dum interim serio, ac libere celebrat? Quid illud est, per fidem Numinum, quod facit Ecclesia, quod ipse tamen facere non intendit? Vel enim ritus

ipse

ipse externus est, in certa materia, & forma præscripta, quem Ecclesia quidem facit, ipse tamen non facere deliberat. At si sic est, deliberatio illa est facto contraria, ipsoque facto rescinditur. Quomodo enim facere non intendit, deliberatque non facere, quod re ipsa serio, & libere facit? Nihil quippe serio, libereque fit, nisi ex judicio rationis, & electione voluntatis. Non potest itaque iniqua illa deliberatio non faciendi ritum externum, facto ipso rescissa, ac retractata destruere Sacramentum; cum potius hæc ipsa, seria Sacramenti celebratione destruatur.

Vel ergo illud quod facit Ecclesia, quod ipse tamen facere non intendit, est ritus ipse formaliter ut sacramentalis; quem certe uti sacramentalem Ecclesia facit, ipse tamen nolit uti sacramentalem efficere. At si sic est, non propterea irritat Sacramentum, quod aliunde serio, & libere administrat. Primò, quia non est in ejus potestate efficere, ut ritus ille sacramentalis non sit, quem Christus uti sacramentalem instituit. Secundò, quia expressa illa intentio ritum perficiendi, formaliter ut Sacramentalis est, non est ad Sacramenti valorem necessaria: ut patet in Hebræo Baptismum nostrum valide,

ut sæpe definitum est, ministrante: qui certe ex quo Hebræus est, ritum illum uti Sacramentalem velle non potest, quem non esse sacramentalem firmissime tenet.

Vel demum illud quod facit Ecclesia; quod tamen ille facere non intendit, ipsemet Sacramenti effectus est; quem Ecclesia producere quidem intendit, ipse tamen non producere, occulta mente deliberat. At si sic est, ea stulta deliberatio multo minus irritat Sacramentum, quod serio, libereque forinsecus ministratur: tum quod in Ministri potestate non sit, positâ causâ, divina virtute operante, effectum causæ præpedire: tum quod hæc ipsa intentio producendi effectum Sacramenti, ad Sacramenti valorem, & efficaciam necessaria non sit: ut patet in Pelagianis, Lutheranis, & Calvinianis, Sacramentum Baptismi valide ministrantibus, etsi nullam producendorum illius effectuum habeant voluntatem.

Itaque quocunque res cadat, modò sacrilegus, impiusque Minister Sacramentum libere, serio, omnique semoto joco forinsecus administret, illud idem nequaquam irritat, tametsi secretam, occultamque irritandi voluntatem animo gerat, ac secum ipse interna mente, stulte, impieque deliberet,

Non

Non intendo facere quod facit Ecclesia. Non quod non sit intentio faciendi necessaria; sed quia non occulta, secretaque necessaria est, sed externa duntaxat: quam ille profecto habet, qui ritum externum serio, libereque ministrat; quidquid ille in contrarium impie, & sacrilege meditetur, atque deliberet.

Jam ad obiecta diluenda veniendum: quorum plena expeditaque solutio, sententiam hactenus propugnatam magis magisque confirmabit, melioríque in lumine collocabit.

CAPUT X.

Satisfit Obiectis in contrarium fieri solitis: ac primum quidem ex Concilii Tridentini auctoritate petitis.

I. PRimam in nos, ex Concilii Tridentini auctoritate impressionem faciunt Theologi recentiores; quibus nihil tam in ore solet esse, quàm fuisse Catharini sententiam in sacra Synodo prædamnatam, eodemque cum Protestantium errore, anathemate inustam, atque confixam. Audiamus itaque disputantes.

A Concilio Tridentino, inquiunt illi, definitum est, requiri in Ministro intentionem fa-

faciendi quod facit Ecclesia: sed Ecclesia facit ritum illum externum, ut re ipsa sacramentalis est; hoc est, facit ea mente, eoque fine ut sacramentalis sit: igitur id nisi Minister intendat, irritum est Sacramentum.

Egregie vero, atque subtiliter! Perinde ac si quis diceret, a Concilio Tridentino definitum est, requiri in Ministro intentionem faciendi quod facit Ecclesia: sed Ecclesia facit ritum illum externum, uti peccatum originale delentem, uti characterem imprimentem: igitur nisi id omne Minister intendat facere, irritum est Sacramentum. Quasi vero? Pelagianorum ergo & Calvinianorum Baptisma irritum erit: nemo enim illarum sectarum minister est, qui ritum illum externum celebrare velit, uti peccatum originale delentem, & characterem imprimentem: quandoquidem pertinaciter utrumque illi negant.

Ad Dialecticos igitur hujusmodi disputatores amando, ut argumentationis formulas discant. Fallacia enim eo in argumento committitur, aliusque medius terminus in minori subsumitur, quàm qui in majori positus est. Concilium quippe, ut in majori ponitur, requirit in Ministro intentionem faciendi quod facit Ecclesia, non intentionem faciendi quod ipsa facit, eo modo quo facit;

co-

eodemque fine, ut additur in minori. Legant, relegant Concilia, Decreta Pontificum, nihil hujusmodi quidquam invenient. Quare turpiter aberrant Catharini oppugnatores, qui hæc duo promiscue miscent, ut illum Concilio Tridentino repugnantem ostendant. Quod Ecclesia facit, est ritus externus, in certa materia, & forma præscripta: & id certe facere intendit, quisquis ritum illum semoto joco, serio, & libere facit. Quomodo enim serio & libere faceret, nisi facere intenderet; cum liber actus esse non possit, nisi a voluntate, cum intentione finis? Quod vero Ecclesia intendit per hujusmodi ritum, seu finis, propter quem Ecclesia ritum illum exercet, est sanctificatio suscipientis, characteris impressio, deletio peccati originalis: & hunc intentionis modum, seu finem illum intentionis, non esse in Ministro necessarium, plus satis in superioribus demonstravimus. Primum illud, nempe facere quod facit Ecclesia, ad intentionem vere pertinet: istud alterum, nempe facere eo fine, quo facit Ecclesia, pertinet ad rectitudinem intentionis, ut Sacramentum pie, ac religiose ministretur, non ut valide conferatur. Audiant Doctorem Angelicum, totum id angelice explicantem in 4. Sent. dist. 6. q. 1. art. 2. quæstiun-

cula

cula 2. ad primum. *Quamvis in Sacramento requiratur intentio faciendi quod facit Ecclesia, non tamen requiritur quasi de necessitate Sacramenti, facere quod facit Ecclesia, propter quod Ecclesia facit: & in hoc consistit rectitudo intentionis*. Quid apertius, quid nitidius, ad nostræ sententiæ confirmationem?

II. Pari laborat æquivoco, quod verbis aliquantulum immutatis iidem objiciunt. In Ministro desideratur intentio faciendi quod facit Ecclesia: sed Ecclesia E. G. Baptizando, justificat hominem, delet originale peccatum, imprimit characterem; igitur & hæc omnia debet Minister intendere, ut sit ratum, & validum Sacramentum. Duo quippe distinguenda veniunt: quod per se se, & immediate facit Ecclesia; ritus nimirum externus, in certa materia, formaque ministratus; & quod per hujusmodi ritum, seu mediante ritu eadem facit Ecclesia; justificatio scilicet peccatoris, cæteraque in argumento recensita. Ac primum quidem debet Minister intendere, intenditque re ipsa, dum serio, libereque ministrat; non item alterum, quod non ad ipsam pertinet intentionem, sed ad rectitudinem intentionis, ut loquitur D. Thomas loco laudato.

III. Instant illi tamen in oppositum:

Con-

Concilium Seſſ. 14. de Sacramento Pœnitentiæ, ad validam abſolutionem conferendam deſiderat, *ut Sacerdoti non deſit animus ſerio agendi, & vere abſolvendi*: itaque ultra ſeriam actionem, ſeu ſeriam adminiſtrationem Sacramenti, veram etiam abſolutionis collationem in Sacerdote requirit: at vera abſolutionis collatio, ut condiſtincta a ſeria actione, ſeu a ſeria adminiſtratione Sacramenti, intentionem internam dicit; quemadmodum ſeria Sacramenti adminiſtratio externam intentionem importat: igitur ſacra Synodus utramque, ad Sacramenti valorem deſiderat intentionem. Maxime verò, cum non modo ſeriam actionem, veramque abſolutionem deſideret ſacra Synodus in Miniſtro, ſed etiam *animum* ſic agendi, abſolvendique: quæ loquendi formula internam denotat intentionem, a ſacra Synodo deſideratam. Ea enim ex animo facere dicimur, quæ interna ſinceraque mente, & intentione præſtamus.

Reſpondeo Concilium Tridentinum, nomine *veræ abſolutionis*, quam ultra ſeriam Sacramenti adminiſtrationem in Sacerdote deſiderat, ut vere ſit pœnitens abſolutus, nihil aliud intelligere, niſi rectam plenamque formæ abſolutionis prolationem: ita ſci-

licet

licet ut Sacramentum non modo ſerio miniſtretur, verum etiam plene, & integre perficiatur: quorum ſi deſit alterutrum, non ſit pœnitens abſolutus; quanquam ille abſolutum ſe eſſe certiſſime credat: quod ſtulte Lutherus deliraverat. Ille enim abſolutionem a Sacerdote joco datam, non ſolum valituram aiebat, modò ſe abſolutum pœnitens certò crederet; (ut ex ejus articulis a Leone X. damnatis antea vidimus) verum etiam verba ipſa a Chriſto Domino, aut ab Eccleſia præſcripta, ſalvo Sacramento mutari poſſe contendebat. Imo eo progreſſus eſt impudentiæ Lib. *de Captivit. Babylonica* Cap. *de Baptiſmo*, ut valiturum Baptiſmum dictitet, ſi in nomine hominis ab improbo Miniſtro conferretur, modò in nomine Domini ab adulto ſuſciperetur. Quos omnes errores ut configeret ſacra Synodus Tridentina, ſeriam Miniſtrorum actionem eſſe voluit, ſimulque veram, plenam, & integram abſolutionis formæ prolationem faciendam edixit, ut ſuum Sacramentum ſortiatur effectum. Quare ſubſumpta argumenti propoſitio negatur omnino. Vera enim abſolutionis collatio, de qua loquitur Synodus, ſeriæ Miniſtri actioni conjuncta, ac ſuperaddita, intentio interna non eſt, de qua præſens eſt diſputatio;

tio;

tio; sed plena, & integra absolutionis formæ prolatio; quæ etiam sine interna, secretaque absolvendi intentione stare potest.

Futilius est longe multo, quod ad objectionis cumulum additur. Animus enim ille serio agendi, vereque absolvendi, quem postulat sacra Synodus, non occultus, interiorque ille est, de quo quæritur in præsentia, sed externus duntaxat, hoc est, seria forinsecus administratione, plenaque & integra absolutionis prolatione expressus, & manifestus, quem scilicet pœnitens observare facile possit; quique si forte desit, *Pœnitens Sacerdotem jocose absolvere, & non serio agere deprehendat*, ut loquitur sacra Synodus.

IV. Sed inquiunt adversæ partis Actores: Concilium Tridentinum præcipit intentionem faciendi quod facit Ecclesia, tanquam aliquid distinctum ab applicatione materiæ, & formæ: quandoquidem post imperatam hujusmodi applicationem, intentionem habendam subinde præscribit, ut quidpiam ab illa diversum. At intentio peragendi ritum illum externum, non est quid distinctum ab applicatione materiæ, & formæ; aut certe si quid ab ea distinctum est, ita tamen illi indivulsè cohæret, ut plane inutile sit, istam de novo exigere, dum illa semel injun-

cta fuit: siquidem implicat quempiam ritum externum peragere, materiamque, & formam applicare, nisi applicare intendat.

En ultimum partis adversæ conatum, sed penitus irritum. Intentio enim peragendi ritum externum, ab ipso externo ritu, seu ab applicatione materiæ & formæ distinguitur: est enim interior, & deliberatus voluntatis actus, ritum Ecclesiæ celebrandi. Jam quod additur in argumento, *intentio saltem peragendi ritum externum inseparabilis est ab applicatione materiæ, & formæ*, distinguendum est: est inseparabilis ab applicatione seria, & libera, verum est; ab applicatione qualicunque etiam mimica, & joculari, falsum est. Quare non frustra præter externi ritus administrationem, seu applicationem materiæ, & formæ, præcipitur a Concilio Tridentino intentio adhibenda: ut videlicet ritus ille non quomodolibet, sed libere, serio, omnique semoto joco peragatur. Hancque veram esse sacræ Synodi mentem, dum intentionem necessariam definivit, inde maxime liquet, quod Lutheri Error, quem damnandum sibi sumpsit sacra Synodus, quemque antea damnaverat Leo X. in eo positus esset, quod Sacramentum joco datum, validum effutiret. Quare eam duntaxat intentio-

tionem necessariam in Ministro definivit sacra Synodus, quæ jocum excluderet, aut fictionem externo aliquo signo prodeuntem.

Novit id, ingenueque fassus est Cardinalis Pallavicinus, sacræ Synodi interpres, atque Historicus Lib. 9. Cap. 6. *Sententia Tridenti proscripta, eadem est quam Leo X. per suam Constitutionem in Luthero damnavit; videlicet ita fuisse a Christo institutum Sacramentum, ut etiamsi Minister per manifestam irrisionem ac ludibrium illud peragat, effectum consequatur.*

V. Urgent nihilominus ex adverso. Mimus, inquiunt illi, qui Baptismum in theatro ludit, eundem jlocaliter conferendo, externum Baptismi ritum conferre vult; non enim jocalariter conferret, nisi vellet: & tamen Baptismus jocalariter collatus, nullus est: igitur satis non est intentio externi ritus peragendi.

Mera hæc hallucinatio est, putidaque æquivocatio. Mimus enim Baptismum jocalariter conferens in theatro, ut irrideat, aquam quidem infundere, verbaque proferre vult, cum re ipsa & infundat, & proferat: at cum id jocalariter peragat, non vult baptizare, sed Baptisma repræsentare, & irridere. Uti plane dum verba contractus matrimonialis

in ſcena profert, datque conjugales manus ad confarreationem, re ipſa verba proferre vult, manuſque dare; non enim proferret, ac daret, niſi vellet: ſed cum hæc joculariter faciat, non vult contrahere Matrimonium, ſed repræſentare, & irridere.

Unde & aberrat nonnulli de vulgo, (dicam id obiter) qui putant, ob id unum non valere Matrimonia in theatro a mimis contracta, quia quod exterius peragunt, interna mente retractant. Ea ratio abſona eſt. Non ſufficeret enim Matrimonio irritando, interna illa retractatio, ſi quod exterius peragunt, ſerium eſſet. Nam ſi quod in ſcena peragunt, ſerio peragerent in Eccleſia coram teſtibus, & Parocho, ſtaret profecto Matrimonium; quamvis occulta mente totum id retractarent, nollentque perficere Sacramentum. Idcirco ergo ſcenica Matrimonia nulla ſunt, quia ultra internam mentis retractationem, hoc ipſum, quod exterius peragunt, ludicrum eſt. Nec refert, quod plerunque ita ſe mimi componant, ut ſerio agere videantur; ſatis enim ludum prodit ſcenicus apparatus, totumque theatri choragium.

VI. Addo & ego: ſi duo mimi, vir & mulier, quo momento contractus Matrimonialis

nialis verba proferunt, dantque mutuas manus in ſcena, vellent interna mente, ſinceroque animi actu mutuam fidem obligare, non idcirco Matrimonium contraxiſſe cenſerentur. Primum quidem, ex nova Eccleſiæ diſciplina, quæ Matrimonia clandeſtina irrita pronunciavit. Hoc ſiquidem Matrimonium clandeſtinum eſſet, tametſi multis præſentibus fieret, ac etiam fortaſſe coram Parochis, & Sacerdotibus, ſi forte ſcenis intereſſent: quia quotquot ibi præſentes adſunt, non teſtes Matrimonii, ſed ſpectatores ludi reputantur. Secundo, ex ipſa Sacramenti natura Matrimonium nullum eſſet; quia Matrimonium etiam clandeſtinum, quale erat ante Concilium Tridentinum, non ſolo conſenſu interno contrahebatur; ſed conſenſu ſignis, hoc eſt, verbis, aut nutibus expreſſo: omne quippe Sacramentum ſenſibile ſignum eſt: ſigna autem illa, verbaque ſcenica, quibus duo mimi conſenſum exprimerent, pro nihilo habentur, hoc ipſo quod ſcenica ſunt; nec internum quem forte gerunt, conſenſum exprimere reputantur: quia theatri verba, non ad internos animi motus exprimendos, ſed ad fingendum duntaxat uſus hominum deſtinavit. Unde hoc in caſu eſſet quidem conſenſus internus, ſine ſigno tamen externo:

atque ita nullum contraheretur Matrimonium, nullum perficeretur Sacramentum.

CAPUT XI.

Petita ex D. Augustino, & D. Thoma, recentium Theologorum Momenta refelluntur.

I. Sed ad id unde digressa videtur oratio, revertamur. Sumptis ex Augustino viribus, bellum in nos animosius instaurant Theologi recentiores, urgentque in hunc ferme modum acriter disputando.

D. August. Lib. 7. de Baptismo contra Donatistas Cap. 53. cum sibi quæstionem proposuisset, an Baptismus mimice, & joculariter susceptus valeat, duo reponit: Primò desiderare se Concilii plenarii definitionem, divinamque illustrationem, in eliquanda difficultate adeo salebrosa; secundo, privatam ea de re sententiam profert; aitque, si forte ipse in Concilio, ubi res illa tractaretur, judicium ferre cogeretur, ita se pronunciaturum: Nempe *habere eos Baptismum, qui ubicunque & a quibuscunque illum verbis evangelicis consecratum, sine sua simulatione, & cum aliqua fide suscepissent*. Ad Baptismum igitur adul-

adulti desiderat Augustinus, ut sine simulatione suscipiatur: igitur pari jure desiderat, ut sine simulatione conferatur: æqua enim ut in antecedentibus diximus, conferentis, ac suscipientis adulti intentio exigitur. Porro is, qui ritum externum serio quidem administrat, omniaque ab Ecclesia præscripta exterius adhibet, interius tamen revocat, ac veluti retractat intentionem, simulate se gerit: is itaque, ex Augustini sententia, non peragit Sacramentum.

Eo me nodo facilius exsolvo, & Augustinum Catharino nostro concilio. Ac primò quidem, Augustinus loco illo obiecto, Baptismum jlocaliter, & mimice susceptum omnino secernit a Baptismo simulate, & cum fallacia suscepto: quia in priori ritus externus palam, aperteque deridetur: in hoc quippe jocus mimicus positus est: in altero ritus externus serio peragitur, & interna mente fictio tegitur: in eo siquidem stat simulatio, atque fallacia. De priori, an valeat, sententiam non præcipitat Augustinus, sed Concilii generalis definitionem optat, novamque ut ait illustrationem: de secundo quid sentiat, obiter insinuat, verbis in obiectione laudatis. In ea Baptismatum discretione statuenda, stat cum Augustino Catharinus; unum ab altero

longe secernit; imo primum, nempe mimicum, & joculare, nullum esse pronunciat; adversus Lutheranorum, & Calvinianorum errorem: quia, quam optaverat Augustinus generalis Concilii definitionem, nondum ætate sua prodeuntem, viderat suo tempore Catharinus; decreta scilicet Conciliorum, Constantiensis, Florentini, & Tridentini. Alterum nempe simulatum, & fictum, validum putat Catharinus, iis nixus fundamentis, quæ superioribus Capitibus exposuimus; maxime vero Innocentii III. auctoritate Cap. *Majores* de Baptismo, ejusque effectibus: *Qui ficte ad Baptismum accedit, characterem suscipit Christianitatis impressum.*

At inquiunt: ad Baptismum desiderat Augustinus loco objecto, *ut sine simulatione suscipiatur*. Bene est, sed id desiderat ut fructuosus sit, ad justificationem suscipientis, non ut validus sit, ad characteris impressionem: talis etenim est etiam simulate, ficteque susceptus. Ne quis vero putet, merum istud effugium esse, responsum ex triplici capite confirmo. Primo, quia Augustinus loco laudato, ad Baptismum non modo desiderat, ut sine simulatione suscipiatur, verum etiam cum aliqua fide: perspicua verba sunt, *sine sua simulatione* inquit, *& cum*

ali-

aliqua fide suscepissent: at secundum Augustinum, non est necessaria fides in suscipiente, ut Baptismus validus sit, quoad characteris impressionem, sed ut fructuosus sit ad animæ sanctificationem: Igitur non est necessaria sinceritas, ad characteris impressionem, sed ad animæ sanctificationem. Secundò, quia Augustinus, post verba in objectione laudata, subdit e vestigio: *quamquam eis ad salutem Baptisma non prosit, si charitate careant; qua Catholicæ inserantur Ecclesiæ*: Supponit ergò Sacramentum simulate susceptum, si modo simulatio occulta sit, valere aliunde ad characteris impressionem, tametsi non prosit ad salutem, propter simulationis peccatum. Tertio (quod maxime notandum venit) quia Augustinus hoc ipso in loco, qui nobis objicitur, paucis interjectis, Baptismum fallaciter susceptum, uti validum habet: idque certò statuit, non uti opinionem de qua forte dubitaret, quemadmodum interpretantur aliqui, aut in cujus confirmationem nova Conciliorum decreta optaret; sed uti rem compertissimam, Majorumque statutis eliquatam, ac definitam. Augustini verba hæc sunt: *Ex præteritis Majorum statutis non dubito, etiam illos habere Baptisma, qui quamvis fallaciter id accipiant, in Ecclesia tamen accipiunt, vel ubi*

puta-

putatur esse Ecclesia, & non est: ut apud hæreticos, & schismaticos. Quid vero amabo est, *Baptismum fallaciter accipere*, nisi externum ritum omnem suscipere, nullo oppositæ intentionis dato signo, interius autem externam illam intentionem retractare? quæ ipsamet Catharini hypothesis est. Qui itaque Catharino Augustinum objiciunt, eundem Catharini patronum invenient, si semotis præjudiciis legere velint.

II. Idcirco melius consulti illorum aliqui, Augustino doctrinæ suæ duce relicto, suppetias a Doctore Angelico petunt, quem totum a suis partibus stare putant. Quare testimonium ejus altius exaggerant in 4. Sentent. Dist. 27. Quæst. 1. Art. 2. Quæstiuncula 4. de Matrimonio dicentis: *Expressio verborum sine interiori consensu Matrimonium non facit*. Et in responso ad 2. *Si desit consensus mentalis ex parte unius, ex neutra parte est Matrimonium*. Quibus paria habet Innocentius III. Cap. *Tua nos*, extra de Sponsalibus, & Matrimonio, & Cap. *Inquisitioni* de Sent. excommunicationis, in sexto Decretalium; conceptissimis verbis decernens, non contrahi Matrimonium, nisi consensus verbis aliisve signis expressus, internus etiam sit, mentalis, & minime fictus. Quod etiam communiter

niter

niter docent Theologi, Legumque periti; ubi de consensu ficto in Matrimonio disputant. Ex quibus istud in nos conficitur argumentum: Matrimonium novæ legis Sacramentum est; cujus Ministri sunt ipsimet contrahentes; sed non perficitur Matrimonium solo contrahentium externo consensu, verbis, aliisve signis expresso, nisi interior quoque sit, mentalis, ac minime fictus: non itaque perficitur Sacramentum, sola Ministrorum intentione, sacramentalibus verbis expressa, nisi interna quoque accedat intentio.

Et hunc quoque nodum paucis extricare possemus, negando Contrahentes Ministros esse Matrimonii, ut Sacramentum est: quod certe eruditissimi Theologi negant, Legumque periti, qui non Contrahentes, sed Sacerdotem benedicentem Ministrum esse contendunt: Quos longo ordine in meis Melchioris Cani Vindicationibus appellavi Cap.7. nempe Guillelmus Parisiensis Lib. de Sacram. Tract. de Matrim. Cap. 9. Quæst. 1., & Cap. 1. de Baptismo, Petrus Paludanus in Lib. 4. Sentent. Dist. 5. Quæst. 2. Simon Vigorius in Suffragio Tridenti dato, cujus meminit Cardinalis Pallavicinus Lib. 22. Hist. Cap. 9. n. 5. Melchior Cano Lib. 8. de Locis Theolog. Cap. 5. Dominicus Bannes in Comment.

ad primam Part. D. Thomæ Quæst. 1. Art. 8. Franciscus Cardinalis Toletus Lib. 7. Institut. Cap. 2. Guillelmus Estius in Lib. 4. Sentent. Dist. 26. Parag. 10. Franciscus Sylvius in Supplemento Quæst. 42. Art. 1. Quæsit. 1. Joannes Marius Scribonius Disput. 9. de Matrimonio, Vincentius Contensonius Lib. 11. Theolog. mentis, & cordis Part. 4. Disp. 4. Cap. 1. de Sacramento Matrimonii, Franciscus Combefisius ad Orat. Damasceni in Constantium Caballinum, Claudius Frassenius in Scoto Academico Tractat. 3. de Matrimonio Disp. ultima Art. 1. Quæst. 3. Gaspar Jueninus in Comm. Histor. Dogm. de Sacramentis Differt. 12. de Matrimonio Quæst. 3., Natalis Alexander in Theolog. Dogmat., & morali Lib. 2. de Sacramento Matrimonii Art. 5. Parag. 2. In ea porro tot Virorum eruditorum de Matrimonii Administro sententia, nihil ad præsens institutum valet oppositum argumentum. Age tamen, & Contrahentes hujusce Sacramenti Ministros esse, juxta vulgarem opinionem concedamus: vertunt ima summis, qui istud nobis objiciunt, mutantque quadrata rotundis. Aliud enim est consensus unius conjugis in alterum, aliud est intentio perficiendi Sacramentum. Consensus unius conjugis in alterum, per verba, aliave signa expressus,

pressus, est forma Matrimonii: intentio autem perficiendi Sacramentum, non est forma Matrimonii, sed conditio desiderata ex parte conjugum, ut Ministri sunt Sacramenti. Quia autem consensus fidei mutuæ, re ipsa consensus non est, quantumvis verbis expressus sit, nisi sit etiam interior, atque mentalis: idcirco Matrimonium nullum est, defectu nimirum formæ necessariæ, dum consensus verbis expressus, interior etiam, mentalisque non est. At non dicitur tunc Matrimonium nullum, ex defectu solius Ministrorum intentionis. Quare propositum argumentum a præsenti quæstione peregrinum omnino est. Agimus enim de interna, atque mentali Ministri intentione, quam necessariam esse negamus, ad perficiendum quodcunque Sacramentum; propositum autem argumentum probat ut ut maxime, formam Matrimonii, quam in interiori consensu signis expresso positam dicunt, ad perficiendum Matrimonium, esse penitus necessariam. Ecquis dubitet? at nihil istud ad nos, motamque hactenus controversiam.

III. Si quis autem quærat ex me, quorsum conjugum consensus inter se se mutuus, non externus duntaxat esse debeat, hoc est verbis, ac signis expressus, verum etiam inter-

ter-

ternus, atque mentalis, ut ſtet validum Matrimonium: non ita tamen eſſe debeat intentio Miniſtri, perficiendi quodcunque Sacramentum? (nam & inde contra nos argumentum a ſimili fieri poſſet) Reſpondeo latum inter utrumque diſcrimen eſſe: quia mutuus conjugum conſenſus, quidpiam intimum, internum, atque mentale pro objecto habet; fidem ſcilicet mutuam, animorumque conjunctionem, quam ſibi mutuo conjuges ſpondent; intentio vero Miniſtri quidpiam externum, atque ſenſibile pro objecto habet, ritum ſcilicet ſacramentalem, in tali materia, talique forma perficiendum. Atque ita nil mirum, ſi conjugum conſenſus ſignis expreſſus, interior etiam, mentaliſque eſſe debeat; non item tamen intentio Miniſtri perficiendi Sacramentum.

Nec eſt quod mihi quiſpiam objiciat, Doctorem Angelicum argumentum inde a ſimili petiiſſe in 4. Sent. Diſt. 27. Quæſt. 1. Art. 2. Quæſtiuncula 4., eaque maxime comparatione probaſſe, expreſſionem verborum, ſine interiori conjugum conſenſu, non efficere Matrimonium; quia ſola interior Miniſtri intentio ſine exteriori, non ſufficit ad Baptiſmum. *Sicut ſe habet*, inquit ille, *ablutio exterior ad Baptiſmum, ita ſe habet expreſſio*

ver-

verborum ad Matrimonium. Unde ſicut ſi aliquis ablutionem externam reciperet, non intendens accipere Sacramentum, ſed ludum, & dolum facere, non eſſet baptizatus; ita expreſſio verborum ſine interiori conſenſu Matrimonium non facit.

Id inquam fruſtra quiſpiam objiciat. Tum quod de intentione Miniſtri ſacri Baptiſmatis non hic agat Doctor Angelicus, ſed de intentione ſuſcipientis: quæ altera difficultas eſt aliquantulum gravior, de qua nobis non eſt in præſentia diſputatio. Tum quod de intentione ſuſcipientis loquatur, *qua ludum facere vellet*: quam & nos ad validum Baptiſma ſuſcipiendum non ſufficere, ultro citroque concedimus: qui ſeriam forinſecus ſacri Baptiſmatis tum ſuſceptionem, tum collationem poſtulamus. Id ni dicamus, erit ſibi contrarius Doctor Angelicus, qui eodem Lib. 4. Sentent. Diſt. 6. Quæſt. 1. Art. 2. *Mentalem intentionem* non deſiderat in Miniſtro, ſed *ſolam intentionis expreſſionem*.

IV. Sed ais, annon ſyſtema iſtud noſtrum ſecum ipſo pugnat, dum ſeriam ritus externi celebrationem poſtulamus, ut ſtet validum Sacramentum, tametſi ſecreta Miniſtri intentione retractetur? Quandoquidem *ſeria* celebratio non eſt, dum ſecreta, oc-

cul-

cultaque Ministri intentione retractatur.

Respondeo actum humanum, serium dupliciter dici: primò, quia nec fictus est, nec simulatus; dum scilicet interior actus externo respondet: secundo, quia jocularis non est, neque scenicus; dum scilicet quidquid in actu externum est, semoto ludo fit, atque joco, etsi forte interno actui minime respondeat. Sacramentalem igitur actum secundo sensu serium esse volumus; quia talem sacra Synodus Tridentina necessarium definivit, adversus Lutheranorum, & Calvinianorum errorem: non priori sensu actum serium postulamus; cum nec talem postulent sacræ Synodi, Romanique Pontifices, ut ratum sit, ac validum Sacramentum: Atque ita nil secum pugnat sententia nostra.

CAPUT XII.

Obiecta, ex Romanæ Inquisitionis Decreto, difficultas eliditur, expeditur.

I. Decreto Romanæ Inquisitionis tanquam ariete admoto, Catharinum impetunt recentiores: eo nimirum quod die 7. Decembris anno 1690. sub Alexandro VIII. datum est: ubi inter propositiones 31. hæc

hæc damnatur assertio, num 28. *Valet Baptismus collatus a Ministro, qui omnem ritum externum, formamque baptizandi observat, intus verò in corde suo apud se resolvit, non intendo facere quod facit Ecclesia*. Quo telo Catharini sententiam, ac nostram petitam existimant.

At perperam prorsus atque injuriâ. Ea quippe proscripta propositione, Catharini sententia ac nostra minime continetur. In illa siquidem temperamenta desunt, a Catharino, & a nobis apposita, quæ rei summam plane conficiunt. Contendimus enim primo, valere Baptismum ab eo collatum, qui serio, omnique semoto joco, ritum omnem externum observat, tametsi intus intentionem, quam prodit exterius, intra se retineat, atque retractet. Proscripta verò propositio, nulla seriæ, & ab omni joco semotæ administrationis mentione facta, valere Baptismum affirmat, si ritus externus quomodolibet administretur: atque ita juste ferulam meruit. Sic ergo Baptismus etiam a mimo, ludendi caussâ collatus in scena, validus esset. Ille enim ritum omnem externum observat, tametsi ludens, atque irridens. Non itaque sententia nostra eo telo petita est, sed Calvini, & Lutheri doctrina; qui Baptismum

etiam ſcenicum, ac theatralem, ratum, ac validum fabulantur: quæ ſententia a nonnullis male feriatis imprudenter recudebatur in Belgio.

Secundò, valere Baptiſmum contendimus, modò libere miniſtretur, & in iis maxime circunſtantiis, ex quibus determinatur Miniſter ad agendum publico Eccleſiæ nomine: Proſcripta vero propoſitio, nullam hujuſmodi libertatis, & circunſtantiarum mentionem ingerit: ſed univerſim valere dicit quocunque caſu, modò ritus exteriùs peragatur. Sic ergo valeret Baptiſmus ab eo collatus, qui hærente ſuis faucibus gladio, ad proferenda verba compelleretur. Ille quippe Miniſter ritum externum obſervaret, tametſi coacte, & in ea circunſtantia, in qua certe non tenetur agere, uti Miniſter Eccleſiæ, illiuſque nomine. Nihil itaque cum Catharini ſententia, ac noſtra, commune habet propoſitio ab Alexandro proſcripta.

Tertiò loquitur propoſitio damnata de Miniſtro, qui intra ſe diceret, *Non intendo facere quod facit Eccleſia*. At in ſyſtemate noſtro Miniſter id intra ſe dicere non poteſt; quia ſupponimus Miniſtrum ſerio, & libere facientem quidquid Eccleſia facit: implicat autem ut qui ſerio, & libere facit quod facit

cit Ecclesia, intus intra se dicat, *Non intendo facere quod facit Ecclesia*. Quomodo enim serio, & libere faceret, si facere non intenderet? Esset profecto ea protestatio contraria facto. Non ergo systema Catharini, & nostrum ea damnatione petitum est, sed aliud longe diversum.

II. Quocirca sancte & religiose profiteor, me quo tempore Decretum illud editum est, Romæ substitisse, serioque nonnullos primæ notæ Præsules Consultores, qui in ferenda sententia Judices sederant, interrogasse, num Catharini sententiam eo Decreto proscribere voluissent; eosque semel iterumque id pernegasse, professosque aliud longe a Catharini systemate, ea proscripta propositione contineri.

Et quidem etiam post latum Decretum illud, Catharini sententiam a gravissimis Theologis propugnatam videmus: a Gaspare Juenino, Oratori Domini Jesu Presbytero, in *Commentario Historico-Dogmatico de Sacramentis*, nusquam a Romana Sede proscripto, etsi Theologicæ illius Institutiones haud ita propitium Romanum Cœlum habuerint: ubi etiam objectum sibi Decretum illud interpretatur, & cum Catharini sententia conciliat: ab Illustrissimo Præsule Francisco Genetto

Episcopo Vasionensi, in *Theologia morali*, ante annos circiter viginti, Clementi XI. nuncupata, eodemque Pontifice annuente, Venetiis edita; ubi varios conscientiæ casus, juxta Catharini systema erudite resolvit, in Appendice Tomi tertii: ab Auctore *Summæ Alexandrinæ*, ante annos aliquot, Romæ cum approbatione Magistri sacri Palatii Apostolici, aliorumque Curiæ Censorum, typis editæ, ac nuper ex Benedicti XIII. jussu anno 1725. publicatæ: in cujus Tom. I. Tractatu de Sacramentis in genere pag. 32. n. 47. assertio ista ponitur, ac defenditur, Catharini sententiam spirans, ac intime referens. *Si perditus Sacerdos, & magicis artibus deditus, pactoque execrando diabolo obligatus, serio quidem baptizavit infantes sibi oblatos, perfundens illos aqua, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti; & veram, ac sinceram voluntatem habuerit exercendæ exterioris illius cæremoniæ, qua baptizans Ecclesia utitur, eamque re vera exercuerit, per speciem hominis eo illam dirigentis, quo Ecclesia dirigit; sed tamen intentionem habuerit, quoties baptizavit, infantes sibi oblatos devovendi Diabolo; pueris illis non nocuit sacrilega intentio Ministri. Illos enim per Baptismum Deo consecravit Christus, qui baptizat, consecravit Columba, idest Ecclesia, quorum nomine Mi-*

Minister baptizavit. Neque enim verborum Evangelicorum, quæ integra seriò protulit, efficaciam frustrare potuit. Idem est de aliis Sacramentis judicium. Quid aliud per fidem Numinum Catharinus? quid aliud & nos?

Sed & nemo nescit, sententiam illam in publicis circulis Romæ persæpe defendi, probante, ut illic moris est, sacri Palatii Apostolici Magistro, publico conclusionum censore, & approbatore. Quod utique minime fieret, si Ambrosii Catharini systema Alexandri VIII. decreto fuisset inustum.

Ecquis etiam facile sibi persuadeat, Alexandrum VIII. damnare Decreto suo voluisse Innocentium IV, cujus est ista sententia, Catharini systema verbis etiam crudioribus exprimens: *Non est necesse, quod Minister gerat in mente facere quod facit Ecclesia; imo si contrarium gereret in mente, scilicet non facere quod facit Ecclesia, sed tamen facit quia formam servat, nihilominus baptizatus est, dummodo baptizare intendat.* Super Caput *si quis puerum* Tit. de Baptismo: quanquam non esset ille Pontifex, dum hæc scripsit, sed privatus Canonici Juris Interpres.

CAPUT XIII.

Momentum a prisca Patrum Orientalium Historia petitum eliditur, exsufflatur.

I. DIspendium operæ faciam, si surda aure præteriero observationem historicam, qua non ita pridem Vir eruditus, ac mihi summe colendus, in publica disputatione evincere satagebat, priscos Ecclesiæ Patres ab eo, quod defendimus, Catharini systemate longius abscessisse.

Perspectum est, aiebat ille, permultos Ecclesiæ Patres, ac in iis maxime Athanasium Orat. 3. contra Arianos, Basilium Epist. 1. Canonica ad Amphilochium, Cyrillum Jerosolymitanum in Præfatione Catecheseon, post celebratas Synodos Arelatensem, atque Nicænam, ubi Rebaptizantium error proscriptus fuerat, hæreticorum Baptisma rejecisse; eosdemque, si ad Ecclesiam accederent, secundò tinxisse. At hæreticorum Baptisma non ideo reijcere poterant laudati Patres, quòd sine fide collatum esset; cum Ministri fidem ad Baptismi valorem minime necessariam, laudatæ Synodi definivissent: nec quod hæretici jocularitèr Sacramenta sua ministrarent; cum

con-

contra & serio, & libere ministrare universos, exploratissimum esset. Horum ergo Baptisma reijciebant laudati Patres, quòd nefarios illos viros sinceram, internam, secretamque perficiendi Sacramenti intentionem non habere, suspicarentur. Adeoque illam ipsam, ad Sacramenti valorem, necessariam intentionem Ecclesiæ Patres, præsertim Orientales existimarunt.

Cujus animalis cauda illa sit, haud satis capio: adeo est illa ab suo capite longe deducta. Quid ni verius auguremur nos, Athanasium, Basilium, & Cyrillum, hæreticorum Baptisma, etiam post lata Arelate, & Nicææ judicia rejecisse; eosdemque, si ad Ecclesiam accederent, secundò tinxisse, alia plane de causa, quàm quæ in eo fingitur argumento? Nempe quòd metus esset, ne ii Baptismatis formam lustrando vitiassent; qui magna ex parte contra Trinitatis fidem errabant. Unde & Athanasius, hac ipsa in Oratione 3. qua Baptismum Arianorum, tanquam *vanam speciem, inaneque simulacrum* reijcit, hanc judicii sui rationem assignat: *Non enim in Patre, & Filio tribuunt Baptisma, sed in Creatore, & creatura, in Factore, & factura.*

II. Quanquam nihil est cur hoc ipsum

quæramus effugium, ut ab eo nos expediamus argumento. Ideo enim Cyrillus, Basilius, aliique nonnulli Orientalis Ecclesiæ Patres, hæreticorum Baptisma repudiabant, illosque ad Ecclesiam reduces novo Baptismate initiabant, quòd Ministri fidem ad Sacramenti valorem necessariam reputarent, etsi secus Arelatensis Synodus, atque Nicæna decrevissent: tum quia Synodi Arelatensis, in Occidente celebratæ auctoritatem non agnoscebant: tum quia Africanorum errorem in Nicæna Synodo, per legitimam duntaxat consequentiam damnatum, necdum tunc deprehenderant. Tum demum, idque præcipue, quia quæstionem illam (sit ne hæreticorum Baptisma recipiendum, an reijciendum,) disciplinæ caput esse, non juris arbitrabantur: in quo privatis Ecclesiis, priscis suis stare moribus, atque usibus licitum esset: quidquid ea in re œconomiæ causa laudatæ Synodi statuissent.

Neque vero id mirum, cum primi ipsi controversiæ hujus auctores, Cyprianus, Firmilianus, cæterique Africæ Præsules, non juris, sed disciplinæ quæstionem esse contendissent, in qua cuique Episcopo liberum esset & sentire, & servare quod vellet. Unde Cyprianus in Epistol. ad Stephanum R.P. suo

& sy-

& Synodi Africanæ nomine data, *Scimus*, inquit, *quosdam, quod semel imbiberint, nolle deponere, nec propositum suum facile mutare, sed salvo inter Collegas pacis & concordiæ vinculo, quædam propria, quæ apud se semel sunt usurpata retinere. Qua in re nec nos vim cuiquam facimus, aut legem damus; cum habeat in Ecclesiæ administratione, voluntatis suæ arbitrium liberum unusquisque præpositus, rationem actus sui Domino redditurus.*

III. Cæterum laudatos in argumento Ecclesiæ Patres, Athanasium, Basilium, Cyrillum Jerosolymitanum, aliosve quoscunque libet, ideo tunc hæreticorum Baptisma rejecisse, quòd illos internam, secretamque de qua agimus intentionem nequaquam adhibere suspicarentur, (quod aiebat fervidus Disputator) figmentum est inter omnia maximum, quod nemini unquam venit in mentem. Sic enim omni subinde ætate, ac etiam post recepta, probeque intellecta Synodi Arelatensis, atque Nicænæ Decreta, hæreticorum Baptisma perinde rejecissent; illosque, ubi ad Ecclesiam redibant, secundò tinxissent: cum eam semper de viris perfidis suspicionem habere possent, num secretam illam internamque intentionem non adhibuissent. Quod tamen secus accidisse perspectum est. Imo quo-

ties

ties secutis inde temporibus, de nonnullis hæreticis ad Ecclesiam reducibus denuo baptizandis est actum, quòd minus recte sua in secta baptizati crederentur; de servata quidem a Ministris suis debita forma, deque sacro ritu serio, prudenterque peracto, quæsitum est diligenter; de interna verò secretaque intentione ab iisdem adhibita, quæstio plane nulla est habita. Adeo scilicet persuasum Patribus erat, eam in Ministris, ut rata, validaque sint Sacramenta, minime desiderari.

CAPUT XIV.

Ducta a ratione, adversus Catharini Systema, Momenta reliqua diluuntur.

I. AB auctoritate pugnare, recentibus Theologis haud satis visum: Theologica ratione nos urgent, eaque non una. Quid ergo suus illis Mercurius inspirarit, videamus.

Totum, inquiunt illi, quod in Baptismatis ritu externum est, seriò, & libere peragi potest, tametsi Sacramentum minime conferatur: illud ergo satis non est ad perficiendum Sacramentum. Alio quippe fine infundi aqua potest, alio fine possunt & verba

pro-

proferri. E. G. Si quis aquam infundat, ut sordentem, aut corporaliter ægrotantem puerum corporaliter abluat; addatque inter abluendum, *Ego te abluo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*; non ut verba sacramentalia proferat, sed ex pietate tantum id dicat; utque Apostolo religiosius obsequatur præcipienti, ut quidquid agimus *in Verbo, & in opere, in nomine Domini faciamus*. Tunc porro, inquiunt illi, omnia quæ Catharinus ad Baptismi valorem postulat, inveniuntur; nempe voluntas serio peragendi ritum illum in Ecclesia frequentatum, nimirum externam corporis ablutionem, sacrorumque verborum prolationem: quamvis ablutio illa non agatur, ut sacramentalis est, sed ut medicinalis. Aut ergo concedendum, puerum illum ita ablutum, valide esse baptizatum, quod nemo dixerit prudens; aut fatendum, satis non esse ad valorem Baptismatis, si ritus externus serio peragatur, ac libere; adsitque duntaxat intentio verbis serio prolatis expressa; sed aliam prorsus desiderari, qua ritus externus intendatur, ut sacramentalis est, utque ab Ecclesia peragitur.

In hoc argumento Gonetus noster, aliique delicias faciunt, quod ergo præ cæteris nauci facio. Seria enim externi ritus celebratio, a Catharino, no-

nobisque hactenus propugnata, uti ad valorem Sacramenti sufficiens, non illa solum est, quæ joco, ludoque opponitur, sed & illa, quæ in iis circunstantiis fiat, ex quibus Sacerdos determinatur ad agendum, ut Minister Ecclesiæ, ejusque nomine: ita scilicet ut qui ritum externum serio peragit, non modo jocose non agat, verùm etiam nulla externa circunstantia, nulloque externo signo prodat, se aliud agere, quàm quod agit Ecclesia baptizando. Cæterum qui aquam infundit, ut sordentem, aut ægrotantem puerum abluat, cum pia illa, & religiosa Sanctissimæ Trinitatis invocatione, etsi jocose non agat, ipso tamen abluendi modo, aliisque circunstantiis satis exterius prodit, se aliud quidpiam agere, quàm quod agit Ecclesia baptizando. Quin illæ ipsæ sordes, quibus inquinatus est puer, morbusve quo affectus est, satis per se se indicant, non ad animæ sanctificationem, sed ad munditiam corporis, illiusve curationem fieri hujusmodi lotionem. Quid si puer ille sit antea baptizatus? Si a parentibus corporaliter abluendus offeratur, non suscipiendi baptismatis gratia? Si ablutio profano in loco fiat? Si quis illum abluendo fricet? Aliaque id genus in ea lotione contingant? An non quæso satis aperte indicant illa,

illa; eum, qui sic puerum abluit, eaque verba pronunciat, sacrum Ecclesiæ ritum peragere nolle? Quare ex ipsius Catharini judicio, nullum hac occasione perficitur Sacramentum: quia voluntas non agendi hujusmodi ablutione, uti sacramentalem, & sacram, occulta non est, sed variis indiciis, & circunstantiis manifesta.

II. At ecce, inquient mihi: & id etiam contingere potest, ut sola secreta, occultaque intentione contraria, nullo etiam signo manifestata, fiat irritum Sacramentum; quamvis serio, libereque ritus exterior peragatur, in iis circunstantiis, ex quibus determinatur Sacerdos ad agendum nomine publico. Idque satagent ostendere ex Rubricis Missalis Romani Par. 7. *de defectibus in celebratione Missarum occurrentibus*: ubi sic legitur: *Si Sacerdos habens coram se undecim Hostias, supra quas omnes proferat verba consecrationis, intenderet tamen consacrare duntaxat decem, non determinans quas decem intenderet, nullas consecraret. Aut si dimidiam duntaxat partem Hostiæ consecrare intenderet, nec eam ullo modo designaret, nihil consecraret*: Sed iis in casibus, totus ritus externus, serio, libere celebraretur, atque solemniter, supra omnes Hostias; nec per aliud impediretur consecratio, quàm

per

per contrariam intentionem occultam; nullo externo signo manifestatam: igitur hæc sola sufficit irritando Sacramento etiam solemniter ministrato.

Næ quæso lepidi Theologi, qui Missalis Rubricas, tanquam Ecclesiæ definitiones nobis obijciunt, ex quibus decretorium peti possit argumentum? cum potius non nisi privatorum Theologorum resolutiones illæ sint, de moribus, & ritibus scribentium, quæ in Missali libro ad commodum Sacerdotum inseruntur. Adeoque nil mirum si ita propositos casus resolvant; juxta sententiam Catharino contrariam, quæ frequentior, & communior in Scholis est. Cæterum stando principiis sententiæ Catharini, dicendum est vice versa, fieri consecrationem omnium Hostiarum, supra quas consecrationis verba serio, libere, & solemniter proferuntur: quantumvis secreto intendat Sacerdos non consecrare omnes, aut mediam duntaxat unius partem indeterminatam; imo tametsi secreto nihil intenderet consecrare.

Age tamen, & Missalis Libri Rubricas, uti canonicas Ecclesiæ resolutiones accipiamus; adhuc tamen in tuto sumus. Eam quippe regulam intelligendam esse reponimus, iis duntaxat in casibus, in quibus Sacerdos ali-

aliquo externo ſigno manifeſtat, nolle ſe omnes Hoſtias conſecrare, aut indeterminatam duntaxat unius partem. Cæterum ſi nullo id ſigno manifeſtet, omnes profectò conſecrat Hoſtias, omneſque illarum partes, ſupra quas ſacra de more verba pronunciat ſeriò, libereque.

III. Urgent nihilominus ex adverſo, argumento e contrario petito. Contingit aliquando, ut ſola ſecretior, & interior intentio Miniſtri, ratum, validumque efficiat Sacramentum, etſi non accedat exterior illa intentio, quæ in ſeria formæ prolatione conſiſtit: igitur ad ratum, validumque Sacramentum conficiendum, plus juvat interna, atque ſecretior intentio Miniſtri, quàm quæ prodit exterius ſeria formæ prolatione. Patet, inquiunt, antecedens ex Epiſt. Zachariæ R. P. ad Bonifacium Epiſcopum, quæ refertur in Capite *Retulerunt*, Diſtinct. 4. de Conſecratione. *Retulerunt nuncii tui*, inquit Zacharias, *quod fuerit in eadem Provincia Sacerdos, qui latinam linguam penitus ignorabat, & dum baptizaret neſciens latini eloquii, infringens linguam diceret, Baptizo te in nomine Patria, & Filia, & Spiritu Sancta: ac per hoc tua Reverenda Fraternitas conſideravit eos rebaptizare. Sed Sanctiſſime Frater,*

ter, si ille, qui baptizavit, non errorem introducens, aut hæresim, sed pro sola ignorantia Romanæ locutionis, infringendo linguam, ut supra fati sumus, baptizans dixisset, non possumus consentire, ut denuo baptizentur: Nempe quòd ratum illud, validumque Baptisma censeatur. Porro eo in casu, non alia ratione ratum, validumque judicatum est Sacramentum, quàm quia recta fuit interna, secretaque ignari Ministri intentio, verba illa tanquam veram, germanamque Baptismi formam bono animo proferentis; quæ tamen vera, germanaque forma non est, Ecclesiæque intentionem minus exprimit.

Ad quæ tamen reponere juvat, momentum hoc, si quid evinceret, plùs probaturum, quam revera probandum esset: nempe ratum esse, validumque Baptisma, vi solius intentionis interioris Ministri, absque debita forma in Evangelico præscripta: quod nemo non videt esse falsissimum. Dicendum ergo, hoc etiam in casu, de quo rogatus est Zacharias Rom. Pont. externam quoque ignari, barbarique Sacerdotis intentionem accessisse: quia serio, omnique semoto joco ea verba tingendo pronunciaverat: quæ tametsi per se se, ac virtute impositionis, seu ex Grammaticæ lege nihil significent, Ecclecle-

clesiæque intentionem nequaquam exprimant; exprimunt tamen atque significant ex accommodatione, bonoque animo proferentis. Quare tametsi mutatus sit Evangelicæ propositionis sensibilis sonus, mansit tamen idem sensus.

IV. Sunt qui opponant, nonnulla saltem esse Sacramenta, quæ ex ipsa sui ratione postulare videntur in Ministro intentionem, non modo ritus externi seriò peragendi, verum etiam internam, mentalemque intentionem. Primò, quia nonnullorum Sacramentorum formæ deprecatoriæ sunt, ut Extremæ Unctionis: ad validam autem precationem, satis non est, si eam exterius serio, ac libere pronunciemus, nisi interna quoque accedat intentio: *Orandum est enim spiritu, orandum est mente*, ut loquitur Apostolus. Secundò, quia Sacramentum Eucharistiæ in Christi memoriam peragendum est: *Hoc facite in meam commemorationem* inquit Christus: Christi vero memoria esse non potest, nisi ultra intentionem peragendi ritum illum externum, secreta quoque accedat intentio mortis sacrificium offerendi.

Verùm & hæc duo minus urgent. Non primum de Sacramento Extremæ Unctionis: quia tametsi valida precatio esse non possit, nisi interna intentione, seu potius attentione

I fiat,

fiat, dum nuda, simplexque precatio est, atque ad beneficium aliquod simpliciter obtinendum: bene tamen ubi sacramentalis atque consecratoria precatio est, atque publica, ad conficiendum Sacramentum. Ad hanc enim, ut loquitur Doctor Angelicus 3. part. Quæst. 64. Art. 8. *Sufficit expressio intentionis Ecclesiæ, quæ verbis sacramentalibus serio prolatis continetur*. Neque satis advertunt, qui hanc nobis argutiam objiciunt, eodem plane sophismate, catholicæ fidei dogma impeti posse. Quo etenim jure valida precatio esse non potest, nisi interior accedat attentio; ita quoque nisi fides accedat: ergo ne Ecclesia reclamante, fidem in Ministro necessariam effutiemus, ut stet validum Extremæ Unctionis Sacramentum? Absit.

Nec secundum de Eucharistia plus movet. Falsum quippe est, mortis Christi memoriam esse non posse, nisi ultra intentionem serio peragendi ritum externum sacrificii, secreta quoque accedat intentio mortis sacrificium offerendi. Satis enim Christi mortis commemorationem facit, qui quod a Christo in illius memoriam institutum est, serio, & libere facit: tametsi ad piam, religiosam, fructuosamque Sacrificii celebrationem, alia longe multa desiderentur.

V. Hinc

V. Hinc ſolutam habes argutiam alteram, qua non ita pridem laudatus antea Vir eruditus, mihique ſumme colendus, in publica diſputatione, religioſum ſyſtematis noſtri Defenſorem urgebat. Ut quis, aiebat ille, virtutis actum exerceat, ſatis profecto non eſt, ſi opus illius externum impleat, niſi ſimul virtutis finem intendat, ac etiam attingat: E. G. ut quis charitatis actum in pauperem exercere cenſeatur, ſatis non eſt ſi ſuas in ſinum ejus profundat opes, niſi ſublevandæ illius inopiæ animo faciat, ac etiam propter Deum: imo ſi alio fine fecerit, peccabit haud dubie. Itaque, colligebat ille, ut quis ſacramentalem actum exerceat, ſacrumque obeat miniſterium, ſatis non eſt, ſi ritum externum perficiat etiam ſerio, libereque, niſi finem quoque ſacramentalis actus intendat, ac etiam aſſequatur: atque ita niſi velit & characterem imprimere, & gratiam infundere, & peccatum delere, alioſve in ſuſcipientibus effectus edere, ad quos producendos unumquodque a Chriſto Domino inſtitutum eſt Sacramentum.

Ex antedictis ſolutam habes argutiam illam. Aliud quippe eſt ſacramentalis actus, (E. G. baptiſmalis ablutio, Euchariſtiæ conſecratio, Chriſmatis inunctio, manuum im-

positio) uti virtutis, religionis nimirum & pietatis est actus; aliud sacramentalis actus, ut nude, atque simpliciter sacramentalis est, seu perfectivus Sacramenti. Equidem ut Minister quicunque ille sit, seu baptizans, seu consecrans, seu manus imponens, virtutis actum suo illo ministerio exerceat, pietatis nimirum, & religionis, finem illorum actuum debet intendere; nec satis illi est, si ritum illum, seu officium, opusque illud externum exerceat: quia virtutes non ab officiis, sed a finibus speciem trahunt: verùm ut actum pure, simpliciterque, uti sacramentalem exerceat, perfectivum scilicet Sacramenti; necesse profecto non est, ut ex recto fine agat, seu finem, ob quem instituta sunt Sacramenta, sibi præstituat, Deumque finem omnium ultimum præ oculis habeat. Quia sacramentalis actio, ut pure sacramentalis est, non a fine agentis, seu ministrantis speciem habet; uti monet Doctor Angelicus in 4. Sent. Dist. 6. Quæst. 1. Art. 2. Quæstiunc. 2. ad 2. Quod miror ab erudito Disputatore non fuisse tunc observatum; & in quot absurda sua illum traheret disputatio. Quæ si quid evinceret, consequens foret, non modo nulla esse Pelagianorum, Calvinianorumque Baptismata, (quod sæpius absurdum observavimus secuturum)

rum) verum etiam nulla prorsus esse, cassa; atque irrita quæcunque Sacramenta, ab improbo, & simoniaco Ministro conficiuntur: quippe qui non recto fine, sed studio corradendæ pecuniæ, rem sacram facit.

VI. Improperant tandem aliqui Catharino, sententiam hanc ad impietatem aditum pandere, & ad sacrilegia viam sternere. Qui enim, inquiunt illi, ea opinione imbutus erit, ritum duntaxat externum serio peraget, de interna verò intentione ritum illum uti sacramentalem peragendi; minime curabit.

Quasi vero? Quidni ergo, si superis placet, ita quoque adversus Ecclesiæ Catholicæ dogma argutantur, quo credimus probitatem, & fidem ad Sacramenti valorem, nequaquam in Ministro desiderari? Quidni inquam opponunt, hoc nostræ fidei caput, ad impietatem aditum pandere, & ad sacrilegia viam sternere: quia qui eo imbutus erit, de adhibenda fide, probitate, ac sanctitate minime curabit? Falsum itaque est, doctrinam illam ad impietatem aditum pandere. Quia etsi sanctitatem, probitatem, fidem, internamque intentionem, ritum uti formaliter sacramentalem peragendi, minime postulemus, ut Sacramenta rata, validaque sint; postulamus tamen, ut ipsis conferentibus

ſancta, & licita ſint. Quia tametſi qui ea non adhibet omnia, Sacramentum nequaquam irritet, ſuoque effectu vacuet, peccat tamen longe graviſſime, illud inique, & irreligioſe tractando. Quare unuſquiſque Miniſter, ſicut de adhibenda fide, & ſanctitate, ita quoque de interna, ſecretiorique illa intentione afferenda ſollicitus eſſe debet; ne ſacrilege peccet, validum Sacramentum, illicite, impie, & irreligioſe miniſtrando.

VII. Imo ſi rem penitius ſpectemus, periculum longe minus ſententiæ noſtræ ſubeſt, quam oppoſitæ. Etenim vel Miniſter Sacramenti probus eſt, vel improbus: Si probus eſt, de ejus probitate minime dubitandum, quin ſecretiorem illam intentionem adhibeat, ad Sacramentum religioſe, pieque miniſtrandum: ſi improbus, eandem intentionem nihiloſecius adhibebit, ubi ſemel perſuaſum habuerit, nihil malignis conſiliis ſuis, impiæque Sacramenti irritandi voluntati prodeſſe poſſe defectum illum ſecretioris intentionis, de qua hactenus diſputavimus. Nemo enim gratis impius eſt, nemo ſine aliqua lucri ſpe ſacrilegium patrat.

Habet etiam id commodi ſententia noſtra, quod infinitos propemodum ſcrupulos amoveat, qui in hac tanta impiorum Mini-

ſtro-

ſtrorum turba facile naſcuntur; num latentem illam, atque ſecretam intentionem habuerint, numve occulta malignitate Sacramentum irritarint. Quanquam enim internam intentionem illos etiam adhibuiſſe præſumi debeat, quoties ritum externum ſerio peregerunt: timeri tamen aliquatenus poteſt: cum ex iis tam multi inventi ſint, qui eam ſe non habuiſſe profeſſi ſunt. Imo nota aliunde quorumdam, in externa vivendi ratione, improbitas facit, ut eos eo malitiæ aliquando devenire, facile ſuſpicemur. Qui enim male, & improbe vivunt, male & improbe ſæpius agunt, etiam ubi publica obeunt miniſteria.

Medetur & ea ſententia gravi incommodo, quod in iſto ſæculorum fine contingere facile poteſt; uti & in Galliis ante annos octoginta contigiſſe notum eſt. Da enim Sacerdotem iniquum, & impium, animarum curæ præfectum, in populoſa aliqua Civitate; qui ſerio quidem forinſecus univerſa ex Eccleſiæ præſcripto peragat, in Sacramentorum adminiſtratione; interius verò occulta ſecretaque intentione cuncta retractet: Eccleſia, quæ nihil mali in homine ficto deprehendet, illum ſuo ſinet officio defungi: & tamen nulla erunt, juxta ſententiam op-

positam, Sacramenta ab eodem administrata: æternum ergo ex illius nequitia peribunt pueri, in speciem tantum ab eo tincti, si ante rationis diluculum ex hac luce rapiantur. Qui vero ad rationis usum pertingent, per Baptismum quidem flaminis, seu desiderii, salvari poterunt: at si illos ad Ordines promoveri contingat, subindeque Sacramenta tractent, & administrent, Sacerdotes re ipsa non erunt, ob characteris baptismalis defectum, qui per desiderium minime resarcitur: & si Sacerdotes ipsi non sint, qui tamen esse putabuntur, quot inde Deus bone mala succrescent?

VIII. Clamant aliqui, *Ecclesia iis in casibus supplet*. Est hoc tritum imperitorum effugium, quo suam ignorantiam produnt, non laqueum evadunt. Aut enim cum suo illo Ecclesiæ supplemento, in errorem incidunt patentissimum, aut ad sententiam nostram volentes nolentes accedunt. Quid enim per ipsos supplet Ecclesia iis in casibus, in quibus ex defectu interioris intentionis, irritum Sacramentum existimant? Horum certe alterutrum: nimirum aut Sacramentum ipsum supplet Ecclesia, ut scilicet obtineatur Sacramenti effectus sine Sacramento, quod nullum est: aut certe intentio-

nem

nem supplet necessariam Sacramento; ut nempe sine ea interna Ministri intentione perficiatur Sacramentum. Primum Ecclesia supplere non potest. Producere enim effectum Sacramenti sine Sacramento, pertinet ad potestatem excellentiæ, quæ Theologorum omnium assensu, solius Christi Domini propria est: nec alius præter Christum præstare potest, ut quis Christianus sit sacro charactere insignitus sine Baptismate; ut quis Sacerdos sit sine Ordinatione; ut quis Corpus Christi consecret sine Sacerdotio. Si autem alterum ab Ecclesia iis in casibus suppleri dicant; ut nimirum sine ea, quam putant necessariam, intentione interiori Ministri, perficiatur Sacramentum: hoc ipsum est, quod volumus, quod asserimus, quod cum Catharino defendimus. Non enim alio titulo propugnamus, perfici Sacramentm absque interna illa secretaque Ministri intentione; quàm quia intentio ipsa Ecclesiæ, sacramentalibus verbis expressa perficit Sacramentum: juxta celebratum illud Angelici Doctoris dictum, quod in sententiæ nostræ probationem attulimus, 3. part. Quæst. 64. Art. 8. ad 2. *Minister Sacramenti agit in persona Ecclesiæ, cujus est Minister: in verbis autem, quæ profert, exprimitur intentio Ecclesiæ,*

siæ, quæ sufficit ad perfectionem Sacramenti.

Clamant alii, supplet eo in casu summus Sacerdos Christus, in gratiam saltem parvulorum, qui defectu intentionis interioris in Ministro, baptizati non sunt; ut scilicet salutem ipsi sine Baptismate consequantur: ita docente D. Thoma in 4. sent. Dist. 6. Quæst. 1. Art. 2. Quæstiuncula 1. ad 2. Sit ita porro si lubet, suppleat summus Sacerdos, ad effectum salutis æternæ obtinendum, si ex hac luce ante rationis usum pueri rapiantur: non supplet tamen ad characteris impressionem, ut ii rationis usum assecuti, sacris Ordinibus rite valideque initientur. Id vero si forte contingat, quot inde nascentur mala? Sed nec, supplere summum Sacerdotem in pueris ad salutem, pro certo ponit Doctor Angelicus: imo fieri posse putat, ut re ipsa non suppleat justo judicio, sed occulto. *Si sit puer*, inquit ille, *creditur quod summus Sacerdos Christus defectum suppleat, & salutem ei conferat: si tamen non facit, non injuste facit, sicut nec in illo, qui Sacramento non subijcitur*. Viden ut id in dubio ponit?

Certe D. Augustini diserta sententia est, non supplere summum Sacerdotem Christum, Baptismatis defectum, iis in parvulis,

qui

qui præcipiti morte sublati, sine Baptismo rapiuntur, tametsi festinent parentes illorum, accurantque Ecclesiæ Ministri, ut Baptisma periclitantibus conferatur: sed illos regno cœlorum exclusos, male perire pronunciat, Lib. de Dono Perseverantiæ Cap. 12. *Plerumque festinantibus parentibus, & paratis Ministris, ut Baptismus parvulo detur, Deo tamen nolente non datur, qui eum parvulum in vita non tenuit, ut daretur.* Et Lib. de Natura, & Gratia Cap. 8. *Ego dico parvulum natum in eo loco, ubi ei non potuit per Christi Baptismum subveniri, morte præventum, idcirco talem fuisse, id est, sine lavacro regenerationis exiisse, quia esse aliud non potuit. Absolvat ergo eum Pelagius, & aperiat ei contra sententiam Domini regnum cœlorum, sed eum non absolvit Apostolus.* Quid itaque certum, indubitatumque dicamus, supplere summum Sacerdotem, parem Baptismatis defectum, iis in parvulis, qui ex occulta, secretaque Ministri malitia baptizati non essent? Cum nec sollicita piorum parentum festinatio, nec religiosa Ministrorum diligentia, hujusmodi supplementum, pueris aliis præcipiti morte sublatis, a divina misericordia, valeat obtinere.

Succlamant nonnulli, providebit Deus

ne defectus iste contingat; utque Ministri internam illam, occultamque intentionem semper adhibeant. Oh dictum bene! providebit Deus? Non providere, eventu comprobatum est. Namque & eam secretam intentionem se non adhibuisse, nonnulli tandem extremis vitæ metis admoti professi sunt. Sed si ad Dei providentiam recurrendum dicunt, ne ista contingant: cur non potius Deum providisse dicunt, in ipsa Sacramentorum institutione, ne id unquam Ministrorum nequitia possit accidere? Ita nempe Sacramenta instituendo, ut quo jure a Ministrorum fide, & sanctitate minime pendent, ita ab illa interiori intentione minime pendeant; utque nulla secreta intentionis retractatione, irritari possint, suoque effectu vacuari; dum ritus exterior serio, libere, prudenter, omnique semoto joco peragitur.

CA-

CAPUT XV.

Quæ, & qualis in Sacramentis administrandis, eadem in suscipiendis, desideratur intentio.

I. HActenus de intentione Ministri in Sacramentis perficiendis cumulatissime disputavimus, ut & Lutheranorum errores refelleremus, & Catharini sententiam omni momentorum genere tueremur. Superest ut ex antedictis positisque principiis, peculiare quoddam, de suscipientium intentione consectarium colligamus.

Et certe eadem prorsus & suscipientium Sacramenta, & ministrantium ratio subest, quod ad ipsam attinet intentionem: ac quemadmodum nullum, irritumque esset Sacramentum, quod a Ministro nullam faciendi quod facit Ecclesia, intentionem habente conferretur; ita nullum, irritumque esset, quod ab homine nullam recipiendi quod administrat Ecclesia, intentionem habente susciperetur. Quæ, & qualis in Ministrantibus postulatur intentio, secundum varias Theologorum opiniones, eadem plane desideratur in suscipientibus. Quemadmodum enim

enim Christus Sacramentorum administrationem, actionem humanam esse voluit, atque ita ex rationis judicio, & voluntatis electione prodeuntem; ita eorumdem Sacramentorum susceptionem ejusdem conditionis esse voluit; humanam scilicet, rationalem, & liberam; non modo ut gratia recipiatur sacramentalis, quam nemo ambigit, non nisi a volente suscipi posse; verum etiam ut character in suscipientium animis imprimatur.

Hinc Innocentius III. Cap. *Majores* extra *de Baptismo, & ejus effectibus*; *Ille qui nunquam consentit susceptioni Baptismatis, sed penitus contradicit, nec rem, nec characterem suscipit Sacramenti*. Et Doctor Angelicus 3. part. Quæst. 68. Art. 7. ad 2. *Si adulto defuisset intentio suscipiendi Baptismi, esset rebaptizandus*.

Hujus porro Decreti rationem præmittit ibidem Sanctissimus Doctor, prorsus invictam: *Dicendum*, inquit, *quod per Baptismum aliquis moritur veteri vitæ peccati, & incipit quandam vitæ novitatem, secundum illud ad Rom. 6. consepulti sumus Christo per Baptismum in mortem; ut quomodo Christus surrexit a mortuis per gloriam Patris, ita & nos in novitate vitæ ambulemus. Et ideo sicut ad hoc quod*

homo

homo moriatur veteri vitæ; requiritur secundum Augustinum, in habente usum liberi arbitrii voluntas, per quam eum veteris vitæ pæniteat; ita requiritur voluntas, qua intendat vitæ novitatem, cujus principium est ipsa susceptio Sacramenti. Et ideò ex parte baptizati requiritur voluntas, seu intentio suscipiendi Sacramentum.

Hujus & altera ratio esse potest: quia per Baptismum contrahitur obligatio profitendæ, observandæque Christianæ Religionis. Quanquam autem contingere possit, ut puer nundum rationis usum assecutus, obligationem aliquam contrahat nesciens, parentibus scilicet, vel tutoribus consensum ejus vice præbentibus; adultus tamen, qui sui juris est, obligationem contrahere nequit, nisi volens atque consentiens. Nemo itaque sine voluntatis assensu baptizari valide potest. Quod idem de aliis Sacramentis proportione quadam statuendum est: nec in re compertissima demonstranda nobis est immorandum, quæ ne ab ipsis quidem Protestantibus in dubium revocatur.

II. In contrariam tamen videtur esse: primo, quod nonnulli seu Judæi, seu Gentiles ad Baptismum suscipiendum, metu suppliciorum adacti legantur, imprudenti quorun-

rundam Principum zelo: qui tamen valide quantum ad characteris impressionem baptizati dicuntur, in actis Concilii 4. Toletani, & Cap. *Majores*, de Baptismo, & ejus effectibus. Quæ porro metu suppliciorum aguntur, non libere, sed necessario facta censentur.

Secundò, quod nonnullæ Mulieres, ex sententia Judicis, cogantur aliquando nubere, quibus nollent, viris: Virique vicissim interminatis gravissimis pœnis, quas nollent, uxores ducere compellantur. Est autem Matrimonium legis Evangelicæ Sacramentum.

Tertio, quod infinitos propemodum narret Historia, qui nolentes, repugnantes ac prorsus inviti Sacerdotio, & Episcopatu sunt initiati. Imo ea est Divi Augustini digna sententia: *Indignus est Episcopatu, qui non fuerit ordinatus invitus*. Non itaque desiderari videtur voluntas in suscipientibus Sacramenta, seu intentio id recipiendi, quod illis administrat Ecclesia.

Verùm nec ista nos movent, ut a dictis, probatisque resiliamus. Non primum quidem de Judæis metu suppliciorum ad Baptismum adductis: quia quæ metu suppliciorum aguntur, si tamen serio agantur exterius, adeo ut metus suppliciorum, agendi

volun-

voluntatem externam extorserit, ea libere facta dicuntur, libertate non quidem absoluta, sed conditionata: quandoquidem tales ut supplicium devitent, id volunt quod absolute noluissent. Ita Innocentius III. Cap. *Majores* de Baptismo. *Is qui terroribus, atque suppliciis violenter attrahitur, ac ne detrimentum capiat, Baptismi suscipit Sacramentum, talis characterem suscipit Christianitatis impressum: & ipse tanquam conditionaliter volens, licet absolute non velit, cogendus est ad observantiam fidei Christianæ.* Ac tales re ipsa fuere Judæi illi, quos Sisebutus Hispaniarum Rex, pio quidem, sed imprudenti zelo ad Baptismum suscipiendum metu mortis adegit: metus mortis, suscipiendi Baptismatis, externam illis voluntatem excivit: atque adeo valide baptizati, a IV. Synodo Toletana sunt dicti. Cæterum si qui metu suppliciorum ad Baptismum adiguntur, repugnantem animum semper prodant, nec excitatam metu periculi, suscipiendi Baptismatis voluntatem ultimo tandem ostendant, sed constanter repugnent, & obluctentur; ii certe valide baptizati censeri non possunt, quantumvis unda lustrentur, ut ex Innocentio III., & Doctore Angelico paulo antea demonstravi.

Nihilo magis movet momentum alterum, de contracto Matrimonio. Quæ enim mulieres ex sententia Judicis coguntur aliquando nubere quibus nolunt, non ideo coguntur, ut nubant nolentes, sed ut audita sententia Judicis, id velint quod antea nolebant. Neque vero refert, si quis forte dixerit, cogi quandoque viros sententia Judicis, ad ducendas quas nollent uxores, sub gravissimis etiam pœnis, puta exilii, carceris, triremium, proscriptionis bonorum; quæ metum gravem inferunt etiam constantibus viris: quæ autem hujusmodi metu fiunt, involuntarie prorsus facta censentur. Id inquam minime refert. Alius enim metus est juste, & a legitima auctoritate incussus: alius qui injuste ac violenter præter jus & æquum incutitur. Ac isto quidem secundi generis metu quæcunque fiunt, præter voluntatem facta judicantur: quia, ut loquitur D. Thomas, *in hujusmodi, agendi principium totum est ab extrinseco.* Verum quæ primi generis metu fiunt, Judice scilicet justam pœnam comminante, conditionate saltem voluntaria reputantur, nec tunc agendi principium totum est ab extrinseco; quia metus id homini velle facit quod justum est, quodque excluso metu velle deberet.

ret. Leg. *Continet.* Digest. *de eo quod metus causa fit.* Cæterum si lata sententiâ Judicis, adhuc tamen constantissime uxorem ducere nollet; matrimonium hujusmodi metu externe contractum, in foro interiori nullum esset, propter defectum interioris consensus in conjugem; in foro tamen externo validum censeretur.

Ultimum momentum de Ordinationibus, præ reliquis futile est. Qui enim inviti, ac repugnantes Sacerdotio, aut Episcopatu initiati leguntur; ante Ordinationem quidem, at non in ipso Ordinationis actu repugnarunt. Nimirum suæ tenuitatis, ut sibi ipsis videbatur, conscii, ac sacri ministerii pondus reveriti, aliquandiu restiterunt; sed postmodum præpositorum imperio, aut etiam postulantis plebis importunitati cessere, in se, ac de se fieri consentientes, quidquid Ecclesia Præsulesque vellent. Quod D. Augustinus illorum unus sapienter observat, Epist. olim 204. ad Donatum, nunc 173. *Tam multi ut Episcopatum suscipiant, tenentur inviti, perducuntur, includuntur, custodiuntur, patiuntur tanta quæ nolunt, donec eis adsit voluntas sacri Ministerii suscipiendi.* Nunquam igitur sacris Ordinibus initiantur, nisi superata pristina repugnantiâ, suæ Ordinationi consentiant.

CAPUT XVI.

Suscepti sine ulla prorsus consensione, & intentione etiam externa, Sacramenti Ordinis exempla duo producuntur, & explicantur.

I. Duo tamen Ordinationum exempla prisca prodit Historia, in quibus vix, ac ne vix quidem ordinatorum consensus, in ipso ordinationis actu accessisse videri potest: ex quibus gravissimum in oppositum petitur argumentum.

Primum est Pauliniani Monachi, fratris D. Hieronymi, quem S. Epiphanius Episcopus Salaminæ, illata vi per multos Diaconos apprehendi jussit, tantoque ore, ne magnos ejulatus mitteret, primo quidem Diaconum ordinavit; tum vero post dies aliquot, eadem illata vi, ingenti difficultate, ac tento rursus ore, totis viribus obluctantem, ac renitentem, Presbyterum consecravit. Factum refert ipsemet S. Epiphanius in Epist. ad Joannem Jerosolymitanum. *Cum celebraretur Collecta in Ecclesia villæ, quæ est juxta monasterium nostrum, ignorantem illum, & nullam penitus habentem suspicionem, per multos Diaconos*

nos

nos apprehendi jussimus, & teneri os ejus ne forte liberari se cupiens, adjuraret nos per nomen Christi; & primum quidem Diaconum ordinavimus, proponentes ei timorem Dei, & compellentes ut ministraret; valde quippe obnitebatur, indignum se esse contestans. Vix ergo compulimus eum, & persuadere potuimus testimoniis Scripturarum, & propositione mandatorum Dei. Et cum ministraret in sanctis sacrificiis, rursus cum ingenti difficultate ordinavimus Presbyterum; & iisdem verbis, quibus antea persuaseramus, impulimus ut sederet in Ordine Presbyterii.

Alterum exemplum est Macedonii Monachi sanctissimi, & admirandæ simplicitatis viri, quem S. Flavianus Episcopus Antiochenus, ignorantem, ac penitus nescientem, Presbyterum ordinavit. Cum enim S. Flavianus illius sanctitatis forma permotus, eundem sacerdotio vellet initiare, certò tamen sciret, eum dubio procul repugnaturum, quod eo se titulo reputaret indignum; illum per speciem cujusdam accusationis, e montis cacumine, in quo habitabat, evocavit in Ecclesiam, ibidemque ignorantem penitus quid ageretur, Presbyterum consecravit. Cum vero peracta Ordinatione significatum illi fuisset, esse illum Sacerdotio initiatum, adeo excanduit, ut primum quidem verbis, atque

conviciis profciderit univerfos; deinde accepto baculo, quo innixus propter fenium incedebat, Epifcopum ipfum, & alios qui aderant, infecutus fit; ac demum in montem fuum aufugerit. Factum refert Theodoretus in Hiftoria religiofa Cap. 13. Ii ne vero fuæ ipforum Ordinationi confenfiffe putandi funt, qui aut penitus ignorantes, ac nefcientes, aut aperta vi obnitentes, repugnantefque funt ordinati? Et has tamen Ordinationes ratas, validafque fuiffe, evincit Sancti Epiphanii, & S. Flaviani, a quibus peractæ funt, auctoritas fumma: evincit confenfus utriufque Ecclefiæ, quæ & Paulinianum, & Macedonium in fufceptis Ordinibus miniftrare juffit, uti & re ipfa miniftrarunt. Non ergo defideratur confenfio, externaque intentio fufcipientis Sacramentum.

II. Si quid ego hac in re valeo, fi quid intelligo, in his etiam Ordinationibus confenfus Ordinatorum acceffit, qualis ad validum Sacramentum fufficere poteft. Ac primo quidem Macedonius, qui ignorans, nefciensque dicitur ordinatus, confentit Ordinationi fuæ, dum fieret, non *explicite* quidem atque diftincte, fed *virtualiter*, ut Schola loquitur, & *implicite*. Quanquam enim diftincte nefciret, quis, & qualis effet ritus ille, quem Epifcopus

pus super illum exercebat, consensit tamen, ut supra se ipsum ritus ille exerceretur. Imo ut erat vir religiosus & pius, æstimare par est, consensisse illum, ut ritus ille eum in se effectum haberet, quam habere vellet Ecclesia; etsi effectum illum, qualis scilicet esset, tunc temporis ignoraret; quem postea dum didicit, vehementer commotus est, intelligens fuisse se eo ritu Presbyterum ordinatum. Atque hoc est quod dico, consensisse Macedonium Ordinationi suæ dum fieret, sin minus *explicite* atque distincte, at certe *virtualiter*, *&* *implicite*. Id pressius Juris periti dicunt, Macedonium ordinatum esse consentientem, atque volentem, voluntate facti, etsi non voluntate juris: quia consensit in factum, quod erat Ordinatio, etsi nesciret factum illud Ordinationem esse. Quemadmodum qui peccat ex ignorantia, expresse quidem atque distincte peccare non vult, quia nescit id esse peccatum, quod agit; vult tamen *implicite* peccare, quia lubens ac volens actum illum admittit, qui re ipsa peccatum est.

Paulinianus vero D. Hieronymi frater, vim quidem pertulit, ut ordinaretur: per Diaconos ingenti difficultate apprehensus est, quin & illi obstructum fuit os, ne obtestaretur Episcopum, quominus ordinaretur: at

totum id in procinctu Ordinationis factum est, ad illius repugnantiam revincendam. Fieri autem potuit, ut quo momento Ordinatio fieret, quanquam illi obstructum esset os, repentina voluntatis mutatione assensum præbuerit, feceritque, ut vulgo dicitur, de necessitate virtutem. Quod an re ipsa fecerit Paulinianus, D. Epiphanius Ordinator ejus, ex ipsius testificatione rescire subinde potuit: atque ita illius Ordinationem, externa quidem specie violentam, interno tamen voluntatis actu susceptam, & acceptatam, ratam, validamque pronunciaverit. Nisi res ita se habuerit, non dubitaverim affirmare, Pauliniani Ordinationem, tametsi a D. Epiphanio factam, nullam prorsus atque irritam fuisse, juxta Innocentii III. Definitionem sæpe laudatam, Cap. *Majores* extra de Baptismo, & ejus effectibus: *Ille qui nunquam consentit, sed penitus contradicit, nec rem, nec characterem suscipit Sacramenti*. Illud itaque certum, indubitatumque, suscipiendi Sacramenti voluntatem, & intentionem in suscipiente desiderari, ut ratum illud stet, validumque, ubi suscipiens sui juris est, & adultus; quales profecto sunt quotquot sacris Ordinibus, ut Paulinianus, & Macedonius, initiantur.

III. Quod observare operæ pretium est,

ne quis puerorum exemplum nobis opponat; qui non modo nescientes, sed & crepitacillo, atque ploratu veluti repugnantes, sacro Baptismate initiantur. Nemo quippe nescit, quale quantumque sit puerorum, adultorumque discrimen: isti utpote juris sui, judicii, rationisque compotes, suo quoque jure, judicioque utuntur, ubi Sacramenta suscipiunt; remque sacram humano more, libera scilicet voluntate, & electione in se, & supra se fieri volunt: isti sui juris nondum effecti, usumque rationis nondum assecuti, alieno ducuntur arbitrio: aliena parentum, tutorum, susceptorum, atque gestantium voluntas, loco rectæ rationis illis est, quam habere deberent, si re ipsa adulti essent: atque ita ea ipsa, seu ratione, seu voluntate ad Baptismum accedunt, fidemque Ecclesiæ profitentur: ut & in ipsis locum etiam habeat ea Christi Domini sententia, Joannis Cap. 3. *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit, qui vero non crediderit, condemnabitur*. Quod tam eleganter, tam erudite D. Augustinus adversus Pelagianos disputans explicavit, ut mirari mihi lubeat, hac nostra ætate larvatum scribillatorem inventum esse, qui hac ipsa de causa litem sanctissimo Doctori intentarit; ac veluti exorbitantem errorem sugil-

gillarit, quod ille Epiſtola olim 107. nunc verò 217. ad Vitalem Carthaginenſem, inter fidei regulas octavo loco poſuerit: *Pueros per ora, & corda parentum, tutorum, ſuſceptorum, atque geſtantium credere, fidemque catholicam profiteri.*

Movit ſcilicet ſtomachum novo ſcribillatori, ea Sanctiſſimi Doctoris loquendi formula frequentiſſima; propterea quod, ut ipſe quidem autumat, neceſſe omnino non ſit, parvulos per ora, cordaque aliorum, fidem Catholicam profiteri, ut ſalutem conſequantur æternam: cum tam multi, ut ait, aut intra Eccleſiam, aut extra Eccleſiam valide baptizentur, ob ſufficientem Miniſtrorum intentionem; quorum tamen nulli ſunt ſeu parentes, ſeu patrini, ſeu geſtantes, qui fidem pro illis catholicam profiteantur.

Vah inſulſum Auguſtini reprehenſorem, ineptumque argutatorem! Ignorat ſcilicet quod in ſacris Chriſtianæ Religionis inſtitutionibus docentur pueri: Illos ſcilicet parvulos, qui vel in Eccleſia, ſine Sacramenti ſolemnitatibus, nullis parentibus, aut patrinis offerentibus, caſu aliquo baptizantur; aut extra Eccleſiam, ex parentibus infidelibus procreati, ſacra lotione tinguntur; Eccleſiæ tamen, cui tunc aggregantur, ore & corde

per-

perinde ac cœteros credere: ipſamque Eccleſiam iis in caſibus fidem pro iis parvulis profiteri; parentumque ac patrinorum, offerentium, atque tutorum vices omnino gerere. Quin etiam parentes quoſcunque, patrinoſque fideles, qui pueros offerunt baptizandos, fidemque pro iiſdem in Baptiſmate profitentur, ipſius Eccleſiæ nomine pueros offerre, fidemque profiteri; adeout illos verius Eccleſia offerat, quàm vel ipſi parentes, tutores, atque patrini. Quod eleganter pro more ſuo explicat Auguſtinus Epiſt. olim 23. ad Bonifacium, nunc 98. *Offeruntur*, inquit, *ad percipiendam ſpiritalem gratiam, non tam ab eis, quorum geſtantur manibus, quam ab univerſa ſocietate Sanctorum, atque fidelium. Ab omnibus namque offerri recte intelliguntur, quibus placet quod offerantur; & quorum ſancta, & individua charitate, ad communionem Sancti Spiritus adjuvantur. Tota ergo mater Eccleſia, quæ in Sanctis eſt, pueros geſtat, & offert, quia tota omnes, tota ſingulos parit.*

In quocunque ergo Baptiſmate, credunt Parvuli, per ora geſtantium, atque parentum: In iis tamen, qui caſu, & ſine ſolemnitatibus baptizantur in Eccleſia, aut qui ex parentibus infidelibus nati, extra Eccleſiam ſacro Baptiſmate initiantur; Eccleſia ipſa geſtan-

ſtantium, offerentium, atque parentum officium præſtat ſola, quod in aliis, parentum geſtantiumque miniſterio præſtat.

Stat ergo inconcuſſa Auguſtini Sententia; ab inepto cenſore temere vellicata: *Pueros per ora geſtantium, & offerentium Deo credere.* Quæ ſane eo minus vellicari debuit, ac reprehendi, quod & ſacrorum Conciliorum, & Romanorum Pontificum ſententia ſit: Concilii ſcilicet Carthaginenſis anno 418. habiti, Gelaſii Romani Pontificis, in Epiſtola ad Epiſcopos per Picenum conſtitutos, Cœleſtini I. Epiſtola ad Gallicanos Epiſcopos: quibus omnibus communis eſt phraſis illa Auguſtiniana, *Pueros ſacro Baptiſmate tinctos, per ora, cordaque geſtantium, & offerentium Deo credere*; Chriſtique mandatum hoc ſaltem pacto illos implere: *qui crediderit, & baptizatus fuerit, ſalvus erit; qui vero non crediderit, condemnabitur.* Ut plane nemo poſſit hanc Auguſtini Sententiam reprehendere, niſi parem ſacris Conciliis, Romanis Pontificibus, totique Eccleſiæ injuriam irroget, paremque ſpiſſi erroris notam affricet.

CA-

CAPUT XVII.

Externa in suscipiendis Sacramentis Intentio sufficit, ut rata sint, validaque, quoad characteris impressionem.

I. CÆterum qua ratione in antedictis demonstravimus, ad validam Sacramenti collationem satis esse, si externa Ministro adsit intentio, in seria ritus externi celebratione consistens, ubi interna non adest; ita ad validam Sacramenti, characteris imprimentis susceptionem, satis esse volumus, si externus suscipientis adsit assensus, in seria nempe ritus externi susceptione positus; etsi interna suscipiendi desit intentio; imo si secreta sit, menteque abdita repugnantia. Eadem enim, ut sæpius in antecedentibus inculcavimus, quantum ad intentionem attinet, ratio subest ministrantium, & suscipientium Sacramenta; ubi suscipientes juris sui sunt, & adulti, de quibus tota præsens vertitur controversia.

Quod certe Judæorum illorum, Saxonumque exemplo compertum est; qui cum ad Baptismum suscipiendum, interminatis pœnis adacti fuissent, solumque forinsecus consensissent,

sent, externamque duntaxat suscipiendi Baptismatis intentionem præbuissent, valide tamen baptizati, & sacro charactere initiati judicati sunt ab Adriano I. Rom. Pont. Epist. 8., ab Innocentio III. Cap. *Majores* de Baptismo, & ejus effectibus, a Concilio Toletano IV. quorum decreta in antedictis recitavimus. Compertum & illud est eorum exemplo, qui cum Baptismum fallaciter suscepissent, hoc est, data foris, non intus consensione, uti vere baptizati, reputati sunt ab Augustino Lib. 7. de Baptismo Cap. 53. *Ex præteritis Majorum statutis non dubito, etiam illos habere Baptisma, qui quamvis fallaciter id accipiant, in Ecclesia tamen accipiunt, vel ubi putatur esse Ecclesia, & non est.*

II. Quapropter haud satis capio, quid sibi velint nonnulli Catharini sententiæ vindices, qui cum externam Sacramentalis ritus serio peragendi intentionem, in Ministris sufficere firmiter teneant; parem tamen intentionem externam sacri ritus suscipiendi, sufficere negant in suscipientibus, ut ratum in eis sit, validumque Sacramentum, quoad characteris impressionem. Cum hanc ipsam intentionem externam, in ipsis quoque suscipientibus, satis superque sufficere dixerint laudati Pontifices, Concilium Toleta-

num,

num, ac ipſe etiam D. Auguſtinus.

Nec me movet, quæ ab illis affertur, diſcriminis ratio, Miniſtros inter & ſuſcipientes, ut ſuum illud commentum cohoneſtent: quod nempe, ut inquiunt, Miniſtri Sacramenta conferant, uti perſonæ publicæ, Eccleſiæ ſcilicet nomine; quibus idcirco ſatis eſt, ſi eam intentionem adhibeant, quæ illis ineſt, ut perſonæ publicæ ſunt, externam nimirum ſacramentalibus verbis expreſſam, quæ totius Eccleſiæ intentio eſt: ſuſcipientes vero Sacramenta ſuſcipiant, ut perſonæ privatæ, quibus idcirco neceſſe ſit, ut eam intentionem adhibeant, quæ illis ineſt, ut perſonæ privatæ ſunt, internam nimirum, atque mentalem, quæ privatorum ut privatorum intentio dicitur. Non ea inquam ratio me movet, uti profecto nec movit Auguſtinum, laudatoſque Pontifices. Quia tametſi ſuſcipientes Sacramenta, uti privatæ perſonæ ſuſcipiant, eaque ratione privatam quoque intentionem debeant adhibere; externa tamen illa intentio, qua ritum illum externum ſuſcipere volunt, ac re ipſa ſuſcipiunt, privata quoque in illis eſt: non ſecus ac altera interna, atque mentalis, quam pro ſua fraude, & iniquitate non habent quotquot fallaciter, & ſimulate ſuſcipiunt. Neque mirum quod ex-

terna illa intentio, in Miniſtris quidem publica dicatur, & ſit, quæ privata in ſuſcipientibus eſt, diciturque; quia in Miniſtris voluntas eſt publici miniſterii exercendi, ad bonum, & commodum alienum, non ſuum: in ſuſcipientibus voluntas eſt ſacri ritus ſuſcipiendi, ad ſui proprium, privatumque commodum, non alienum.

III. Illud moveret me magis, in ea facti ſpecie, quam expendimus, quo nimirum jure, quove titulo, Baptiſmata ſuppliciorum metu ſuſcepta, rata, validaque pronunciaverint Romani Pontifices, Adrianus I., & Innocentius III., & Toletanum Concilium IV. cum aliàs exploratiſſimum ſit, quæ fiunt metu gravi, in conſtantem virum cadente, ea nulla prorſus, irritaque cenſeri? Quo jure quove titulo conſenſus ille qualiſcunque, a Saxonibus, & Judæis metu ſuppliciorum olim extortus, ut caput ſacræ lotioni ſuſcipiendæ ſubmitterent, abunde ſufficiens fuerit judicatus, ut valide baptizati cenſerentur: cum conſenſum matrimonialem, pari, imo longe minori ſuppliciorum metu extortum, inſufficientem jura decernant, ad contrahendum valide Matrimonium? Capite *cum locum*, extra de Sponſalibus, & Matrimonio, & Cap. *Conſultationi*, ſub eodem titulo.

Ea,

Ea; ut verum fatear, difficultas diu me multumque torsit, ac valde anxium habuit: ubi tamen rem totam accuratius, ac maturius expendi, radius mihi tandem affulsit, quo tenebras illas omnes depuli, ac longe fugavi. Do itaque lubensque concedo, quæ fiunt metu gravi in virum constantem, & fortem cadente, ea nulla prorsus, irritaque censeri: at nego metum, quo vir interna mente, animoque obfirmato Judæus, ad Baptismum suscipiendum, interminatis etiam suppliciis, adigitur, in virum fortem, atque constantem ullo modo cadere: cum contra potius metus duntaxat sit hominis ignavi, imbellis, animique pusilli.

Quod ut intelligat studiosa Juventus, hanc sibi regulam habeat dignoscendi timoris; sit ne viri constantis, & fortis, an potius pusillanimis, & ignavi. Facienda est mutua comparatio, mali scilicet imminentis, quod timetur, & mali, ad quod eligendum, terroribus quis, & minis impellitur. Ac tum si judicio viri prudentis, fortis, atque constantis, majus æstimatur, & gravius malum, quod imminet perferendum, quàm quod eligendum, amplectendumque proponitur; tunc certe imminentis mali metus, quo quis ad malum aliquod eligendum inducitur, vi-

ri constantis, & fortis metus est; quæque eo timore fiunt, nulla jure censentur, & irrita; si autem e contrario prudentis, atque constantis viri judicio, minus æstimatur, ac levius, quod imminet perferendum malum, quam quod per minas proponitur eligendum; tunc sane metus, quo quis ad eligendum istud inducitur, viri imbellis est, ignavi, animique pusilli; quæque eo timore fiunt, non illico nulla censentur, & irrita. Sic dum sicarius intento in jugulum gladio, Titio mortem comminatur, nisi in Bertam consentiat ad Matrimonium; si consenserit Titius, metu in virum fortem cadente dicitur consensisse, adeo ut nullus, irritusque consensus judicetur: quia vir etiam fortis, & constans, mortem sibi intentatam majus esse malum judicat, quàm consensum in Bertam, quamvis illa putetur ingrata. Contra vero, dum tyrannus immane supplicium, diramque mortem Christiano homini minitatur, nisi Christum, ejusque religionem ejuret; hic si ejuraverit, metu in virum fortem cadente ejurasse non dicitur, sed gravissimi sceleris reus habetur; quia fortis, & constans vir, quodcunque supplicium, ipsamque mortem, malum longe minus æstimat, quàm Christi, ejusque religionis ejurationem. Cujus rei ratio-

tionem assignat Doctor Angelicus in 4. Sent. Dist. 29. Quæst. 1. Art. 2. *Quia vir fortis, & constans sequitur rationem rectam, per quam scit quid pro quo sit dimittendum, vel faciendum; semper autem minus malum, vel majus bonum eligendum est: & ideo constans & fortis, ad minus malum sustinendum cogitur metu majoris mali; non autem cogitur ad majus malum, ut vitet minus malum; sed inconstans & pusillanimis cogitur ad majus malum faciendum, propter metum minoris mali; sicut ad peccatum propter metum corporalis pœnæ.*

IV. Jam ad rem nostram veniamus: dum homo interna mente, animoque obfirmato Judæus, qui unam judaicam religionem, uti veram agnoscit, ac sanctam, christianam vero ex adverso uti falsam execratur, ac vanam; is inquam dum ad Baptismum suscipiendum, ejurandumque judaismum, suppliciorum, ipsiusque mortis comminatione compellitur; si forti atque constanti animo est, quodcunque supplicium perferendum, ipsamque mortem subeundam, minus longe malum æstimare debet, quàm Baptismatis susceptionem, judaicæque religionis ejurationem, quandiu in illo conscientia erronea perdurabit. Atque ita si eo suppliciorum metu concutitur, ut & judaismum ejuret, & sacrum

Baptiſma ſuſcipiat, non eſt metus ille viri fortis, atque conſtantis, ſed ignavi, imbellis, & puſillanimis. Ea ergo pervulgata juris regula, *quæ fiunt metu cadente in conſtantem virum, nulla judicantur, & irrita*, nihil plane obfuit, quominus Romani Pontifices, atque Concilia, ea Judæorum quorundam Baptiſmata, rata, validaque pronunciare potuerint; in quibus ſuſcipiendis, externum illorum conſenſum, metus ſuppliciorum extorſerat: cum virorum conſtantium, & fortium metus ille non fuerit, ſed ignavorum, & puſillorum.

IN-

INDEX
MATERIARUM.

A

L 3 *D. Au-*

B

D

E

Epi-

I

N

O

Pal.

P

Q

R

S

T

FINIS.

TYPOGRAPHUS
LECTORI.

Præſenti materiarum Indici ſubijcere libuit Indicem Operum omnium, quæ noſter hic Auctor, vario tempore publici juris fecit: ut vel ſic Virorum eruditorum votis faciam ſatis, qui horum Librorum indiculum fruſtra quærunt, ubi maxime perſcribi debuit; nec tamen (quo caſu neſcio) perſcriptus eſt. Extat tamen in noviſſima Bibliotheca Scriptorum Ordinis Prædicatorum, anno 1721. *Pariſiis edita, ſub finem Tomi ſecundi pagg.* 803. 804. 805, *paucis admodum exceptis Opuſculis, quæ vel nondum tunc edita fuerant, vel edita pridem italicè, Gallorum Bibliothecariorum diligentiam effugerant. Eſt autem ut ſequitur.*

I. ORationes XIV. Pariſiis habitæ, ad ſingulas Auguſtiſſimi Galliarum Senatus Curias; nomine Baccalaureorum Licentiatorum Academiæ Theologicæ Pariſienſis, dum illic primi Præſentati munus obiret, Anno *1690*.

II. Les veritables Sentimens des Jeſuites, tou-

chant

chant le peché philoſophique, à un Seigneur de la Cour.

III. Oratio in Funere Eminentiſs. S.R.E. Cardinalis Brancatii de Laurea, habita Romæ in Templo Duodecim Apoſtolorum.

IV. Hiſtoria Congregationum de Auxiliis Divinæ Gratiæ, ſub Summis Pontificibus Clemente VIII. & Paulo V. in quatuor Libros diſtributa, ſub aſcititio nomine Auguſtini le Blanc.

V. Eadem Hiſtoria, magna rerum acceſſione aucta, illuſtrata, ac defenſata, cum auctuario Libri quinti, ad confutationem Pſeudo-Hiſtoriæ Theodori Eleutherii, ſeu Livini le Mayer è Societate Jeſu.

VI. Juſtification de l'Hiſtoire *de Auxiliis*, contre l'Autheur des Queſtions importantes.

VII. Le Correcteur corrigé. Suite de la Juſtification de l'Hiſtoire *de Auxiliis*, contre l'Autheur du faux *Errata* de cet Ovvrage.

VIII. Lettre de Monſ. l'Abbè le Blanc, Autheur de l'Hiſtoire des, Congregations de Auxiliis, pour ſervir de Reponſe a la Lettre du Secretaire de Liege du 30. Iuin 1698.

IX. Defenſio Hiſtoriæ Congregationum de Auxiliis, adverſus Querelam Caroli Gaſparis

paris Metzenii, Syndici Academiæ Trevirensis.

X. Divus Augustinus summus Prædestinationis & gratiæ defensor, a calumnia vindicatus, adversus Joannis Launoii Theologi Parisiensis Traditionem, fœtu posthumo recens editam.

XI. Joannis Launoii Epistola, ex Elisio ad Generalem Societatis Jesu Præpositum data.

XII. Lettre du R.P. Serry au R. P. Daniel Jesuite, pour servir de Reponse a la Lettre de ce Pere, addressée au Reverendissime P. General de l'Ordre de S. Dominique.

XIII. Confutatio Responsi Epistolaris Gabrielis Danielis Jesuitæ, qua novi ejusdem cavilli retunduntur; rauca futilisque Jansenismi accusatio depellitur, propulsatur.

XIV. Schola Thomistica vindicata: Seu Gabrielis Danielis e Societate Jesu Tractatus Theologicus, adversus gratiam se ipsa efficacem; censoriis Animadversionibus confutatus.

XV. Difesa del Giudizio formato dalla Santa Sede Apostolica, intorno a' Riti, e Cerimonie Cinesi, contro l'Autor delle 12. Riflessioni. A cui vengono annesse tre Appendici, contro le tre Scritture latine ultimamente stampate dalli Difensori de' medesimi Riti condannati.

XVI.

XVI. Decretum Cardinalis Turnonii, in Causa Sinensi, Notis Apologeticis illustratum, & contra obscuros nonnullos Cavillatores vindicatum.

XVII. Contra-risposte: o siano Esami di tutte le Scritture pubblicate da' Protettori de' Riti condannati della Cina.

XVIII. La Calunnia convinta: cioè Risposta ad un Libello pubblicato da' Difensori de' Riti condannati della Cina.

XIX. Melchioris Cani Canariensis Episcopi Vindicationes; instar Prologi galeati, ad Libros illius duodecim de Locis Theologicis.

XX. Exercitationes historicæ, criticæ, polemicæ, de Christo, ejusque Virgine Matre.

XXI. Suffragium Censorium, in Causa Venerabilis Servi Dei Sebastiani ab Apparitio, Pyraustæ vulgo dicti.

XXII. Divus Augustinus Divo Thomæ, ejusque Angelicæ Scholæ conciliatus, in Quæstione de Gratia primi Hominis, & Angelorum.

XXXIII. Ambrosii Catharini Vindiciæ: de necessaria in perficiendis Sacramentis intentione, Theologica Disputatio.

